

วารสารหาดใหญ่วิชาการ

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2557

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ ทั้งในสายมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
2. เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัย
3. ส่งเสริมให้คณาจารย์และนักวิชาการ ทั่วไปได้เสนอบทความที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคม

เจ้าของ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

คณะที่ปรึกษา

อาจารย์ประณีต ดิษยะศริน
ดร.วิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์
รศ.ดร.วัน เดชพิชัย

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล เหล่าสุวรรณ

รองบรรณาธิการ

ดร.ยรรยงค์ คชรัตน์

ประจํากองบรรณาธิการ

ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์	ม.วงศ์ชวลิตกุล
ศ.ดร.ธีระ เอกสมทราเมษฐ์	ม.สงขลานครินทร์
รศ.ดร.รพีพรรณ สุวรรณัญโชติ	ม.หาดใหญ่
ผศ.ดร.ประยูร เทพนวล	ม.หาดใหญ่
รศ.ทัศนีย์ ประธาน	ม.หาดใหญ่
รศ.ดร.ขวัญกมล ดอนขวา	ม.เทคโนโลยีสุรนารี
รศ.ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล	ม.สงขลานครินทร์
ผศ.ดร.บุญอริ ยี่หมะ	ม.ราชภัฏสงขลา
ผศ.ดร.กอแก้ว จันทร์กิ่งทอง	ม.หาดใหญ่

กองบรรณาธิการด้านภาษา

ดร.พัชรี เชบ-บินเนอร์
อาจารย์เอริค แกร์อัลลี้น
อาจารย์ดวงธิดา พัฒโน

บรรณาธิการฝ่ายบริหารจัดการ

อาจารย์สุชาดา สุวรรณง่า

กองจัดการธุรการ

อาจารย์ยุทธกาน ดิสกุล
นางสาวเพ็ญนภา ชินวงศ์

ติดต่อสอบถาม ส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ บรรณาธิการวารสารหาดใหญ่วิชาการ ศูนย์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110 E-mail : huniversity_journal@hotmail.com

Ⓛ บทความทุกเรื่องจะได้รับการตรวจสอบถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ Ⓛ ข้อความและบทความในวารสารหาดใหญ่วิชาการ เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และไม่ใช้ความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Ⓛ กองบรรณาธิการ ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารหาดใหญ่วิชาการ

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2557

สารบัญ

บทความวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูใน
สามจังหวัดชายแดนใต้

ปัญญา ศรีสารักษ์, เรชา ชูสุวรรณ, ชีร หุทัยธนาสันต์ และ ชิดชนก เขิงเขาว์.....1

CEO Controlling Ownership, Board of Directors' Quality, and Level
of Voluntary Disclosure in Thailand

Jakkravudhi Chobpichien.....11

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ณัฐินี ชัยเพชร, สุเทพ สันติวรานนท์ และ ชัยลิจิต สร้อยเพชรเกษม.....33

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน
จังหวัดสงขลา

วิไลวรรณ ปราณจันทร์, ณัชชา มหปฎุญยานนท์ และ สุเทพ สันติวรานนท์.....45

ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่ง
ในจังหวัดตรัง

ปองเพชร ชาราสุข, สมยศ หุ่นหว้า และ อภิญา รัตนไชย.....59

การประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและแนวโน้มความต้องการบุคลากร
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรพื้นที่จังหวัดสงขลา

จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา.....71

บทความวิชาการ

เครื่องมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

ประยูร เทพนวล และ สิริลักษณ์ ทองพูน.....85

วิจารณ์หนังสือ

ประวัติศาสตร์เพื่อนบ้านอาเซียน ในวรรณกรรม เรื่อง พม่า เสียเมือง

อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์.....99

HATYAI ACADEMIC JOURNAL

Vol.12 No.1 January - June 2014

CONTENTS

Research Article

- A Causal Relationship Model Influencing Teacher Empowerment under the Jurisdiction of Primary Education Service Area Office in Three Southern Border Provinces
Panya srilaruk, Recha Chusuwan, Theera Haruthaithanasan and Chidchanok Churngchow.....1
- CEO Controlling Ownership, Board of Directors' Quality, and Level of Voluntary Disclosure in Thailand
Jakkravudhi Chobpichien.....11
- Factors Relating to Life Skills of Upper Secondary School Students, Nakhon Si Thammarat Province
Nuttinee Chaipheth, Suthep Suntiwaranont and Chailikit Soipetkasem.....33
- Factors Affecting the Quality of Life of Undergraduate Students in Songkhla Province
Wilaiwan Pranjun, Natcha Mahapoonyanont and Suthep Suntiwaranont.....45
- Factors Affecting Food Security among Coastal Artisanal Fishing Households in Trang Province
Pongpachara Tarasook, Somyot Thungwa and Apinya Ratanachai.....59
- The Evaluation of Supervisors' Satisfaction and the Information Technology Personnel Requirement in Organizations of Songkhla Province
Jakkrit Manwicha.....71

Technical Paper

- Professional Teacher in the 21st Century
Prayoon Thepnuan and Siriluck Thongpoon.....85

Book Review

- ประวัติศาสตร์เพื่อนบ้านอาเซียน ในวรรณกรรม เรื่อง พม่า เสียเมือง
อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์.....99

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้

A Causal Relationship Model Influencing Teacher Empowerment under the Jurisdiction of Primary Education Service Area Office in Three Southern Border Provinces

ปัญญา ศรีลารักษ์^{1*}, เรชา ชูสุวรรณ², ธีร หฤทัยชนานันต์² และ ชิดชนก เชียงเช่า³

Panya Srilaruk, Recha Chusuwan, Theera Haruthaithanasan and Chidchanok Churngchow

Abstract

The purposes of this research were to study the level of teacher empowerment in three Southern Border Provinces; analyze the external environments, behavior of the transformational leadership, process of empowerment and cultural school participation influencing primary school teacher empowerment, in three Southern Border Provinces, and to study the factors affecting teacher empowerment. The study was divided into three phases : Phase I was to synthesize the factors influencing teacher empowerment, Phase II was to develop a linear model influencing teacher empowerment from the sample of 320 individuals taken from schools in three Southern Boarder Provinces and Phase III was to apply the factors influencing teacher empowerment by using focus group discussion.

The research findings found were that : the level of primary school teacher empowerment in three Southern Border Provinces were at the high level. The causal relationship model of factors influencing teacher empowerment in three Southern Border Provinces were fitted with the empirical data : 1) The direct effects were behavior of transformational leadership, external environment, cultural school participation, and process of empowerment. 2) The indirect effects were behavior of transformational leadership and external environment. 3) The total effects were behavior of transformational leadership, external environment, traditional school participation, and process of empowerment. The factors affecting teacher empowerment consisted of 4 factors by school administrators : 1) faith building 2) participatory development network 3) team unity 4) morale and encouragement policy.

Keywords : *Teachers' power, teacher empowerment, guidelines, three southern border provinces*

^{1*}สาขาการบริหารการศึกษา, ²ภาควิชาการบริหารการศึกษา, ³ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: panya.sri13@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ด้านพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ และด้านวัฒนธรรมโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ และศึกษาแนวทางการนำปัจจัยที่ส่งผลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการเสริมสร้างพลังอำนาจครู การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 สังเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูจากแนวคิดทฤษฎีและคัดกรองตัวแปรโดยผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล ในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 320 คน ระยะที่ 3 นำเสนอแนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู ไปใช้ในการปฏิบัติจริงโดยการจัดสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า ระดับพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้โดยรวมและรายองค์ประกอบมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูเรียงลำดับจากค่านำหนักอิทธิพลมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) อิทธิพลทางตรง คือ พฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมภายนอก วัฒนธรรมโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ 2) อิทธิพลทางอ้อม คือ พฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมภายนอก 3) อิทธิพลรวม คือ พฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมภายนอก วัฒนธรรมโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ แนวทางการนำปัจจัยที่ส่งผลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการเสริมสร้างพลังอำนาจครูของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ สร้างศรัทธา สร้างแนวร่วม สร้างความสามัคคี และสร้างขวัญและกำลังใจ

คำสำคัญ : พลังอำนาจครู, แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจครู, สามจังหวัดชายแดนใต้

บทนำ

การเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นแนวคิดทางการบริหารองค์การที่นำมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ การเสริมสร้างพลังอำนาจในบุคคลจะนำไปสู่การรับรู้คุณค่าของตนเอง บุคคลจะรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองมีประโยชน์ มีคุณค่าและช่วยให้บุคคลมีความแข็งแกร่ง เข้าใจชีวิต เข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมในทางที่ดีมีความสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นผลสำเร็จ (Kinlaw, 1995) ดังนั้นองค์การจะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์

และวางแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์การเกิดความรับผิดชอบในงาน กระตุ้นให้บุคลากรทำงานโดยกระจายอำนาจการตัดสินใจไปจากส่วนกลาง รวมไปถึงการเชื่อมโยงคุณลักษณะเจตคติ และความสามารถใน แต่ละบุคคลกับกลุ่มหรือทีมงาน และปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมองค์การ โดยการให้อำนาจและโอกาสกับแต่ละบุคคลได้ แสดงศักยภาพให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ในระดับที่องค์การต้องการ โดยให้บุคคลมีอิสระที่จะปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้สามารถกระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับความ

สามารถที่บุคคลมี หรือกระทำการร่วมกับผู้อื่นได้ ตามที่ตนมีความสามารถในด้านนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่ การบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายขององค์กร ด้วยการ ให้สมาชิกทุกคนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการ สร้างความสำเร็จ (Lashley, 2001) พื้นที่สามจังหวัด ชายแดนใต้เป็นพื้นที่ที่มีสภาพทางสังคมและ วัฒนธรรมที่พิเศษ มีปัญหาเฉพาะที่แตกต่างจากภูมิภาค อื่นๆ คุณภาพการศึกษาในสามจังหวัดชายแดน ภาครีได้อยู่ในภาวะวิกฤติมาโดยตลอด ปัญหาหนึ่ง ที่ สำคัญของการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนใต้ คือ การพัฒนาครู ซึ่งได้รับผลกระทบ โดยตรงจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลต่อ ขวัญและกำลังใจของครูที่ปฏิบัติงาน ในพื้นที่เป็น อย่างมาก ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา มีครูและบุคลากร ทางการศึกษาที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ไปแล้ว 157 คน และมียังมีครูอีกจำนวนหนึ่งที่ได้รับ บาดเจ็บและทุพพลภาพ (มหาวิทยาลัย สงขลาค นครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2555) เหตุการณ์ดังกล่าว เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของพื้นที่ ในสามจังหวัดชายแดนใต้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นความ สำคัญของการเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อนำองค์ ความรู้ ที่ได้ไปเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งจะนำไป สู่ความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนและโรงเรียนให้ มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพลังอำนาจครูในสาม จังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยด้านสภาพ แวดล้อมภายนอกด้านพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ และด้าน วัฒนธรรมโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อพลัง อำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้

3. เพื่อศึกษาแนวทางการนำปัจจัยที่ส่งผล ต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการเสริมสร้างพลัง อำนาจครู

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 สืบเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อพลังอำนาจครู โดยผู้วิจัยวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับพลังอำนาจครูเพื่อสังเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูและสร้างกรอบ สมมติฐานการวิจัย แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญคัดกรองตัว บ่งชี้และตรวจสอบกรอบสมมติฐานการวิจัย

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลัง อำนาจครู โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่างครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ โรงเรียนรัฐบาลในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 320 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลาย ขั้นตอน (multi-stage random sampling) แล้วนำมา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลัง อำนาจครู ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการ วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ด้วยการ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า พิสัย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพลังอำนาจครูที่ สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป

ระยะที่ 3 นำเสนอแนวทางการนำปัจจัยที่ มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการปฏิบัติจริง โดยผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี

ประสบการณ์การปฏิบัติงานในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 9 คน เพื่อหาแนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการปฏิบัติ หลังจากนั้นผู้วิจัยสรุปผลการสนทนากลุ่มแล้วส่งกลับไปให้ผู้บริหารกลุ่มเดิมยืนยันความถูกต้องอีกครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อคัดกรองตัวแปร พร้อมทั้งพิจารณากำหนดตัวแปรเพิ่มเติมในแต่ละด้านเพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 66 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.835

3. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการปฏิบัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามการคัดกรองตัวแปรให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ จำนวน 9 คน และให้ผู้เชี่ยวชาญส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ร้อยละ 100

2. การเก็บข้อมูลในระยะที่ 2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู ในสามจังหวัดชายแดนใต้ทางไปรษณีย์ไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คนและกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. การเก็บข้อมูลในระยะที่ 3 ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน มาสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้มีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ความถี่ (frequency)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ และตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

4. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของ ตัวแปรแฝง ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์และการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลสมการโครงสร้าง

5. สังเคราะห์แนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการปฏิบัติ

ผลการวิจัย

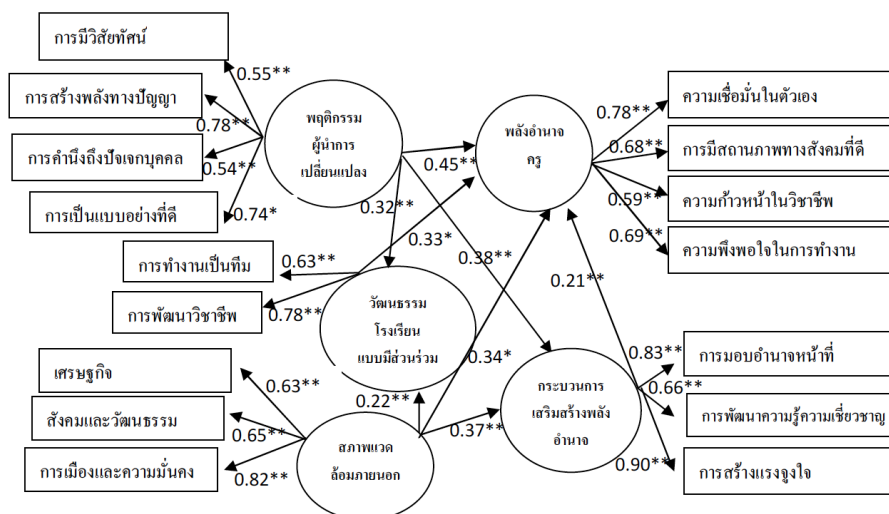
ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยรวมและรายองค์ประกอบ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก (2) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพล

ต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติโค-สแควร์ (p -value = 0.09) ค่าองศาอิสระ ($df=83$) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI=0.93) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI=0.95) ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA = 0.03) โดยปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้มากที่สุด และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ในอันดับรองลงมา โดยทั้งสองปัจจัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ผ่านปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจเช่นเดียวกัน (3) แนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ไปใช้ในการปฏิบัติประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ 1) พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้ในการเปลี่ยนแปลง การบริหารงานโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้มีความแตกต่างจากการบริหารงานในพื้นที่อื่น ๆ เพราะเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความกล้าหาญ เข้มแข็ง อดทน มุ่งมั่น ไม่แสดงความหวาดกลัวให้ครูเห็น ตั้งใจพัฒนาคุณภาพนักเรียน มีทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเองและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รักเพื่อนร่วมงาน ตัดสินใจด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ และกล้าตัดสินใจ รวมทั้งมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา ปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา

ที่ตนนับถือ เพื่อให้ครูเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา ซึ่งจะเสริมสร้างพลังอำนาจครูไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป 2) การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ในสามจังหวัดชายแดนใต้ นอกจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นแล้วยังมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมด้วย เช่น ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร วิถีชีวิต ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนก็จะกระทำได้ยากขึ้น ครูจึงมีบทบาทสำคัญที่จะปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น มีวิธีแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เช่น เวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อยลงเพราะว่า มีการหยุดเรียนในช่วงที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น หรือมีการเข้าเรียนสาย เลิกเรียนเร็วกว่าปกติ ครูจะต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน เตรียมสื่อที่มีคุณภาพให้นักเรียนไปศึกษาเองที่บ้าน เพื่อชดเชยเวลาที่เสียไป 3) สร้างการมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมสำคัญที่สุด ผู้บริหารต้องประสานงานตั้งแต่ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน คณะกรรมการสถานศึกษาจนถึงผู้ปกครองนักเรียนทุกคน ให้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมติดตาม ประเมินผล เช่น ประเพณีทางศาสนาของแต่ละศาสนา โรงเรียนให้ชุมชนดำเนินการแล้วโรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม หรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โรงเรียนให้กรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นของทุกคน ทุกคนต้องร่วมกันพัฒนา โรงเรียน เพื่อนักเรียนซึ่งเป็นลูกหลานของทุกคน 4) การสร้างขวัญและกำลังใจครู เหตุการณ์ไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ทำให้ครูรู้สึกไม่ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องมีแผนความมั่นคงอย่างเป็นรูปธรรมไว้รองรับเวลาที่มีเหตุการณ์ฉุกเฉิน กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและมีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอเพื่อ

สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู ให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแลครูอย่างทั่วถึง เพื่อให้ครูมีสวัสดิการและสวัสดิภาพที่ดี โดยการให้รางวัลทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ ด้านวัตถุ เช่น การให้ของขวัญวันฮารีรายอ การพาไปทัศนศึกษา การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ รับประทานอาหารร่วมกันในโอกาสต่าง ๆ ส่วนด้านจิตใจ เช่น กล่าวชื่นชม ยกย่อง รับฟังความคิดเห็น ช่วยครูแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

จากผลการวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู ในสามจังหวัดชายแดนใต้ข้างต้นสรุปได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู ในสามจังหวัดชายแดนใต้

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้พบความสัมพันธ์ของ 4 ปัจจัย ได้แก่ พฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ และสภาพแวดล้อมภายนอก

ที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ คำนึงถึงปัจเจกบุคคล สร้างพลังทางปัญญา และเป็นแบบอย่างที่ดี มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพลังอำนาจครู และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพลังอำนาจครู ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ Mees (2008) ที่มีความเห็นว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความคาดหวังจากการปฏิบัติงานสูง เป็นต้นแบบจะทำให้ผู้ตามปฏิบัติตามได้

ประสบผลสำเร็จ และวรรณิ์ หิรัญญากร (2546) ที่พบว่า การกระทำของผู้บริหารสถานศึกษาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เป็นการโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานเกิดความต้องการ และมีแรงบันดาลใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายขององค์กรในทิศทางที่ดีขึ้น และวัลภา อิศระธานันท์ (2545) ที่ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงจะตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม และจะกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความสำนึกและยกระดับความต้องการของผู้ตามให้สูงขึ้นตามลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ และทำให้ผู้ตามเกิดจิตสำนึกของอุดมการณ์ยึดถือค่านิยมเชิงจริยธรรม ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะสร้างพันธสัญญาแรงจูงใจ และเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้ตาม และจะสามารถผลักดันให้ผู้ตามก้าวไปสู่วิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก กล่าวคือ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองมีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อพลังอำนาจครูรองลงมาจากปัจจัยพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีระบบของ Lunenberg และ Ornstein (1996) พบว่า สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อระบบ ประกอบ ด้วย สังคม การเมือง และแรงกดดันจากระบบเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพชรแก้ว (2553) ได้ศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาพลังอำนาจครู ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจรวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสอดคล้องกับ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2555) ที่พบว่า เหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้นำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างมาก มีผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อม ซ้ำยังก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอีกมาก สอดคล้องกับ สักดา คงเพชร กล่าวถึง ปัญหาในกระทรวงที่ควรต้องเร่งแก้ไข เช่น ปัญหาหนี้สินครู ซึ่งเมื่อครูมีความเครียด ความกังวลในภาระเหล่านี้มาก ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลง ทำให้เวลาที่จะได้ดูแลนักเรียนอย่างเต็มที่น้อยลง รวมทั้งปัญหาการเสียชีวิตของครูในสามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2555) ส่งผลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้

นอกจากนี้ ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ยังส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจเช่นเดียวกันทั้งสองปัจจัย กล่าวคือ โรงเรียนที่มีการทำงานเป็นทีม และมีการพัฒนาวิชาชีพ มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ วิไลวรรณ มีแหยม (2551) ศึกษา วัฒนธรรมโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้โอกาสบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อกระบวนการจัดการกิจกรรมในโรงเรียน ผู้บริหารยอมรับ ยกย่อง เชื่อมมั่นในความรู้ความสามารถของบุคลากรทุกคน ให้การส่งเสริมและสนับสนุนครูให้มีความก้าวหน้า มีความมั่นคงในอาชีพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ประวิต เอรารวรรณ์ (2539) ศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูพบว่า บรรยากาศที่ทำให้ครูมีพลังอำนาจในการทำงาน ครู จะต้องได้รับการยกย่องยอมรับจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน ในผลสำเร็จจากการปฏิบัติงาน โอกาสในการที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ความก้าวหน้าในวิชาชีพ การให้เกียรติและให้ความไว้วางใจในบทบาทหน้าที่ และการยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู นอกจากนี้ Brinton (2007) และ Denbow (2004) พบว่า วัฒนธรรม แบบร่วมมือ คือ การนำแบบร่วมมือกับคนอื่น ความร่วมมือของครู การมีเป้าหมายที่ชัดเจน สนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นคู่ร่วมเรียนรู้ จะส่งเสริมการทำงานของครูให้ประสบผลสำเร็จ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกยังส่งผลทางอ้อมผ่านกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู คือ การ

พัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญ การมอบอำนาจหน้าที่ การสร้างแรงจูงใจ มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู เช่นเดียวกับ Kanter (1977) ที่กล่าวว่าบุคลากรควรได้รับโอกาสในการส่งเสริมเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถ เพราะเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ถ้าบุคคลมีความก้าวหน้าย่อมทำให้มีกำลังใจ และเต็มใจที่จะทุ่มเทร่างกายและแรงใจในการทำงานอย่างเต็มที่ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป นอกจากนี้ สมชาย บุญศิริเกสซ์ (2545) ศึกษาการเสริมพลังอำนาจครูพบว่า ครูที่มีความรู้ มีทักษะประสบการณ์ในการทำงาน มีอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้รับผิดชอบจะเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ควรให้ความสนใจพัฒนาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู เพื่อเสริมสร้างให้ครูมีพลังอำนาจในการพัฒนาตนเองแล้วนำไปสู่พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูเป็นอย่างมาก

1.2 พฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านวัฒนธรรมโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้

เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครู ไปใช้ในการปฏิบัติที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจครู

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อเป็นการยืนยันรูปแบบอีกครั้งหนึ่ง

2.2 แนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการปฏิบัติที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไม่ใช่ผลการวิจัยที่ได้จากการทดลอง เป็นเพียงการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ดังนั้นควรมีการนำแนวทางการนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการปฏิบัติจริงกับโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนใต้เพื่อยืนยันความเหมาะสมของแนวดำเนินการ นำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูไปใช้ในการปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลที่ได้สามารถนำไปใช้บริหารจัดการให้ครูมีพลังอำนาจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงานของครู ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. 2555. สถานการณ์ความรุนแรงชายแดนใต้ (ออนไลน์). จาก www.m-society.go.th/document/statistic/statistic_7996.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล: 16 มกราคม 2556)
- ประวิต เอราวรรณ์. 2539. การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผู้จัดการออนไลน์. 2555. “ศักดิ์” ฟุ้ง ชอบความท้าทาย เตรียมสะสางปัญหาหนี้สินครู (ออนไลน์). จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=955000008363>. (วันที่ค้นข้อมูล: 19 มกราคม 2556)
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2555. เปิดข้อเสนอสมำพันธ์ครูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งด้านสวัสดิภาพ-สวัสดิการ (ออนไลน์). จาก http://psu10725.com/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=278:2012-12-06-07-24-30&catid=36:2011-06-18-10-54-39&Itemid=71. (วันที่ค้นข้อมูล: 19 มกราคม 2556)
- รัตน์จำเรียง เพชรแก้ว. 2553. การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอน จากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาคบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ หิรัญญากร. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสุขภาพองค์กรโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลภา อิศระชานันท์. 2545. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วย และการทำงานเป็นทีม กับคุณภาพบริการโรงพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีไลวรรณ มีแหยม. 2551. วัฒนธรรมโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมชาย บุญศิริเกสซ์. 2545. การศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- Brinton, M. Chad. 2007. Comparing perception about collaborative culture from certified and non-Certified staff members through the adaptation of the school culture survey-teacher form. Ph.D.'s Thesis, University of Missouri-Columbia.
- Denbow, A., Kristin. 2004. The role of school culture in the implementation of a character education program. Ph.D.'s Thesis, University of Missouri-Columbia.
- Kanter, R.M. 1977. Men and Women of the Corporation. 1st ed. New York. Basic Books Laschinger.
- Kinlaw, D., C. 1995. The Practice of Empowerment: Making the Most of Human Competence. USA: Gower Publishing.
- Lashley, C. 2001. Empowerment : HR Strategies for Service Excellence. Oxford : Butterworth – Heinemann.
- Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. 1996. Educational Administration : Concepts and Practices. Second Edition. Wadsworth Publishing Co., California.
- Mees, W., Gregory. 2008. The relationship among principal leadership, school culture, and student achievement in Missouri middle schools. Ph.D.'s Thesis, University of Missouri-Columbia.

CEO Controlling Ownership, Board of Directors' Quality, and Level of Voluntary Disclosure in Thailand

Jakkravudhi Chobpichien ^{1*}

Abstract

The method used in this study was a descriptive research, namely, survey research, interrelationship studies, and cross-sectional research. The sampling method of this survey was purposive sampling that covered all 371 non-financial listed companies on the Stock Exchange of Thailand (SET) in year 2004. The study was conducted on a sample of 317 non-financial listed companies and excluded 54 non-financial listed companies that failed to meet the criteria for audit committees which were under the plan administrator. This study investigated whether board of directors' quality mediates the relationship between CEO controlling ownership and level of voluntary disclosure. The findings suggested that the firm with a high concentration of CEO's ownership, the lower is the level of board of directors' quality as a mediating link to the lower is the level of voluntary disclosure. Therefore, CEO with very high levels of ownership has a greater capacity to be free from the discipline of the firm's board, shareholders, or the market for corporate control. Indeed, firms run by CEO with high ownership positions perform relatively poorly in the stock market. Thus, CEO equity holdings can have differing effects on the alignment of CEO and shareholder interests. It becomes more difficult for shareholders to control CEO with high ownership positions and thus will have a negative impact on the board of directors' quality and voluntary disclosure.

Keywords: *Agency theory, board of directors, managerial ownership, voluntary disclosure*

¹Accounting Curriculum, Faculty of Management Science, Suratthani Rajabhat University, Muang, Surat Thani 84100.

*Corresponding e-mail : chobjak@yahoo.com.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการของการวิจัยเชิงพรรณานี้คือการวิจัยเชิงสำรวจ การศึกษาความสัมพันธ์และการศึกษาภาคตัดขวาง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยพิจารณาสุ่มตัวอย่างครอบคลุมทุกบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน จำนวน 371 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ในปี 2547 การศึกษานี้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 บริษัท และไม่รวมในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 บริษัท เพราะไม่มีข้อมูลสำคัญครบถ้วนตามเกณฑ์สำหรับคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารแผนฟื้นฟูกิจการ การศึกษาครั้งนี้สำรวจคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทที่สามารถเข้าไปแทรกซ้อนความสัมพันธ์ระหว่างซีไอโอมีการควบคุมความเป็นเจ้าของและระดับของการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจได้หรือไม่ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบริษัทที่ซีไอโอมีการควบคุมความเป็นเจ้าของระดับสูง ส่งผลกระทบบัคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทอยู่ในระดับต่ำกว่าและเชื่อมโยงไปทำให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจอยู่ในระดับต่ำกว่าบริษัทที่ซีไอโอมีการควบคุมความเป็นเจ้าของระดับต่ำ เพราะว่าซีไอโอที่มีความเป็นเจ้าของระดับสูงมีศักยภาพที่จะเป็นอิสระจากกฎระเบียบของคณะกรรมการบริษัทสูงกว่าผู้ถือหุ้นหรือตลาดหลักทรัพย์สำหรับการควบคุมบริษัทจดทะเบียน อันที่จริงบริษัทที่ดำเนินการโดยตำแหน่งซีไอโอมีการควบคุมความเป็นเจ้าของระดับสูงมีผลการดำเนินงานที่ค่อนข้างต่ำในตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นซีไอโอที่เป็นผู้ถือหุ้นสามารถมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของซีไอโอกับผู้ถือหุ้นที่แตกต่างกัน จึงกลายเป็นเรื่องยากมากขึ้นสำหรับผู้ถือหุ้นในการควบคุมตำแหน่งซีไอโอที่มีความเป็นเจ้าของระดับสูง ผลลัพธ์นี้จะมีผลกระทบต่อคุณภาพของคณะกรรมการบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ

คำสำคัญ : ทฤษฎีตัวแทน, คณะกรรมการบริษัท, ความเป็นเจ้าของเกี่ยวกับผู้บริหาร, การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ, ประเทศไทย

Introduction

Disclosure of information in the annual reports of companies is the management's attempt to reduce information asymmetry. Investors would be able to make use of the information disclosed for decision making and for other investing activities. When management discloses more information than is mandated by law, it means that they are disclosing voluntary rather than mandatory information. Voluntary disclosure does provide useful information for investment purposes (Balachandran and Bliss, 2004).

The disclosure orientation of companies

in Thailand is also greatly influenced by the form of ownership and management structure (Limpaphayom, 2000). Thailand's listed companies are usually controlled by a family group whose staffs are in the senior positions and also function as the largest shareholder. Thai ownership is highly concentrated and most of the shares are owned by executive directors. As a result, managers and owners are of the same person (Wiwattanakantung, 2000).

The board of directors of the companies is chosen as it is an important tool to protect shareholders' assets and to control the management

of the company. The board of directors is also the main policy making body, strategic planner, and acts as the authority of the company. In Thailand, the board of directors of most the listed companies on the Stock Exchange in Thailand (SET) are controlled by the largest shareholders. As a result of this, the interests and participation of the minority shareholders are being undermined. An important tool for the protection of the minority shareholders is the ownership structure in the companies (Limpaphayom, 2000).

Ownership concentration has been a key player driving the Thai economic boom since the late 1950s. The pattern of family business persisted even after the firms were listed in the where neither foreign ownership nor state ownership has ever been prominent since the SET was established in 1975 (Dhnadirek and Tang, 2003).

The main objective of this study is to examine the mediating process as the level of board of directors' quality to the extent that it accounts for the negative relationship between managerial ownership and the level of voluntary disclosure. Under the implicit assumption of agency theory, this study hypothesized that improved the quality of board of directors and managerial ownership of Thai public listed companies leads to more voluntary disclosure practices, and the voluntary disclosure practices is used as a means to reduce information asymmetry and agency problems.

Literature Review

Positive agency theory as theoretical explanations the relationship between corporate governance mechanisms and voluntary disclosure, under the implicit assumption of Jensen and Meckling's (1976) positive agency theory, the study hypothesized that an improved quality of the board of directors would lead to more voluntary disclosure practices, and that voluntary disclosure practices are used as a means to reduce information asymmetry and agency problems. In addition, Eng and Mak (2003) showed that lower managerial ownership and significant government ownership are associated with higher voluntary disclosure. Nevertheless, Willekens *et al.* (2004) in their studies found that governance mechanisms introduced by companies can increase the disclosure of both the financial and non-financial information. The disclosure of this information will assist to reduce information asymmetry and agency problems (Balachandran and Bliss, 2004).

Theoretical Framework

There is the mediating process as the level of board of directors' quality to the extent that it accounts for the relationship (negative) between a high concentration of CEO's ownership and the level of voluntary disclosure. Further, this study will use firm characteristics as control variable. The definitions of each attribute are presented in Figure 1 and which are then discussed in the following sections.

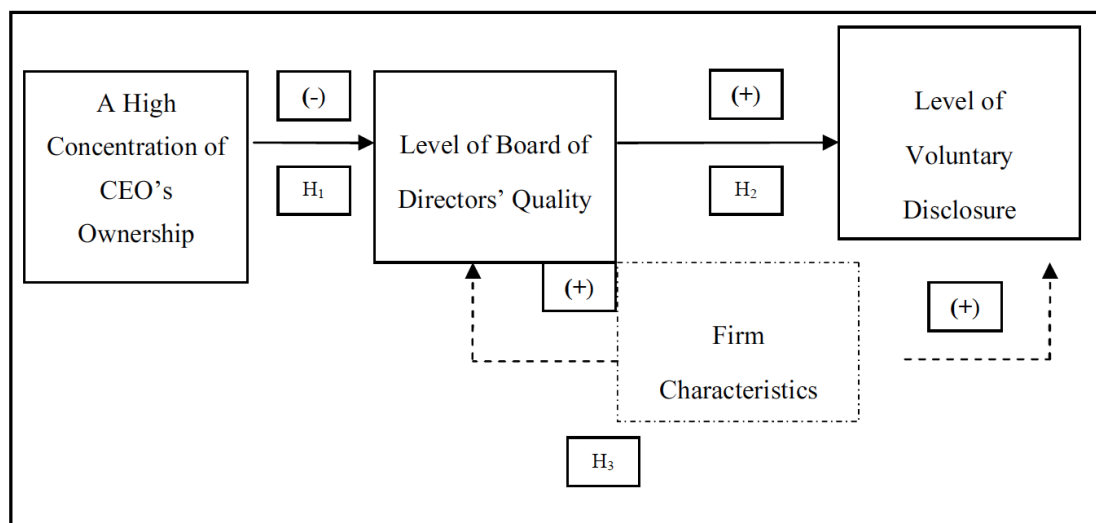

Figure 1. Theoretical framework.

Hypothesis development

Managerial Ownership and Board of Directors' Quality

This study would like to examine the effect of a high concentration of CEO's ownership on the level of board of directors' quality as a mediating link to the level of voluntary disclosure. Ownership structure is confined only to managerial ownership, that is, the percentage of ordinary shares held by a CEO, which also includes their deemed interests (McClelland and Barker III, 2004). When managerial ownership is low, there is a greater agency problem; that is, the manager has greater incentives to consume perks and reduce incentives to maximize job performance. Hence, outside shareholders will increase the monitoring of the manager's behavior to reduce the agency problem (Jensen and Meckling, 1976). Monitoring by outside shareholders increases

costs of the firm. However, monitoring by outside shareholders may be reduced if managers can provide voluntary disclosure, that is, voluntary disclosure is a substitute for monitoring. Thai ownership is highly concentrated and most of the shares are owned by executive directors. As a result, managers and owners are the same person (Wiwattanakantung, 2000). Therefore, disclosure will be greater for companies with diffuse ownership because it helps owners to monitor the behavior of the management as predicted by the agency theory (e.g. Craswell and Taylor, 1992; Haniffa and Cooke, 2002; Hossain *et al.*, 1994; Leftwich *et al.*, 1981; McKinnon and Dalimunthe, 1993; Naser, 1998; and Raffounier, 1995). Thus, this study hypothesized that:

H_1 : *There is a negative relationship between a high concentration of CEO's ownership and the level of board of directors' quality.*

Board of Directors' Quality and Voluntary Disclosure

The relationship between the quality of the board of directors and the level of voluntary disclosure of companies has been examined in previous research. According to Willekens *et al.* (2004) created a corporate governance index which measures the overall the strength of a company's corporate governance system and predicted that board independence, the existence of an audit committee, higher audit quality as well as the existence of an internal audit department can enhance corporate reporting. Willekens *et al.* (2004) suggested that higher scores indicate stronger corporate governance systems and predict a positive coefficient on level of corporate governance. This study would like to examine the relationship between the board of directors' quality index which is associated with the quality of the board's leadership structure, composition, meetings, controlling system, committees, the audit committee and the remuneration committee and the level of voluntary disclosure and predict the direction of this relationship. Thus, this study hypothesized that:

H_2 : *There is a positive relationship between the level of board of directors' quality and the level of voluntary disclosure.*

Managerial Ownership, Board of Directors' Quality, and Voluntary Disclosure

Kistruck (2006) argued that the reason for the lack of consistency within results of studies examining the impact of the board on financial

performance is that there are other factors which mediate the relationship which are seldom included within the theoretical models (Wiseman and Gomez-Mejia, 1998). Therefore, it is expected that the relationship is in fact more of an indirect than direct nature (Daily *et al.*, 2003). Thus, the ownership structure has been hypothesized to have an indirect effect on voluntary disclosure by the board of directors. Further, central managements of such companies will require outside directors' expert (Owusu-Ansah, 1998). Hence, outside shareholders will increase monitoring of manager's behavior to reduce the agency problem (Jensen and Meckling, 1976). Monitoring by outside shareholders may be reduced if managers can provide voluntary disclosure. Therefore, rather than simple mediation, it is expected that one mediated relation between ownership structure and voluntary disclosure. This mediating model is outlined more clearly in figure 1. This discussion leads the authors of this paper to hypothesize that:

H_3 : *The relationship between a high concentration of CEO's ownership and the level of voluntary disclosure will be mediated by the level of board of directors' quality.*

Firm Characteristics as Control Variables

There has been extensive empirical work relating firm-specific characteristics to the extent of voluntary disclosure based on a number of theoretical arguments for structure-related characteristics which include agency theory,

information and political costs, proprietary costs, and capital need. In Thailand, there has been extensive empirical work relating firm-specific characteristics to the extent of voluntary disclosure, capital structure, and firm performance namely, structure-related characteristics for example, debt-equity ratio used by Priebjrivat (1992), SET (2001a), and Wiwattanakantang (1999); firm size used by Priebjrivat (1992), SET (2001a), Wiwattanakantang (1999), and Yammeesri and Lodh (2002). Performance-related characteristics for example, profit margin, earnings return, and liquidity ratio used by Wiwattanakantang (1999), and Yammeesri and Lodh (2002). Market-related characteristics for example, scope of business operations used by Wiwattanakantang (1999); audit size influence used by Priebjrivat (1992). Thus, this study used firm-specific characteristics (i.e. structure-related characteristics such as debt-equity ratio and firm size; performance-related characteristics such as profit margin, earnings return, and liquidity ratio; and market-related characteristics such as scope of business operations and audit size influence) as control variables included the model.

Research Method

Sample and Sampling Method

The sampling method of this survey was purposive sampling that covered all non-financial companies (i.e. 371 companies) listed on the Stock Exchange of Thailand (SET) as of 2004 i.e. including 317 listed companies such as Agro and Food Industry Sector: 42 companies, Consumer

Products Sector: 35 companies, Industrials Sector: 45 companies, Property and Construction Sector: 64 companies, Resources Sector: 16 companies, Services Sector: 75 companies, Technology Sector: 40 companies, and excluding 54 listed companies failing to meet the criteria for audit committees which under plan administrator (SET, 2005).

Voluntary Disclosure Checklist

This study initially combined both the checklist of Meek *et al.* (1995) and Chau and Gray (2002). Whenever an item appeared in either of the study, it was included in the study's checklist. Upon completion of this, the study ended up with a total of 115 items in its voluntary disclosure checklist. After this stage, the study then eliminated the items that were mandated by the SET. The mandatory items were determined through interviews with the regulators and also by examining the regulatory requirements of Thailand, namely, the Accounting Act (2000), the Stock Exchange of Thailand (SET), the Stock Exchange Commission of Thailand (SEC), and the Public Companies Act (1992). This resulted in a voluntary disclosure checklist comprising 70 items. To validate that the checklist did include only voluntary disclosure items, it was subjected to evaluation by a few Certified Public Accountants in Thailand. They confirmed that the 70-item checklist can be used for the purpose of the study.

Categories of Voluntary Disclosure

The 70-item voluntary disclosure checklist

comprises 16 items of strategic information, 27 items of non-financial information, and 27 items of financial information. Most of the prior studies and this present study related to corporate information disclosure have tended to treat voluntary disclosure as overall information (Chau and Gray, 2002).

Scoring the Voluntary Disclosure Items and Disclosure Index

The Voluntary Disclosure Index is based on the 70 disclosure items. Scoring and disclosure indexes of the voluntary disclosure items under the unweighted voluntary disclosure index were adopted from Cooke (1989). The additive model used in this study is unweighted. The implied assumption is that each item of disclosure is equally important. This study uses a dichotomous procedure in which an item scores one if it is disclosed and zero if it is not disclosed. The total score of voluntary disclosure (V_j) for a company j is additive:

$$V_j = \sum_{i=1}^{70} d_{ij}$$

Where, $j = 1$ to 317, $i = 1$ to 70;
 $d_{ij} = 1$ if the voluntary disclosure item d_i is disclosed and
 0 if the voluntary disclosure item d_i is not disclosed for company j ;

Once all items have been scored an index is created to measure the relative level of disclosure by a company. The index is a ratio of the actual scores awarded to a company to the scores which that company is expected to earn. Consequently, a

company is not penalized for those items that are not relevant to it. Thus, the maximum score (M_j) companies can earn varies:

$$M_j = \sum_{i=1}^{n_j} d_{ij}$$

where, d_{ij} = the maximum possible number of voluntary disclosure items expected to be disclosed by a company j ;
 n_j = the number of items which a company j is expected to disclose,
 i.e. $n \leq 70$ for a company j (discussed below).

Where there is no mention in the corporate annual report of a disclosure item, for example, foreign currency information, it is concluded that the item of disclosure was not relevant to that company. Consequently, a company is not penalized for non-disclosure of information that was not relevant to it. In contrast, if it is apparent that an item of disclosure is relevant, for example, by mentioning transactions about import and/or export but without disclosing foreign currency information, then clearly $d_i = 0$.

The relative voluntary disclosure index (VDI _{j}) for each company j is measured by an index which is the proportion of the total score of voluntary disclosure (V_j) awarded to a company j to the score which that company j could at most be expected to disclose as the maximum score (M_j). Thus, the voluntary disclosure index score can range from zero (i.e. 0%) to one (i.e. 100%); ($0 \leq \text{VDI}_j \leq 1$) to be used in the statistical analyses.

A High Concentration of CEO's

Ownership

CEO controlling ownership is defined as the percentage of shares held by a CEO which includes ownership by his/her family member. A high concentration (HCEO) is defined as ownership that is higher than the median and a low concentration ownership is defined as anything lower than or equal to the median (adapted from McClelland and Barker III, 2004).

Quality of Board of Directors Index

The ten characteristics of the board of directors are used to measure the board of directors' quality index (BOQI). This study assigns a score of "1" if the item is present and "0" if the item is absent. The study assumes that the higher the score of the BOQI, the higher is the quality of board of directors.

Control Variables

Control variables- comprise of the firm characteristics which can be categorized into: (1) firm-specific characteristics related to performance (i.e. profitability which is measured by profit margin and earnings return, and liquidity ratios), (2) structure (i.e. debt-equity ratios, firm size measured by total assets, total sales and market capitalization), and (3) market (i.e. scope of business operations and auditor size influence) which were adapted from Chen and Jaggi (2000).

Source of Information

Study uses secondary data from various sources, namely, annual reports (Form 56-2), report on the disclosure of additional information (Form 56-1) for the year of 2004, Fact Book of the SET (2005), and listed company information from www.setsmart.com of SET.

Data Analysis

To demonstrate mediation for test Hypotheses 1, 2, and 3, one estimate three different models and four conditions (must be met) was adapted from Muller *et al.* (2005) can be stated as follows:

$$Y = \beta_{10} + \beta_{11}X + \beta_{12}CV + \epsilon_1 \quad (1)$$

$$ME = \beta_{20} + \beta_{21}X + \beta_{22}CV + \epsilon_2 \quad (2)$$

$$Y = \beta_{30} + \beta_{31}ME + \beta_{32}CV + \epsilon_3 \quad (3)$$

$$Y = \beta_{40} + \beta_{41}X + \beta_{42}ME + \beta_{43}CV + \epsilon_4 \quad (4)$$

$$\beta_{11} - \beta_{41} = \beta_{21} * \beta_{31} \quad (5)$$

In Equation 1, there must be an overall treatment (X) effect on the outcome variable (Y); that is, β_{11} is significant. In Equation 2, there must be a treatment effect on the mediator (ME); that is, β_{21} is significant. In Equation 3, there must be the mediator (ME) effect on the outcome variable (Y); that is, β_{31} is significant. In Equation 4, there must be an effect of the mediator on the outcome controlling for the treatment; that is, β_{42} is significant. In Equation 4, the residual effect of the

treatment variable on the outcome (β_{41}) should be smaller (in absolute value) than the overall treatment effect in Equation 1 (β_{11}). All of equations have control variable (CV). The following equality relationship exists among the parameters of these models meaning that the difference between the overall treatment effect and the residual direct effect is equal to what is called the indirect effect via the mediator (i.e. $\beta_{21} * \beta_{42}$).

Results

The data of this study, namely, descriptive statistics, correlation matrix, goodness of measures, and hierarchical regression were analyzed by using SPSS (Statistics Package for the Social Sciences) for window.

Descriptive Statistics

Table 1 provides descriptive statistics of dependent, independent, control, and moderating variables. It can be seen that the mean of overall voluntary disclosure in 2004 was 37 percent or medium level. The board of directors' quality index was very low (companies comply with 38 percent). the judgment was adopted from the assessment score of the good corporate governance of the board of directors center of the Stock Exchange of Thailand (SET, 2003). Furthermore, the percentage of stocks owned by CEO transform recode by median equal

to 6 percent, which is more than 6 percent as high concentration and at most 6 percent as low concentration; a CEO's ownership in terms of low concentration is equal to 51.4 percent, more than in terms of high concentration.

Correlation Matrix

In Table 2, based on multicollinearity testing from correlation matrix between independent, control, mediating, and dependent variables becomes a problem when the correlation between the variables exceeds .80 or .90 (Field, 2000; Mangena and Pike, 2005), at correlation is significant at the .05 level. Thus, these are not a problem of multicollinearity between independent, control, mediating, and dependent variables.

Goodness of Measures

Cronbach's alpha for test reliability

Table 3 presents the Cronbach's Alpha for each variable of voluntary disclosure items of non-financial listed companies in the Stock Exchange of Thailand's (SET) 317 companies for the year 2004. The instruments, voluntary disclosure checklist items, used in the study were reliable, with coefficients ranging from .65 to .86, which exceeded the minimum acceptance level of .60 to ensure constructs' internal consistency (Nunnally and Bernstein, 1994).

Table 1. Descriptive statistics of dependent, mediator, control, and independent variable

Variables	Acronym	Mean	SD
Dependent Variable			
Voluntary disclosure index	VDI	0.37	.11
Mediator Variable			
Board of Directors' Quality Index	BOQI	0.38	.12
Control Variables			
Income before extraordinary items over net sales	PPM	0.09	.20
IBEX over book value of equity for the beginning of the period	ROE	0.17	.47
Current assets over current liabilities	CR	2.50	3.18
Long-term debt over book value of common equity	DE	0.36	1.27
Natural logarithm of total assets	LNTA	3.44	1.36
		Frequency	Percent
Scope of business operations	CONG		
● Company is a conglomerate firm	1	41	12.9%
● Company is not a conglomerate firm	0	276	87.1%
Audit firm size influence	BIG4		
● Audit firm size is Big4	1	197	62.1%
● Audit firm size is not Big4	0	120	37.9%
	Mean	Median	SD
Percentage of stock owned by CEO which includes ownership by his/her family member	0.15	0.06	.19
	Acronym	Frequency	Percent
A CEO's ownership	HCEO		
● High Concentration (More than median at 6%)	1	154	48.6%
● Low Concentration (At most median at 6%)	0	163	51.4%

**CEO Controlling Ownership, Board of Directors' Quality , and Level
Of Voluntary Disclosure in Thailand**

Jakkravudhi Chobpichien

21

Table 2. Correlation Matrix of the major variables ^{1/}

	BOQI	PPM	ROE	CR	DE	LNTA	CONG	BIG4	HCEO	VDI
BOQI	1.00	.14*	.13*	-.08	.10	.37**	-.07	.13*	-.22**	.54**
PPM		1.00	.37**	.25**	.06	.25**	-.02	-.04	.02	.21**
ROE			1.00	.04	-.05	.14*	-.08	.03	.09	.20**
CR				1.00	-.07	-.10	-.11	-.13*	.03	-.06
DE					1.00	.27**	.04	.06	-.06	.14*
LNTA						1.00	.02	.23**	-.25**	.54**
CONG							1.00	-.05	-.22**	-.01
BIG4								1.00	-.17**	.23**
HCEO									1.00	-.38**
VDI										1.00

* p < .05, ** p < .01

^{1/} BOQI = board of directors' quality index; PPM = income before extraordinary items over net sales; ROE = IBEX over book value of equity for the beginning of the period; CR = current assets over current liabilities; DE = long-term debt over book value of common equity; LNTA = natural logarithm of total assets; CONG = scope of business operations as a conglomerate firm; BIG4 = audit firm size influence as Big4; HCEO = a CEO's ownership as high concentration (more than median at 6%)

Table 3. Reliability coefficients of voluntary disclosure items (N=317)

Voluntary Disclosure items	Cronbach's Alpha Value	Number of Items	Number of Cases Deleted
A. Strategic information – Adjusted for items that are not applicable to the firm	.65	16	-
B. Non-financial information – Adjusted for items that are not applicable to the firm	.74	27	1
C. Financial information – Adjusted for items that are not applicable to the firm	.67	27	1
D. All information – Adjusted for items that are not applicable to the firm (VDI)	.86	70	2

Multicollinearity testing from variance inflation factor (VIF)

An ordinary least square (OLS) regression models assume that there is no intercorrelation among the independent variables, i.e. there is no multicollinearity. To further ensure that there is no multicollinearity problem, after the variables were dropped, another method for detecting multicollinearity which involves the calculation of the variance inflation factor (VIF) was conducted. VIF measures the degree to which each explanatory variable is explained by the other explanatory variables. Very large VIF values indicate high collinearity. VIF values above 10 or Tolerance value less than .10 (Hair *et al.*, 1998) indicates absence of multicollinearity. In this study, VIF figures for all the independent variables were well below 10 and Tolerance were more than .10 This indicates absence of multicollinearity problems and confirmed that the method of eliminating the variables with multicollinearity problems were successful. The results of the Tolerance of variables are summarized in a table of Hierarchical regression analysis.

Autocorrelation testing from Durbin-Watson

An ordinary least square (OLS) regression models assume that independence of error terms (ϵ_j), i.e. one error term is not affected by another error term. When they are not, then there is autocorrelation. Autocorrelation is usually associated with time series data. The Durbin-Watson test is a widely used method of testing for

autocorrelation. Thus, the study uses the Durbin-Watson test to detecting autocorrelation. A Durbin-Watson value between 1.65 and 2.35 confirms the absence of autocorrelation (Prasith-rathsint, 2005). The results of the Durbin-Watson are summarized in a table of hierarchical regression analysis.

The Hierarchical Regression Results and Discussion

Hierarchical Regression Results

Table 4 provides hierarchical regression results using control variables, and mediator variable as the level of the quality of board of directors in Equation 1 to 4 on the relationship between ownership structure and the level of voluntary disclosure adjusted for items that are not applicable to the firm.

In Table 4, the percentage of variability accounted for went up not much of an increase but significant because of CONG, BIG4, and HCEO as dichotomous predictor variables, adding variables to a linear regression model will always increase the unadjusted R^2 value. If the additional predictor variables are correlated with the predictor variables already in the model, then the combined results are difficult to predict. In some cases, the combined result will provide only a slightly better prediction, while in other cases, a much better prediction than expected will be the outcome of combining two correlated variables (Hayes, 2012).

**CEO Controlling Ownership, Board of Directors' Quality , and Level
Of Voluntary Disclosure in Thailand**

Jakkravudhi Chobpichien

23

Table 4. Hierarchical regression results of Hypotheses 1, 2, and 3 (N=317)^{1/}

Variables	Standardized Beta							
	Equation 1		Equation 2		Equation 3		Equation 4	
	(Criterion VDI)		(Criterion BOQI)		(Criterion VDI)		(Criterion VDI)	
	Step 1	Step 2	Step 1	Step 2	Step 1	Step 2	Step 1	Step 2
CV1: PPM	.06	.08	.05	.06	.06	.04	.06	.06
CV2: ROE	.11*	.13**	.06	.07	.11*	.08	.11*	.11*
CV3: CR	-.02	-.04	-.06	-.07	-.02	.00	-.02	-.01
CV4: DE	.00	.01	.00	.01	.00	.00	.00	.01
CV5: LNTA	.49**	.41**	.34**	.29**	.49**	.36**	.49**	.31**
CV6: CONG	-.01	-.08	-.08	-.12*	-.01	.02	-.01	-.04
CV7: BIG4	.11*	.08	.05	.02	.11*	.10*	.11*	.07
X: HCEO		-.29**		-.18**				-.23**
		(β_{11})		(β_{21})				(β_{41})
ME: BOQI						.38**		.33**
						(β_{31})		(β_{42})
Statistics								
R Square	.33	.40	.16	.18	.33	.44	.33	.49
Adjusted R Square	.31	.38	.14	.16	.31	.43	.31	.47
R Square Change	.33	.07	.16	.03	.33	.12	.33	.16
F Change	21.24**	35.92**	8.21**	10.23**	21.24**	65.82**	21.24**	48.37**
Durbin-Watson		1.79		1.89		2.00		1.95
Tolerance Min/Max		.86/.86		.86/.86		.84/.84		.85/.86

^{1/} Y = dependent variable; VDI = voluntary disclosure index; CV = control variable; X = independent variable; HCEO = a high concentration of CEO's ownership; ME = mediator; BOQI = board of directors' quality index, * p < .05, ** p < .01.

Effect of HCEO on BOQI

As shown in Table 4 when a high concentration of CEO's ownership (HCEO) as independent variable was entered into the regression equation 2 in Step 2, by adding one independent variable, R² increased to 18 percent. This R² change

(.03) is significant. This implies that the additional 3 percent of the variation in BOQI is explained by HCEO. HCEO (Std. Beta = -.18) was found to have a significant and negative relationship with BOQI at the .01 level of significance. These results provided support for Hypothesis 1 of the study.

Effect of Board of Directors' quality index (BOQI) on VDI

As shown in Table 4 when the board of directors' quality index (BOQI) as mediator was entered into the regression equation 3 in Step 2, by adding the one mediator, R^2 increased to 44 percent. This R^2 change (.12) is significant. This implies that the additional 12 percent of the variation in VDI is explained by BOQI. BOQI (Std. Beta = .38) was found to have a significant and positive relationship with VDI at the .01 level of significance. These results provided support for Hypothesis 2 of the study.

Mediating Effects of BOQI between HCEO and VDI

A variable functions as a mediator when it meets the following Figure 2.

As shown in Table 4, (1) in step 2 of Equation 1, variations in a high concentration of CEO's ownership (HCEO) as independent variable

($\beta_{11} = -.29, p < .01$) significantly account for variations in the dependent variable (VDI). (2) Variations in the HCEO ($\beta_{21} = -.18, p < .01$) significantly account for variations in the mediating variable (BOQI). (3) Variations in the BOQI ($\beta_{31} = .38, p < .01$) significantly account for variations in the dependent variable (VDI). (4) When both LNTA and BOQI appear in Step 2 of Equation 4, a previously significant relationship between the BOQI ($\beta_{42} = .33, p < .01$) and the VDI, and between the HCEO ($\beta_{41} = -.23, p < .01$) and the VDI. Further, the following equality relationship exists among the parameters of these models meaning that the difference between the overall treatment effect and the residual direct effect was equal to what is called the indirect effect via the mediator (i.e., $\beta_{11} - \beta_{41} = \beta_{21} * \beta_{42}$; $-.29 + .23 = -.18 * .33 = -.06$). These results provided support for Hypothesis 3 of the study and the type of BOQI is a partial mediator. A partial mediator is more likely, the relationship between HCEO and voluntary disclosure index will

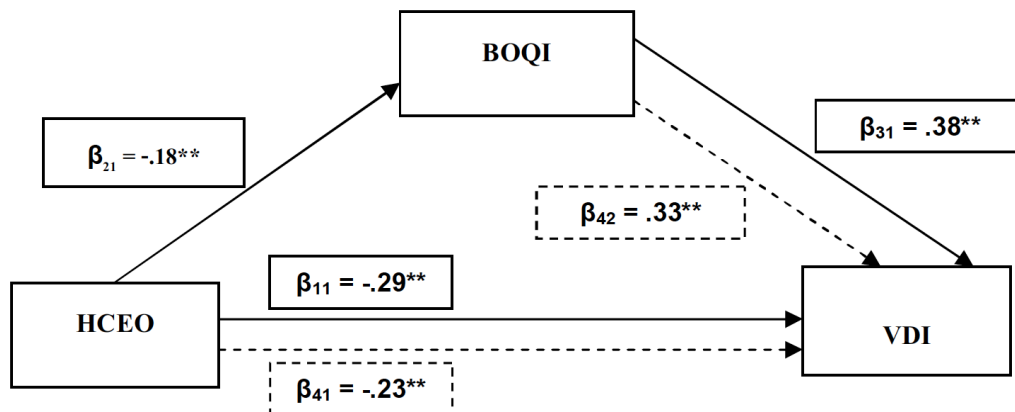

Figure 2. Mediating effects of board of directors' quality index (BOQI) between a high concentration of CEO's ownership (HCEO) and the level of voluntary disclosure (VDI).

be significantly smaller when BOQI was included but will still be greater than zero (Frazier *et al.*, 2004).

Discussion

Effect of a High Concentration of CEO's Ownership on Voluntary Disclosure Index

This study found that a high concentration of CEO's ownership (HCEO) will have the negative significant effect on the voluntary disclosure index (VDI). The result was consistent with Brown and Caylor (2006). Gompers *et al.* (2003) argued that there are countervailing incentives for managers to reduce the quality of accounting information. The voting rights included in equity ownership make managers less subject to career concerns, the discipline of the product market, monitoring by outside shareholders, and value-enhancing takeovers. Further, Thai ownership is highly concentrated and most of the shares are owned by executive directors. As a result, managers and owners are of the same person (Wiwattanakantung, 2000). Therefore, disclosure will be greater for companies with diffuse ownership because it helps owners to monitor the behavior of the management as predicted by the agency theory (e.g., Craswell and Taylor, 1992; Haniffa and Cooke, 2002; Hossain *et al.*, 1995; Leftwich *et al.*, 1981; McKinnon and Dalimunthe, 1993; Naser, 1998; and Raffounier, 1995). Thus, CEO equity holdings can have differing effects on the alignment of CEO and shareholder interests, it becomes more difficult for

shareholders to control the managers and thus will have a negative impact on the VDI.

Effect of a High Concentration of CEO's Ownership on the Board of Directors' Quality Index

This study found that a high concentration of CEO's ownership (HCEO) will have the negative significant effect on the board of directors' quality index (BOQI). The results are consistent with Bathala and Rao (1995) found a negative relationship between board ownership and the proportion of outside directors on the board. Beatty and Zajac (1994) found that companies with a lower level of board's ownership are associated with a higher level of firm monitoring. Higher level of monitoring is represented by a larger percentage of outside directors or separate CEO and board chairman positions. Thus, an increase in board ownership will result in less monitoring, i.e. a lower proportion of outside directors and a more unitary leadership structure.

Effect of Board of Directors' Quality Index on Voluntary Disclosure Index

The study found that the higher the board of directors' quality index (BOQI) is the higher the voluntary disclosure index (VDI). The results are consistent with Willekens *et al.* (2004) that internal governance mechanisms as board of directors can aid in enhancing corporate voluntary disclosure, and that voluntary disclosure is used as a means to reduce information asymmetry and agency problems.

Mediating Effects of Board of Directors' Quality Index (BOQI)

Under the implicit assumption of Jensen and Meckling's (1976) positive agency theory, the study hypothesized that an improved quality of the board of directors would lead to better governance that enhances more voluntary disclosure practices, and that voluntary disclosure practices are used as a means to reduce information asymmetry and agency problems. However, Han (2005) argued that the role of managerial ownership with financial reporting quality is not clear, whether on average one would expect managerial ownership to increase or to reduce the quality of a firm's financial reporting. Thus, the study investigates whether board of directors' quality mediates the relationship between CEO controlling ownership and level of voluntary disclosure. The study found that the firm with a high concentration of CEO's ownership, the lower is the board of directors' quality index (BOQI) as a mediating link to the lower is the voluntary disclosure index (VDI). Therefore, CEO with very high levels of ownership has a greater capacity to be free from the discipline of the firm's board, shareholders, or the market for corporate control. Indeed, firms run by CEO with high ownership positions perform relatively poorly in the stock market. Thus, CEO equity holdings can have differing effects on the alignment of CEO and shareholder interests. It becomes more difficult for shareholders to control CEO with high ownership positions and thus will have a negative impact on the board of directors' quality and voluntary disclosure.

Control variables

Similar to the results reported by Chen and Jaggi (2000), the control variables of profit margin (PPM), liquidity ratio (CR), and debt-equity ratio (DE) are not statistically significant, and the control variables of natural logarithm of total assets (LNTA), auditor size influence (BIG4), and earnings return (ROE) are statistically significant. While the control variable of scope of business operations (CONG) was significant in Chen and Jaggi (2000), it is not significant in this study. Thus, the effect of the board of directors' quality on the relationship between CEO controlling ownership and level of voluntary disclosure using the hierarchical regression analyses with firm size for structure-related characteristics which include agency theory, information and political costs, proprietary costs, and capital need (e.g. Cooke, 1989; Haniffa and Cooke, 2002; and Hossain *et al.*, 1995), auditor size influence for market-related characteristics which include reputation costs and signaling agency costs, and earnings return for performance-related characteristics which include support continuance and compensation (e.g. Singhvi and Desai, 1971) as control variables.

Conclusions

This study extends the previous literature by examining voluntary disclosure in a developing country, namely Thailand. The study investigates whether mediating effects of board of directors' quality index between CEO controlling ownership and the level of voluntary disclosure in Thailand's

listed companies. The proposed framework was substantially validated. The findings found that the firm with a high concentration of CEO's ownership, the lower is the level of board of directors' quality as a mediating link to the lower is the level of voluntary disclosure. However, there is a positive relationship between the level of board of directors' quality and the level of voluntary disclosure. The findings have a significant contribution to positive agency theory. The findings support that ownership is highly concentrated. Thus, the nature of the agency problem shifts away from manager-shareholder conflicts to concentration of controlling ownership conflicts between a high concentration and a low concentration of CEO's ownership. This study suggests that the ownership structure has been hypothesized to have both direct and indirect (by the board of directors) effect on voluntary disclosure. It is expected that the relationship is in fact more of a direct than an indirect nature. Hence, it becomes more difficult for shareholders to control CEO with high ownership positions and will have a negative impact on the board of directors' quality and voluntary disclosure. This study does not suggest

that any single mechanism, such as CEO with low ownership positions, is a governance cure-all. Therefore, it is hard to attain in the real world since listed companies in Thailand is highly concentrated and most of the shares are owned by executive directors. Hence, this study suggests that good corporate governance mechanisms as the board of directors' quality can assist with increasing the voluntary disclosure and that voluntary disclosure is used as a means to decrease information asymmetry between the controlling (major) shareholders and non-controlling (minor) shareholders. Consequently, it is a system of block and balance of power of CEO with high ownership positions. Finally, this study suggests that used firm-specific characteristics (i.e. structure-related characteristics such as firm size; performance-related characteristics such as earnings return; and market-related characteristics such as audit size influence) as control variables include the model to study of the relationship between ownership structure, dimensions of corporate governance mechanisms (board of directors), and voluntary disclosure.

References

- Accounting Act. 2000. The Accounting Act B.E. 2543 (in Thai). (Online) Retrieved from: <http://legal.cad.go.th/download/sacc.pdf>, 1-10.
- Balachandran, J., and Bliss, M. 2004. Board independence and voluntary disclosure: Evidence from Malaysia. Working Paper, Department of Accountancy City University of Hong Kong.
- Bathala, C.T., and Rao, R.P. 1995. The determinants of board composition: An agency perspective. *Managerial and Decision Economics* 16: 59-69.

- Beatty, R.P., and Zajac, E.J. 1994. Managerial incentives, monitoring, and risk-bearing: A study of executive compensation, ownership and board structure in initial public offerings. *Administrative Science Quarterly* 39: 313-335.
- Brown, L.D., and Caylor, M.L. 2006. Corporate governance and firm valuation. *Journal of Accounting & Public Policy* 25(4): 409-434.
- Cadbury Committee Report. 1992. Financial aspects of corporate governance. London, May.
- Chau, G.K., and Gray, S.J. 2002. Ownership structure and corporate voluntary disclosure in Hong Kong and Singapore. *The International Journal of Accounting* 37: 247-265.
- Chen, C.J.P., and Jaggi, B. 2000. The association between independent non-executive directors, family control and financial disclosure. *Journal of Accounting and Public Policy* 19(4-5): 285-310.
- Cooke, T.E. 1989. Voluntary corporate disclosure by Swedish companies. *Journal of International Financial Management and Accounting* 1(2): 171-195.
- Craswell, A.T., and Taylor, S.L. 1992. Discretionary disclosure of reserves by oil and gas companies: An economic analysis. *Journal of Business Finance and Accounting* 19(2): 295-308.
- Cronbach, L.J. 1951. Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika* 16:297(3):-334.
- Daily, C.M., Dalton, D.R., and Cannella Jr., A.A. 2003. Corporate governance: Decades of dialogue and data. *Academy of Management Review* 28(3): 371-382.
- Dhnadirek, R., and Tang, J. 2003. Corporate governance problems in Thailand: Is ownership concentration the cause? *Asia Pacific Business Review* 10(2): 121-138.
- Eng, L.L., and Mak, Y.T. 2003. Corporate governance and voluntary disclosure. *Journal of Accounting and Public Policy* 22: 325-345.
- Field, A. 2000. *Discovering Statistic Using SPSS for Windows*. London: Sage.
- Frazier, P.A., Tix, A.P., and Barron, K.E. 2004. Testing moderator and mediator effects in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology* 51(1): 115-134.
- Gompers, P., Ishii, J., and Metrick, A. 2003. Incentives vs. control: An analysis of U.S. dual-class companies. NBER Working Paper Series No. 10240.
- Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L., and Black, W.C. 1998. *Multivariate Data Analysis*. Fifth edition, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Han, S. (2005). Ownership structure and quality of financial reporting. Working Paper, Department of Accountancy, University of Illinois at Urbana-Champaign, February.
- Haniffa, R.M., and Cooke, T.E. 2002. Culture, corporate governance and disclosure in Malaysian corporations. *ABACUS* 38(3): 317-349.

- Hayes, A. F. 2012. PROCESS: A versatile computational tool for observed variable mediation, moderation, and conditional process modeling [White paper]. (Online) Retrieved from: <http://www.afhayes.com/public/process2012.pdf>.
- Hossain, M., Perera, M.H.B., and Rahman, A.R. 1995. Voluntary disclosure in the annual reports of New Zealand companies. *Journal of International Financial Management and Accounting* 6(1): 69-87.
- Jensen, M.C. 1993. The modern industrial revolution, exit, and the failure of internal control systems. *The Journal of Finance* 48(3): 831-880.
- Jensen, M.C., and Meckling, W.H. 1976. Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics* 3: 305-360.
- Kistruck, G. 2006. A test of moderated mediation between board size and financial performance in the nonprofit sector. Richard Ivey School of Business, University of Western Ontario. (Online) Retrieved from: http://sec.oise.utoronto.ca/english/project-outputs/ASAC_2006_Board_Size_Proceedings.pdf.
- Leftwich, R.W., Watts, R.L., and Zimmerman, J.L. 1981. Voluntary corporate disclosure: The case of interim reporting. *Journal of Accounting Research* 19: 50-77.
- Limpaphayom, P. 2000. Corporate governance in Thailand before the crisis: Issues and implications *Accountants' Journal* 47(1): 10-20, (in Thai).
- Mangena, M., and Pike, R. 2005. The effect of audit committee shareholding, financial expertise and size on Interim financial disclosures. *Accounting and Business Research* 35(4): 327-349.
- McClelland, P., and Barker III, V.L. 2004. The interaction of CEO age and ownership control in publicly traded firms: Performance implications. Working paper, School of Business, University of Kansas.
- McKinnon, J.L., and Dalimunthe, L. 1993. Voluntary disclosure of segment information by Australian diversified companies. *Accounting and Finance* 33(1): 33-50.
- Muller, D., Judd, C.M., and Yzerbyt, V.Y. 2005. When moderation is mediated and mediation is moderated. *Journal of Personality and Social Psychology* 89(6): 852-863.
- Naser, K. 1998. Comprehensiveness of disclosure of non-financial companies listed on the Amman Financial Market. *International Journal of Commerce & Management* 8(1): 88-119.
- Nunnally, J.C., and Bernstein, I.H. 1994. *Psychometric Theory*. 3rd Edition. New York: McGraw-Hill, Inc.

- Owusu-Ansah, S. 1998. The impact of corporate attributes on the extent of mandatory disclosure and reporting by listed companies in Zimbabwe. *The International Journal of Accounting* 33(5): 605-631.
- Prasith-rathsint, S. 2005. *Technique of Multiple Variables Analysis in the Social Sciences and Behavioral Research*. 5th Edition, Bangkok: Samrada, September, (in Thai).
- Priebjrivat, A. 1992. *Corporate disclosure: A case of securities exchange of Thailand*. Unpublished Doctoral Dissertation, New York University, School of Business Administration. University Microfilms International, Order No. 9220538.
- Public Company Act. 1992. *The public company act B.E. 2535*, (in Thai). (Online). Retrieved from: http://www.thairegistration.com/thai/law/public_01.pdf, 1-44.
- Raffournier, B. 1995. The determinants of voluntary financial disclosure by Swiss listed Companies. *The European Accounting Review* 4(2): 261-280.
- SET (Stock Exchange of Thailand). 1999. *Best practice guidelines for the audit committee*. (Online). Retrieved from: http://www.set.or.th/en/regulations/corporate/download/bestace_upd.doc.
- SET (Stock Exchange of Thailand). 2001. *The principles of good corporate governance*. (Online). Retrieved from: <http://www.set.or.th/en/regulations/corporate/download/CG15-ENG.pdf>.
- SET (Stock Exchange of Thailand). 2001a. *The determinants of audit committee independence: Evidence from audit committee formation in Thailand*. (Online). Retrieved from: <http://www.fma.org/zurich/papers/140140.pdf>.
- SET (Stock Exchange of Thailand). 2003. *Good governance assessment of listed companies*. (Online). Retrieved from: http://www.set.or.th/en/regulations/corporate/download/bj46_48_e.zip.
- SET (Stock Exchange of Thailand). 2005. *Fact Book of the SET*. Bangkok: Boonsiri Printing, July, (in Thai).
- Singhvi, S.S., and Desai, H.B. 1971. An empirical analysis of the quality of corporate financial disclosure. *The Accounting Review* 46(1): 129-138.
- Willekens, M., Vander Bauwhede, H., Gaeremynck, A., and Van de Gucht, L. 2004. *The impact of internal and external governance mechanisms on the voluntary disclosure of financial and non-financial performance*. Working Paper, KULeuven. (Online). Retrieved from: <http://www.business.uiuc.edu/accountancy/research/vkzcenter/conferences/gottingen/papaers/willekens.pdf>.
- Wiseman, R.M., and Gomez-Mejia, L.R. 1998. A behavioral agency model of managerial risk taking. *Academy of Management Review* 25: 133-152.

- Wiwattanakantang, Y. 1999. An empirical study on the determinants of the capital structure of Thai firms. *Pacific-Basin Finance Journal* 7: 371-403.
- Wiwattanakantang, Y. 2000. The equity ownership structure of Thai firms. Unpublished Working Paper, Institute of Economic Research, Hitotsubashi University, Japan.
- Yamreesri, J., and Lodh, S.C. 2002. The effects of ownership structure on firm performance: Evidence from Thailand. Hawaii International Conference on Business. Honolulu, Hawaii. (Online). Retrieved from: <http://www.researchgate.net/publication/228429496> The_effects_of_ownership_structure_on_firm_performance_Evidence_from_Thailand.

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Factors Relating to Life Skills of Upper Secondary School Students,
Nakhon Si Thammarat Province

ณัฐินี ชัยเพชร^{1*} สุเทพ สันติวารานนท์¹ และ ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม¹

Nuttinee Chaipheth, Suthep Suntiwaranont and Chailikit Soipetkasem

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the relationship between democratic rearing, social support, good modeling, academic personality, teaching-learning activities and development activities and life skills of the students and 2) to create equations for the prediction life skill of the students. The sample in this research consisted of 606 upper secondary school students studying in the academic year 2013 in school within the Office of Secondary Education Service Area, Nakhon Si Thammarat Province. The samples were obtained by using the stratified random sampling technique. The instruments included factors related to life skills questionnaires at 6 copies consisting of those on democratic rearing, social support, good model, academic personality, teaching-learning activities and development activities of the students, with respective reliabilities of 0.760, 0.910, 0.920, 0.930, 0.960 and 0.970 and life skill test was obtained reliabilities of 0.880. Collected data were analyzed for frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlations and stepwise multiple regression were also used to analyze the data. The results of this research were as follows :

1. Democratic rearing (X1), social support (X2), good model (X3), academic personality (X4) teaching-learning activities (X5) and development activities of the students (X6) were found to positively relate with life skills of upper secondary students, Nakhon Si Thammarat Province at 0.05 level of significance with the correlation coefficients (r) of 0.410, 0.407, 0.380, 0.508, 0.360 and 0.355, respectively.

¹สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail : nuttinee@hu.ac.th)

2. Academic personality (X4) was positively related with life skills of upper secondary students, Nakhon Si Thammarat Province at $r = 0.508$ and academic personality (X4), democratic rearing (X1), social support (X2) and development activities of the students (X6) can predict the life skill of the students at 0.05 level of significance with multiple correlation coefficients (R) of 0.570, error of the prediction was at 7.956 and Adjusted R Square was 32.10 percent.

Keywords: Life skills, factors relating to life skills, upper secondary school students

Nakhon Si Thammarat

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนทางสังคม การเป็นแบบอย่างที่ดี นิสัยในการเรียน การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 606 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิต จำนวน 6 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างที่ดี แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยในการเรียน แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแต่ละฉบับเท่ากับ 0.760, 0.910, 0.920, 0.930, 0.960 และ 0.970 ตามลำดับ และแบบวัดทักษะชีวิต มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.880 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient : r) และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีเพิ่มลดตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X₁) การสนับสนุนทางสังคม (X₂) การเป็นแบบอย่างที่ดี (X₃) นิสัยในการเรียน (X₄) การจัดการเรียนการสอน (X₅) และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (X₆) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.41, 0.41, 0.38, 0.51, 0.36$ และ 0.36 ตามลำดับ)

2. นิสัยในการเรียน (X₄) มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช สูงสุด เท่ากับ 0.508 และพบว่า นิสัยในการเรียน (X₄) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X₁) การสนับสนุนทางสังคม (X₂) และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (X₆) สามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.570 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ เท่ากับ 7.956 และสามารถพยากรณ์ได้ ร้อยละ 32.10 โดยตัวแปรที่พยากรณ์ได้มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

คำสำคัญ : ทักษะชีวิต, ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิต, นครศรีธรรมราช

บทนำ

ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่มีความสำคัญ และจำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตจะรอดพ้นจากการครอบงำความคิดของสื่อ เทคโนโลยี และตั้งรับต่อการก้าวร้าวทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) สอดคล้องกับคำกล่าวของ Leider (1994, อ้างโดย ณรงค์ อักจิโสภาและวรรณ พรหมบุญ, 2541) ว่า ทักษะชีวิตมีความจำเป็นมากท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจในปัจจุบัน คือ จะช่วยให้รู้จักอดีต จัดการปัจจุบัน และสร้างสรรค์อนาคต

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนของนายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี (2552 อ้างโดย ורתัย พวงพี, 2554) กล่าวว่า ปัจจัยสร้างหรือคุณลักษณะที่ดีที่ประกอบด้วยด้านจิตใจ สังคมวัฒนธรรม ที่ส่งต่อกระบวนการคิด การตัดสินใจ และการแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาเสริมสร้างให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยได้รับอิทธิพลจากภายใน และภายนอกตัวเยาวชน สิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากภายในตัวเยาวชนเอง ได้แก่ การมองเห็นคุณค่าในตัวเองและผู้อื่น การเห็นเป้าหมายในชีวิต ความพึงพอใจในชีวิตตนเอง การปรับตัวให้อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่แตกต่าง ทักษะการปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ การพยายามแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งด้วยสติปัญญา ส่วนสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความรัก ความอบอุ่นการเอาใจใส่ และการสนับสนุนในทางที่ดีจากครอบครัว โรงเรียน เพื่อน และชุมชน โดยอยู่ในครอบครัวหรือ

โรงเรียนที่มีกฎเกณฑ์ชัดเจน มีเหตุผล และดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ด้วยความเข้าใจที่ดีต่อกัน ภายใต้อบรมยากาสที่สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ทุกเรื่อง นอกจากนี้ผู้ปกครอง ครู และบุคคลในชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดี การคบเพื่อนที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ทั้งในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน การได้รับมอบหมายหน้าที่ที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ชุมชนมองเห็นคุณค่าของเยาวชน และมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้เยาวชนได้แสดงออกทั้งด้านการออกกำลังกาย การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมศาสนา และวัฒนธรรมต่าง ๆ (พิราวัลย์ พิมพ์เรือ, 2554)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิต เช่น งานวิจัยของจุฬาลักษณ์ โสระพันธ์ และอวยพร รัตระกูล (2553) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมสูงสุดต่อการใช้รูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิต คือ ปัจจัยภายนอกตัวนักเรียน (แรงสนับสนุนของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการอบรมดูแลเอาใจใส่ของครู) ปัจจัยภายในตัวนักเรียน (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสนใจในการเรียน และเจตคติต่อการเรียน) นอกจากนี้ งานวิจัยของ วรพรรณ งามด้วยดี (2548) พบว่า หลังการใช้การสอนกิจกรรมแนะแนว นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีการพัฒนาอารมณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการศึกษาของชุดินันท์ มีมุข (2552) พบว่า การอบรมเลี้ยงดู การปรับตัวและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถร่วมกันพยากรณ์การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้ร้อยละ 51

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยม ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น คิดสารเสพคิด ทะเลาะวิวาท ประพฤติตนไม่มียังทางซู้สาว เที้ยวเตร่ ก้าวร้าว ต่อครู-อาจารย์ไม่ตั้งใจเรียนเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนร่วม แต่งกายไม่สุภาพ ผิดระเบียบอยู่เสมอ และขาดความมานะอดทน (ณรงค์ ศิลารัตน์, 2544) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคัดเลือกปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิต ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนทางสังคม การเป็นแบบอย่างที่ดี นิสัยในการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนทางสังคม การเป็นแบบอย่างที่ดี นิสัยในการเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

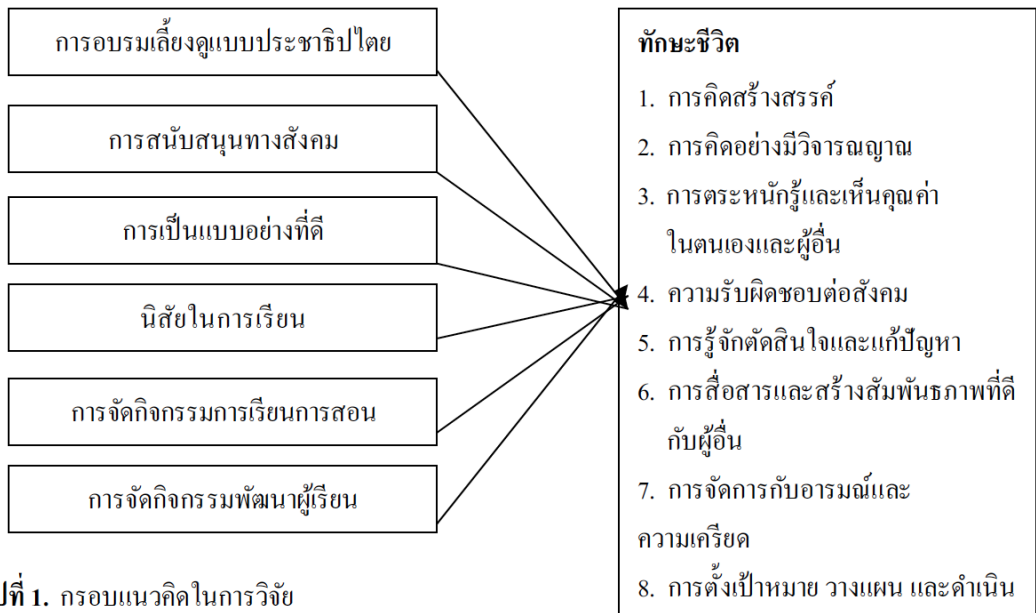
จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิต ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยการประยุกต์แนวคิดต้นทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยของสุริยเดว ทรีปาตี, 2552 แนวคิดปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนทักษะชีวิตของบุคคลของ นีลสันโจนส์ (Nelson-Jones) แนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะที่ดี และแนวคิดของคูเปอร์สมิท (Coopersmith) จากการสังเคราะห์ดังกล่าว พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนทางสังคม การเป็นแบบอย่างที่ดี นิสัยในการเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียน จากการสังเคราะห์ดังกล่าว สามารถกำหนดกรอบแนวคิด รายละเอียดดังรูปที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 69 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 22,488 คน โดยใช้ตารางของ Taro Yamane (1974) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 606 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทั้งนี้ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน $\pm 4\%$ แล้วใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรพยากรณ์ และตัวแปรเกณฑ์ ตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนทางสังคมการเป็นแบบอย่างที่ดี นิสัยในการเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

รูปที่ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรเกณฑ์ คือ ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การรู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา การสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการตั้งเป้าหมาย วางแผน และดำเนินการตามแผน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิต และแบบวัดทักษะชีวิต

แบบสอบถามปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิต จำนวน 6 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจำนวน 18 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจำนวน 24 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 21 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยในการเรียน จำนวน 20 ข้อแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 20 ข้อ และ

แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน 35 ข้อ ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแต่ละฉบับ เท่ากับ 0.760, 0.910, 0.920, 0.930, 0.960 และ 0.970 ตามลำดับ

แบบวัดทักษะชีวิต เป็นแบบทดสอบสถานการณ์แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยข้อคำถามเป็นการกำหนดสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนจำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.880

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งแนะนำตัวและนัดหมายกำหนดวันและเวลาและได้นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามวัน และเวลาที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

พยากรณ์ด้วยกัน และระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient : r) และอธิบายความสัมพันธ์ของชุดตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient : R) ตลอดจนใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีเพิ่มลดตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดใช้ในการทำนายทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิต

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1) การสนับสนุนทางสังคม (X_2) การเป็นแบบอย่างที่ดี (X_3) นิสัยในการเรียน (X_4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (X_5) และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (X_6) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.410, 0.407, 0.380, 0.508, 0.360$ และ 0.355 ตามลำดับ) ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน (r) ของตัวแปรพยากรณ์ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1) การสนับสนุนทางสังคม (X_2) การเป็นแบบอย่างที่ดี (X_3) นิสัยในการเรียน (X_4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (X_5) และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (X_6) กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ทักษะชีวิต (Y)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	Y
X_1	-	0.431*	0.363*	0.440*	0.318*	0.384*	0.410*
X_2		-	0.601*	0.462*	0.481*	0.487*	0.407*
X_3			-	0.464*	0.640*	0.576*	0.380*
X_4				-	0.483*	0.423*	0.508*
X_5					-	0.573*	0.360*
X_6						-	0.355*
Y							-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสัยในการเรียน (X_4) มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช สูงสุด เท่ากับ 0.508 และพบว่า นิสัยในการเรียน (X_4) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1) การสนับสนุนทางสังคม (X_2) และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (X_6) สามารถร่วม

กันพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.570 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ เท่ากับ 7.956 และสามารถพยากรณ์ได้ ร้อยละ 32.10 ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2. สัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E. _b	β	t
นิสัยในการเรียน (X_4)	0.506	0.061	0.333	8.240*
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_1)	0.305	0.070	0.172	4.365*
การสนับสนุนทางสังคม (X_2)	0.229	0.068	0.140	3.364*
การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (X_6)	0.072	0.036	0.080	1.998*
a = 46.415 R = 0.570 R ² = 0.325				
R ² _{adj} = 0.321 S.E. _{est} = 7.956				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ดังกล่าว สามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 46.415 + 0.506X_4 + 0.305X_1 + 0.229X_2 + 0.072X_6$$

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.333Z_4 + 0.172Z_1 + 0.140Z_2 + 0.080Z_6$$

อภิปรายผล

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนทางสังคม การเป็นแบบอย่างที่ดี นิสัยในการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนาย

แพทย์สุริยเดว ทรีปาตี กล่าวว่า ปัจจัยที่สร้างต้นทุนชีวิตของเยาวชนไทยให้ขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชนด้วยแนวคิดเชิงบวก คือ หมวดต้นทุนชีวิตภายใน ได้แก่ พลังตัวตน และหมวดต้นทุนชีวิตภายนอก ได้แก่ พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยต้นทุนชีวิตนี้จะเพิ่มขึ้นตามการเลี้ยงดูของพ่อแม่ สิ่งแวดล้อมที่ดี และความใกล้ชิดกับธรรมชาติ (สุริยเดว ทรีปาตี, 2552) สอดคล้องกับคำกล่าวของ มาลีณี จุฑาปะมา (2554) กล่าวว่า การได้รับความรัก การยอมรับ การสนับสนุน ช่วยเหลือ จากผู้อื่นที่แวดล้อมอยู่ในสังคม จะทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัย มีความทะเยอทะยานในสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม นอกจากนี้ทักษะชีวิตยังสามารถเกิดจากการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการมีแบบอย่างที่ดี (วิทยากร เชียงกุล, 2552) สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนทักษะชีวิตของบุคคลของนีลสันโจนส์ (Jones, 1997; อ้างโดย สกท วรเจริญศรี, 2550) กล่าว

ว่า การเรียนรู้จากตัวอย่างเป็นวิธีที่สำคัญวิธีหนึ่งในการช่วยให้บุคคลได้มาซึ่งทักษะชีวิต รวมทั้งเกิดจากการสร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอนตามหลัก สูตร แกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมชมรม/ชุมนุม และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554ก) สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูตินันท์ มีมุข (2552) พบว่า การอบรมเลี้ยงดู การปรับตัว และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถร่วมกันพยากรณ์การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย ได้ร้อยละ 51

นิสัยในการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนทางสังคม และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครราชสีมา ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.570 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ เท่ากับ 7.956 และสามารถพยากรณ์ได้ ร้อยละ 32.10 สามารถอธิบายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

นิสัยในการเรียนสามารถร่วมพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครราชสีมา ได้ เนื่องจากนิสัยในการเรียนที่ดีเป็นการแสดงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ รู้จักวิธีการทำงาน และวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ รู้จักการใช้เวลาอย่างเหมาะสม และสามารถจัดระบบการเรียนรู้ให้กับตนเองได้ (นงคัลักษณ์ บุญเกิด, 2549) ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขและประสบความสำเร็จในการศึกษา ดังที่ แมคค็อกซ์ Maddox (1963 : อ้างโดย เกษตรชัย และหิม,

2550) กล่าวว่า นิสัยในการเรียนเป็นเทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาช่วยส่งเสริมให้การเรียนประสิทธิผลยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์ และอวยพร เรื่องตระกูล (2553) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมสูงสุดต่อการเลือกรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิต คือ ปัจจัยภายนอกตัวนักเรียน และปัจจัยภายในตัวนักเรียน ประกอบด้วยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสนใจในการเรียน และเจตคติต่อการเรียน

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสามารถร่วมพยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครราชสีมาได้ เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยพ่อแม่ มักจะทำตัวเป็นที่ปรึกษาของเด็กในปัญหาต่าง ๆ ปล่อยให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเองพอสมควร และมีการฝึกวินัยเบื้องต้นโดยใช้ภาษาพูด เปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง แต่ก็ยังคงอำนาจขั้นสุดท้ายเอาไว้ (กุญชร คำชาย, 2540) ตลอดจนให้ความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น และเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ของตนเอง รู้จักขอบเขต จะช่วยเสริมสร้างเด็กให้เจริญเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย (Eiensenberg, 1990 ; อ้างโดย สุรางค์ ใจตระกูล, 2550) คือ มีชีวิตอยู่อย่างสดชื่น รื่นเริง สนุกสนาน สามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ มีความรับผิดชอบในงานที่ตนกระทำ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ตนประสบ ตลอดจนรู้จักปรับตนได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องที่สุด (สุชา จันทน์เอม, 2531) สอดคล้องกับการศึกษา สุมาลี เทวฤทธิ์ มนตรี ทองมูล และโชคชัย วิริยะพงษ์ (2555) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิต

ของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัด กภาพสินธุ์ มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตยบุคลิกภาพแบบแสดงตัวการสนับสนุน ทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และสุขภาพจิต

การสนับสนุนทางสังคมสามารถร่วม พยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราชได้ เนื่องจากการ สนับสนุนทางสังคมมีความสำคัญในการช่วยให้อ บุคคลประสบความสำเร็จทั้งเรื่องการเรียนรู้และเรื่อง ส่วนตัว ตลอดจนทำให้สามารถปรับตัวได้ดี เสริม สร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่บุคคล ทำให้ บุคคลเกิดความพร้อมในด้านต่าง ๆ และความมั่นใจ ในตัวเองมากยิ่งขึ้น ไม่หวาดวิตกในการทำสิ่งต่าง ๆ และเป็นการฝึกและส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นมิตร กับผู้อื่น รวมทั้งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ต่อการพัฒนาทางอารมณ์ ความคิด เขาว่าปัญญา สังคม บุคลิกภาพ และสุขภาพจิต สอดคล้องกับ ทฤษฎีความเสี่ยงและการฟื้นฟู (สกล วรเจริญศรี, 2550) เมื่อเด็กและวัยรุ่นในสังคมมีปัจจัยป้องกันที่ เข้มแข็ง เด็กและเยาวชนก็จะสามารถต่อต้าน พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ได้ และสอดคล้อง กับการศึกษาของ รุ่งแสง อรุณไพโรจน์ (2539) พบว่า นักเรียนที่ประสบการณ้สังคมจากบ้านสูงและ โรงเรียนสูงมีทักษะชีวิตสูงกว่าและแตกต่างกับ นักเรียนที่ประสบการณ้สังคมจากบ้านสูงและ โรงเรียนต่ำ

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถร่วม พยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราชได้ เนื่องจากการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีเป้าหมายเพื่อเสริมเติม เต็มให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่น กิจกรรม เน้นแนวส่งผลให้ผู้เรียนสามารถค้นพบและพัฒนา ศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทาง

อารมณ์ และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ส่วนกิจกรรม นักเรียนส่งผลให้ผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วย กันแก้ปัญหา ปลุกฝังความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ รู้สิทธิหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกัน ตามระบอบประชาธิปไตย และกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิด สร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมใน ลักษณะจิตอาสา (ณัฐฐา ฐานิสร์และคณะ 2553) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) กล่าวว่า กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมชมรม/ชุมนุม) กิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์และกิจกรรมที่ เสริมสร้างคุณลักษณะตามนโยบายของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนา และเสริมสร้าง ทักษะชีวิตได้ทุกองค์ประกอบของทักษะชีวิต

การเป็นแบบอย่างที่ดีไม่สามารถร่วม พยากรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช อาจเนื่องจากใน ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้า และ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนในสังคม ต้องดิ้นรนแข่งขันเพื่อการดำรงชีวิต และประกอบ อาชีพมากขึ้น แต่ละบุคคลต่างพยายามยกฐานะทาง สังคมของตนให้สูงขึ้นโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ เพียง แต่ขอให้ตนได้สิ่งที่ต้องประสงค์มาเท่านั้น บางคน ประสบความสำเร็จด้วยวิธีการสุจริต แต่บางคน ททุจริต คิดชั่ว เพียงให้ได้มาซึ่งเครื่องอุปโภคบริโภคที่ ปรากฏเท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าถูกหรือผิด (โกศล วงศ์ สวรรค์และสตีต วงศ์สวรรค์, 2537) ทำให้ทุกคนใน สังคมต่างมีส่วนที่จะได้คุณหรือโทษจากสภาพ ปัญหาสังคมดังกล่าว เห็นได้จากตัวอย่างบนหน้า หนังสือพิมพ์จะมีผลของการเลียนแบบทั้งในทาง

บวก และทางลบในแง่จริยธรรม แต่ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์จะเน้นหนักในพฤติกรรมทางลบมานำเสนอมากกว่า ทำให้ส่งผลต่อการเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวต่อไปอีก เช่น การตีกันของนักเรียนอาชีวศึกษา การมั่วสุมเสพยาเสพติดของวัยรุ่นหรือแม้แต่การฆ่าตัวตาย สังเกตได้ว่าเมื่อมีข่าวเหล่านี้ปรากฏขึ้น ก็จะมีกรณีเช่นเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันตามมา (นืออน พิณประดิษฐ์, 2555)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถร่วมพหุภรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช อาจเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่เน้นการบรรยาย โดยครูยังใช้การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายหรือข้อมูลที่มาจากชีวิต และประสบการณ์จริง ส่วนใหญ่นักเรียนนิยมค้นคว้าและใช้การคัดลอกเนื้อหาจากเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมานำเสนอครูผู้สอน ซึ่งทำให้ขาดการอ่านหรือคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่วนใหญ่ครูยกตัวอย่างตามตำรา ขาดการแปลงเนื้อหาที่เป็นนามธรรม และหลักการให้เป็นรูปธรรมและสภาพจริง ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหา และกิจกรรมการสอนเข้ากับชีวิตจริงได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราช สูงสุด ดังนั้นนักเรียนควรเอาใจใส่ และตั้งใจต่อการเรียน ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ รับผิดชอบในการเรียน ตลอดจนนำวิธีการต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียน เพื่อเป็นพลังคุณค่าในตนเองให้กับนักเรียน นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนทางสังคม และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สามารถพหุภรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราชได้เป็นอันดับที่สอง สาม และสี่ ตามลำดับ ดังนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และกลุ่มเพื่อน ควรให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ดูแล และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นหรือให้รางวัล เมื่อนักเรียนกระทำในสิ่งที่ดีถูกต้อง หรือคอยตักเตือน และให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ตลอดจนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะต่างๆ เช่น ภาษาอังกฤษสร้างสรรค์ ศิลปะ ส่วนการเป็นแบบอย่างที่ดี และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่สามารถร่วมกันพหุภรณ์ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครศรีธรรมราชได้ ดังนั้นพ่อแม่และผู้ปกครอง ตลอดจนครูอาจารย์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่างๆ เพื่อให้เด็กยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ รวมทั้งครูอาจารย์ควรจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิต โดยการเลือกศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เช่น เจตคติทางสังคม สุขภาพจิต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่ง

อนาคต หรือศึกษาตัวแปรเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง ระดับเดียวกัน แต่คนละพื้นที่ เพื่อตรวจสอบยืนยัน ตัวแปรที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตว่าเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

ชีวิตกับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น ๆ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ตลอดจนระดับอาชีวศึกษา เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็ก และเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อม สำหรับอนาคตต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจรี คำชาย. 2540. จิตวิทยาการสอน. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- เกษรชัย และหิม. 2550. องค์ประกอบในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับ สังคมศาสตร์และมนุษย. 13: 435-453.
- โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์. 2537. ปัญหาสังคมไทย. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์.
- จุฬาลักษณ์ ไสระพันธ์ และอวยพร เรื่องตระกูล. 2553. โมเดลเชิงสาเหตุของการใช้รูปแบบเป้าหมาย ทักษะ ชีวิตที่มีต่อคุณภาพนักเรียน. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับบัณฑิตศึกษา. 10: 104-116.
- ชุตินันท์ มีมุข. 2552. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและ สถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ สิลารัตน์. 2544. ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ณรงค์ อักจิโสภา และวรรณมา พรหมบุรมย์. 2541. การให้คำปรึกษาในการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาการทำงาน การพัฒนามนุษย์ที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ณัฐษา ฐานีสร, นรา บุรณรัช, วรรณิ ลิ้มอักษร, อุษา เหมตะศิลป์, ดวงจันทร์ เดชรักษา และศุภาวดี บุญญวงษ์. 2553. ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นงศ์ลักษณ์ บุญเกิด. 2549. อิทธิพลของคุณลักษณะคัดสรรของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการ ละเว้นการตอบข้อสอบรูปแบบเสนอคำตอบ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นืออน พิณประดิษฐ์. 2555. จริยธรรม : ทฤษฎีและรูปแบบการพัฒนา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิราวัลย์ พิมพาเรือ. 2554. การเพิ่มต้นทุนชีวิตเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นโดยชุมชนมีส่วนร่วมของ ชุมชนหนองผักก้าม เทศบาลเมืองเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาลีณี จุโฑปะมา. 2554. จิตวิทยาการศึกษา. บุรีรัมย์: เรวัตการพิมพ์.

- รุ่งแสง อรุณไพโรจน์. 2539. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์สังคม ทักษะชีวิต และพฤติกรรมสังคมที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร. ในการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 41: สาขาศึกษา ศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาคหกรรมศาสตร์สาขามนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน้า: 202-209.
- วรพรรณ งามด้วยดี. 2548. การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาอารมณ์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยากร เชียงกูล. 2552. จิตวิทยาวัยรุ่น : ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา. สกสท. วรเจริญศรี. 2550. การศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น. คุุณภูมินิพนธ์การศึกษาคุุณภูมินิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ก. การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มปท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554ข. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สุชา จันทน์เอม. 2531. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมาลี เทวฤทธิ์, มนตรี ทองมูล และโชคชัย วิริยะพงษ์. 2555. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2: 104-105.
- สุริยเดว ทรีปาตี. 2552. ต้นทุนชีวิตชีวิตเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: แผนงานสุขภาวะเด็กและเยาวชน สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. 2550. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทัย พ่วงพี. 2554. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนชีวิตกับเอกลักษณ์แห่งตนและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนักเรียนอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Yamane, Taro. 1974. Statistics, an Introduction and Analysis 2nded. New York: Harper & Row.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา

Factors Affecting the Quality of Life of Undergraduate Students in Songkhla Province

วิไลวรรณ ปราณจันทร์^{1*}, ณัฏชา มหปฤษฎานนท์¹ และสุเทพ สันติวารานนท์¹

Wilaiwan Pranjun, Natcha Mahapoonyanont and Suthep Suntiwaranont

Abstract

The research was aimed to predict the quality of life of undergraduate students in Songkhla Province. The sample in this research consisted of 396 undergraduate students randomly taken by stratified sampling method. Questionnaires were used to collect the data of factors relating to quality of life of the students. The reliability of the questionnaires was between 0.900 and 0.951.

The results showed that the variables including service received from the university (X_4), the relationship between the student and parents (X_3), economic status of family (X_5) and the relationship between students and their instructors (X_2) were all positively related and can be used to predict the quality of life of undergraduate students. They were statistically significant at .05 level, of which a multiple correlation coefficient was 0.852, The standard error of prediction was 0.217 and the efficiency performance of the forecast was 72.5 percent. The best to poor ordering were: service received from the university (X_4), the relationship between the student and the parents (X_3), the economic status of family (X_5) and the relationship between students and their instructors (X_2). The coefficients of prediction in the raw scores (b) were 0.587, 0.118, 0.159 and 0.064, respectively. The respective coefficients of the predictors in standard score (β) were 0.577, 0.144, 0.158 and 0.080.

Keywords : *The quality of life, factors affecting the quality of life*

¹สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail : Wilaiwan@hu.ac.th)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดสงขลา และสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 396 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 0.900 - 0.951

ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) และปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีและสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.852 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของประสิทธิภาพการพยากรณ์ เท่ากับ 0.271 และมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 72.5 โดยเรียงตามลำดับตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) รองลงมา คือ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) และปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.587, 0.118, 0.159 และ 0.064 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.577, 0.144, 0.158 และ 0.080 ตามลำดับ

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

บทนำ

คุณภาพชีวิตที่ดีเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่ยิ่งชี้ให้เห็นถึง ระดับความรู้สึกของมนุษย์ ที่มีความสุข มีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจรวมถึงสภาพแวดล้อมที่ดี สังคมที่ดีและเศรษฐกิจที่ดี ที่ทำให้การดำรงชีวิตมนุษย์สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น เมื่อนมนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้วมนุษย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี (กนกวรรณ ทองคำสิง, 2552) บุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้านอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการพัฒนาตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่าสูงสุด ถ้าคนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีปัญหาต่างๆ ในสังคมก็จะลดน้อยลงหรือหมดไปได้ (นิศารัตน์ ศิลปะเดช, 2540)

การที่นิสิต นักศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่จะเป็นสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในอนาคตมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศไปด้วย การที่นิสิต นักศึกษาจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ซึ่งปานจิตร สุกumasย์ (2553) กล่าวว่า การปฏิบัติตนของนิสิต นักศึกษาและเพื่อนที่มีต่อกัน ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการเรียน การทำงานและด้านส่วนตัว การรู้จักการให้และการยอมรับเคารพในสิทธิของเพื่อน สนใจในความรู้สึก การห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา

กับอาจารย์ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญกับการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งถ้านิสิต นักศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกับอาจารย์ ผลที่ตามมาคือ การตั้งใจเรียน การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน การซักถามข้อสงสัยปรึกษาปัญหาต่าง ๆ การให้ความเคารพ และเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ การให้บริการที่นักศึกษาได้รับจากมหาวิทยาลัย กล่าวคือ สิ่งต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยได้จัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวก แก่นักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นปัจจัย ด้านบริการกิจกรรม นักศึกษาและสวัสดิการ และด้านบริการเสริมการศึกษา สิ่งเหล่านี้เป็นตัวเสริมให้นักศึกษา มีความพึงพอใจและเอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษา (ชมพูนุช หิริโกกุล, 2550)

การสร้างสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญมากและควรให้ความสนใจ เพราะความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวมีผลทำให้เด็กไว้วางใจในตัวพ่อแม่ กล่าวที่จะปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนไปในทางที่ดีอีกด้วย (กนกวรรณ ทองคำสิง, 2552) รวมถึงปัจจุบันปัญหาเรื่องเศรษฐกิจมีผลต่อคุณภาพชีวิตเป็นอย่างมาก เงินรายได้ที่ใช้จ่ายในครอบครัวจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีรายได้สูงจึงมีโอกาสที่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย รายได้ของครอบครัวจึงเป็นเหตุผลหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อย่างที่ นฤพนธ์ วงศ์จตุรภัทร และเชิดชัย ชาญสมุท (2545) กล่าวว่า ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวที่ให้นักศึกษา มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนอย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าอาหารประจำวัน ค่าพาหนะหรือค่าเดินทางเพื่อการศึกษา ค่าเสื้อผ้า และเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าบริการส่วนตัว ค่าอุปกรณ์การศึกษาและค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ทั้งนี้ไม่รวมค่าที่พักอาศัย ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมการ

ศึกษา ทำให้นักศึกษาไม่มีความวิตกกังวลในเรื่องดังกล่าวและมีความสุขกับการใช้ชีวิต

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การดำเนินชีวิตของนักศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน เพื่อน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ปัจจัยด้านการบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย และปัจจัยด้านฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน นักการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการเลือกวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมในการเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา

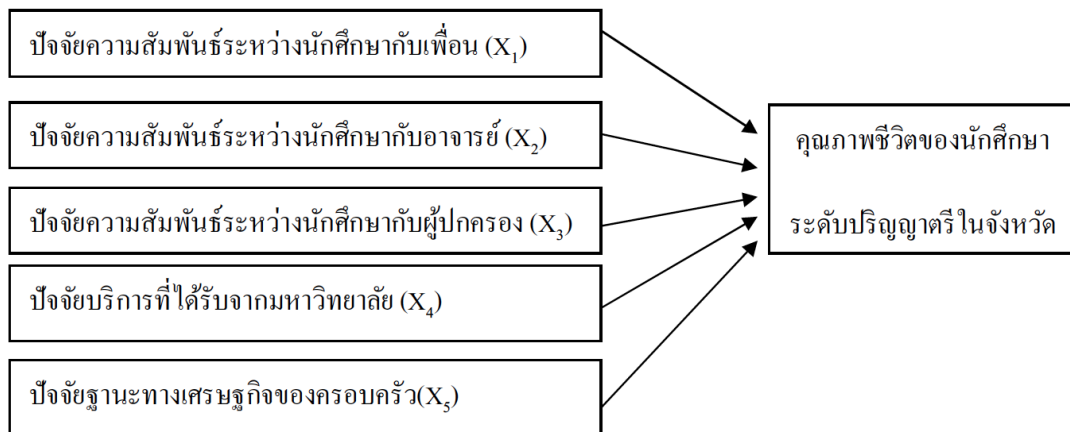
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต นักศึกษามี 5 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน เพื่อน ซึ่งนิรมล สุวรรณโคตร (2553) กล่าวว่า การปฏิบัติตนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดี มีความสัมพันธ์ภาพในสังคมได้ อย่างเหมาะสม จะมีส่วนช่วยลดความขัดแย้ง ความเครียด หรือความวิตกกังวลของนิสิตนักศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อนได้ จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคม และส่งผลดีในด้านการเรียนการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ร่วมกันได้ (2) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา
กับอาจารย์ การปฏิบัติตนของนิสิตต่ออาจารย์และ
การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนิสิต ทั้งในและนอก
ห้องเรียน ที่ให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (3) ปัจจัย
ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง คือ
การปฏิบัติตนของนิสิตกับผู้ปกครองหรือบิดามารดา
และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองหรือบิดามารดากับ
นิสิต ที่แสดงออกในรูปแบบความรัก ความเข้าใจ มี
อิทธิพลต่อความสามารถ และมีอิทธิพลต่อ
สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนิสิตเป็นอย่างมาก
เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันสัมพันธภาพ
ระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง (ปานจิตร สุขมาศย์, 2553)
(4) บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย หมายถึง สิ่งต่าง ๆ

ที่มหาวิทยาลัย ได้จัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่
นิสิต แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ด้านบริการกิจการนิสิต
และสวัสดิการ ได้แก่ บริการกิจกรรมนิสิต บริการ
ด้านอนามัยบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ บริการแนะแนว
บริการห้องออกกำลังกาย และด้านบริการเสริมการ
ศึกษา ได้แก่ บริการจากห้องสมุด สำนักคอมพิวเตอร์
ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย ร้านยามมหาวิทยาลัย หน่วย
โภชนาบริการ สำนักกิจการหอพักกองทะเบียนและ
ประมวลผล กองคลังและพัสดุ กองทุนและ (5) ฐานะ
เศรษฐกิจของครอบครัว คือ รายได้สุทธิต่อเดือนของ
ผู้ปกครองที่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคภายในครอบครัว
ฐานะทางการเงินของผู้ปกครองและสถานภาพความ
เป็นอยู่ของครอบครัว (ชมพูนุช หิริโกกุล, 2550)

ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรเกณฑ์

รูปที่ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี ซึ่งศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ที่ตั้ง
อยู่ในเขตจังหวัดสงขลา 5 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัย
ทักษิณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ปีการศึกษา 2556 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน
โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา จำนวน 55 ข้อ แบ่งเป็นด้านดังนี้ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน จำนวน 8 ข้อ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 9 ข้อ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง จำนวน 15 ข้อ ปัจจัยการบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย จำนวน 17 ข้อ ปัจจัยฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว จำนวน 6 ข้อ

ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item-objective congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ความสอดคล้องที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .700 ขึ้นไป จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ปัจจัยการบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย และปัจจัยฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ตั้งแต่ .800 ถึง 1.000

นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ IOC แล้วไปทดลองใช้ (try-out) ครั้งที่ 1 กับกลุ่มทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 จำนวน 30 คน ได้แก่ นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นไทล์การแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้ววิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test) คัดเลือกข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 โดยทำการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามไว้ปรากฏผลดังนี้ แบบสอบถามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน จำนวน 8 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 3.528 ถึง 7.359 แบบสอบถามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 2.440 ถึง 11.972 แบบสอบถามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 2.544 ถึง 9.672 ปัจจัยการบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย จำนวน 17 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 4.954 ถึง 11.972 และปัจจัยฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว จำนวน 6 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 3.210 ถึง 6.134

หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ ครั้งที่ 2 กับกลุ่มทดลองเครื่องมือครั้งที่ 2 จำนวน 30 คน ได้แก่ นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยนำคะแนนที่ได้จากการทดลองเครื่องมือเฉพาะข้อที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของครอนบาคโดยการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม ปรากฏผล ดังนี้ แบบสอบถามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน จำนวน 8 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .906 แบบสอบถามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ จำนวน 9 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .906 แบบสอบถามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .918 แบบสอบถามปัจจัยการบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย จำนวน 17 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .951 แบบสอบถามปัจจัยฐานะเศรษฐกิจของ

ครอบครัวจำนวน 6 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .900 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตนักศึกษา รวมทั้งฉบับเท่ากับ .971

ตอนที่ 3 แบบวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 38 ข้อ (ชมพูนุช หิริโกกุล, 2550) แบ่งเป็นด้านดังนี้ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย จำนวน 10 ข้อ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ จำนวน 10 ข้อ คุณภาพชีวิตด้านสังคม จำนวน 10 ข้อ คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ข้อ

ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีเกณฑ์ความสอดคล้องที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .700 ขึ้นไป จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ปัจจัยการบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย และปัจจัยฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตั้งแต่ .800 ถึง 1.000

นำแบบวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้จากการตรวจสอบ IOC แล้วไปทดลองใช้ ครั้งที่ 1 กับกลุ่มทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 จำนวน 30 คน ได้แก่ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ ในการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำแล้ววิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test) คัดเลือกข้อที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทำการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามไว้ปรากฏผลดังนี้ แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 4.779 ถึง 11.972 แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ จำนวน 10 ข้อ

มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 6.708 ถึง 11.972 แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านสังคม จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 4.954 ถึง 11.972 แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 4.954 ถึง 11.972

นำแบบวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่คัดเลือกไว้จากการทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ ครั้งที่ 2 กับกลุ่มทดลองเครื่องมือครั้งที่ 2 ได้แก่ นักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยนำคะแนนที่ได้จากการทดลองเครื่องมือเฉพาะข้อที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของครอนบาค โดยการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม ปรากฏผลดังนี้ แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .941 แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .935 แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านสังคม จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .916 แบบวัดคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .878 ความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีรวมทั้งฉบับเท่ากับ .974

การวิเคราะห์ข้อมูลและ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามและแบบวัด

1. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC)
2. หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้เทคนิค 25

เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และทดสอบโดยใช้ค่าที (t-test)

3. หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและแบบวัด โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

สถิติที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์และสร้างสมการพยากรณ์

1. หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัว คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเอง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง กับตัวแปรเกณฑ์ คือ คุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สถิติที t-test

2. หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง กับตัวแปรเกณฑ์ คือ คุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient) ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้ F-Test

3. หาตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลาโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเตปไวส์ (stepwise multiple regression

analysis) และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของปัจจัยต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.988 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตนักศึกษายู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.116 รองลงมา คือ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.995 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) มีค่าเท่ากับ 3.907 เมื่อพิจารณาตัวแปรเกณฑ์ พบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.990 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.515 ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับดี

2. เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_1) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_2) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (Y) ทุกคู่ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยกับคุณภาพชีวิตของ

นักศึกษาปริญญาตรีมีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.831 รองลงมา คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีมีค่าเท่ากับ 0.733 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีมีค่าเท่ากับ 0.614 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีมีค่าเท่ากับ 0.534 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีมีค่าน้อยที่สุดเท่ากับ 0.471

3. ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ประสิทธิภาพของการพยากรณ์ และค่าของการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทีละตัว ซึ่งในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_1) ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับ

อาจารย์ (X_2) ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง (X_5) กับตัวแปรเกณฑ์ คือ คุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี (Y) ใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์โดยพิจารณาเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีสูงสุดก่อน และเพิ่มขึ้นทีละตัว โดยเลือกตัวแปรพยากรณ์ตัวถัดไปที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บางส่วนของตัวแปรพยากรณ์ที่เหลือกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีสูงสุดผ่านเกณฑ์ก็จะนำเข้ามาสมการในลำดับต่อไป และทำการตรวจสอบตัวแปรทั้งหมดที่อยู่ในสมการถึงลำดับการเข้าของสมการ และตรวจสอบตัวแปรใหม่ที่เข้ามาในสมการถดถอย หากตัวแปรใดไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีก็จะตัดออกจากสมการถดถอยและดำเนินการในลักษณะเดียวกันจนกระทั่งได้สมการที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ประสิทธิภาพของการพยากรณ์ (R^2) และค่าการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมเมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทีละตัว (R^2_{change}) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ประสิทธิภาพของการพยากรณ์ (R^2) และค่าการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการพยากรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม เมื่อเพิ่มตัวแปร พยากรณ์ที่ดีทีละตัว (R^2_{change}) พร้อมทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ตามวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์

ตัวแปร	R	R^2	R^2_{change}	F
X_4	0.831	0.691	0.691	881.948**
$X_4 X_3$	0.842	0.710	0.018	24.812**
$X_4 X_3 X_5$	0.849	0.721	0.012	16.393**
$X_4 X_3 X_5 X_2$	0.852	0.725	0.004	5.993*

*,** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 0.05 ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 พิจารณาตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีสูงสุดเข้ามาก่อน คือ ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.831 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 69.1 เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) เข้าไป พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มขึ้นเป็น 0.842 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 71.0 และประสิทธิภาพของการพยากรณ์เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1.8 เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) เข้าไป พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.849 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 72.1 และประสิทธิภาพในการพยากรณ์เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1.2 และเมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_2) เข้าไป พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.852 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 72.5 และประสิทธิภาพในการพยากรณ์เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.4

ดังนั้นจากการศึกษาตัวแปรพยากรณ์จำนวน 5 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีได้ มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_2) ทั้งนี้มีตัวแปรพยากรณ์ที่ไม่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 1 ตัวแปร คือ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน (X_1)

3.2 สัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์คือ บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองและความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองที่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีในรูปแบบคะแนนดิบ (b) คะแนนมาตรฐาน (β) พร้อมค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของประสิทธิภาพของตัวพยากรณ์ (S.E._b) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2. สัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี

ตัวแปร	b	β	S.E. _b	t
ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4)	0.587	0.577	0.049	12.060**
ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับผู้ปกครอง (X_3)	0.118	0.142	0.029	4.113**
ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5)	0.159	0.158	0.045	3.527**
ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ (X_2)	0.064	0.080	0.026	2.449*
a = 0.303	R = 0.852	R ² = 0.725		
S.E. _{est} = 0.271	F = 5.993**			

*,** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) และปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_2) สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.852 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของประสิทธิภาพการพยากรณ์ เท่ากับ .271 โดยตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือปัจจัยบริการ ที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.587 , 0.118, 0.159 และ 0.064 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.577, 0.144, 0.158 และ 0.080 ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา ได้ร้อยละ 72.5

4. สมการพยากรณ์ของคุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี (Y) มีตัวแปรพยากรณ์ร่วมดังนี้ ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) และปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_2) สามารถนำค่าที่ได้มาเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.303 + 0.587X_4 + 0.118X_3 + 0.159X_5 + 0.064X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = 0.577Z_4 + 0.144Z_3 + 0.158Z_5 + 0.080Z_2$$

อภิปรายผล

ปัจจัยที่ศึกษาทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดสงขลา และมีตัวพยากรณ์ 4 ตัว คือ ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย (X_4) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง (X_3) ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) และปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (X_2) สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี โดยมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ ร้อยละ 72.5 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งนับว่ามีประสิทธิภาพในการพยากรณ์สูง

ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย การส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ และมีสวัสดิการทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตจากกิจกรรมที่ได้รับ การบริการของมหาวิทยาลัยในด้านต่าง เช่น การบริการสอนเสริม การแนะแนวอาชีพ และแนะแนวทางการศึกษาต่อ ห้องสมุดที่มีความทันสมัย มีอุปกรณ์และหนังสือเพียงพอ การอบรมรูปแบบต่าง ๆ มีการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพ โดยไม่ต้องแสวงหา นิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจ มีสุขภาพจิตและร่างกายที่ดีเนื่องจากการได้ร่วมกิจกรรม และเข้ากลุ่มสังคม ต่าง ๆ จากเพื่อน นิสิต นักศึกษาด้วยกันทำให้นิสิต นักศึกษา มีความสุขในการดำเนินชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภูสนา สาริตชานันท์ (2545) กล่าวว่า ชีวิตการเรียน ชีวิตสังคม ที่อยู่อาศัย ความสำคัญต่อบุคคลอื่น บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและรายได้ของนิสิตส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตและนวัตพันธุ์ วงศ์ตุรภัทร และเชิดชัย ชาญสมุทร (2545) พบว่า มหาวิทยาลัยต้องจัดสิ่ง

อำนวยความสะดวกต่างๆ บริการเสริมการศึกษา บริการกิจการนิสิตและสวัสดิการ มีการรวมกลุ่ม กิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อนิสิตกลุ่มดังกล่าวได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ดีพร้อมจึงมีผลทำให้นิสิตมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา เพราะพื้นฐานทางครอบครัว ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกันของคนในครอบครัวจะสร้างความอบอุ่นและชี้แนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับนักศึกษาและอาจเนื่องมาจากการที่ได้ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองมีการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด อีกทั้งยังคอยให้คำปรึกษาต่อ ๆ กัน นิสิตนักศึกษา จึงทำให้นิสิต นักศึกษามีความอบอุ่นในครอบครัว เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ นิสิต นักศึกษาสามารถปรึกษาผู้ปกครองได้ จึงทำให้ไม่มีปัญหาในการดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

ปัจจัยฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว การที่นักศึกษามีค่าใช้จ่ายต่อเดือนเพียงพอ ไม่ว่าจะ เป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าอาหารประจำวัน ค่าพาหนะหรือค่าเดินทางเพื่อการศึกษา ค่าเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าบริการส่วนตัว ค่าอุปกรณ์การศึกษาและค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ทั้งนี้ไม่รวมค่าที่พักอาศัย ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมการศึกษา ทำให้นิสิต นักศึกษาไม่มีความวิตกกังวลในเรื่องดังกล่าวและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

ซึ่งปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง และปัจจัยฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ที่กล่าวมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุช หิริโกกุล (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ ที่ดีที่สุดเพื่อใช้ในการสร้างสมการพยากรณ์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยด้านบริการเสริมการศึกษา คุณลักษณะของนิสิต ที่อยู่อาศัยโดยอาศัยที่หอพัก สถานภาพทางการเงิน บริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยด้านบริการกิจการนิสิตและสวัสดิการ ที่อยู่อาศัยโดยอาศัยอยู่ที่บ้าน อาชีพของผู้ปกครองนิสิตที่ทำธุรกิจส่วนตัว

ส่วนปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ก็เป็นส่วนที่ส่งเสริมในด้านวิชาความรู้คุณธรรม จริยธรรมกับนักศึกษา เมื่อนักศึกษาได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้รวมถึงคุณธรรมจริยธรรม จากอาจารย์แล้วก็นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้จะนำความรู้ไปหาเลี้ยงตนเองได้แล้ว คุณธรรม จริยธรรมที่ได้รับจากอาจารย์จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแก่นักศึกษาด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ ทองคำสิง (2552) ให้ความหมาย ของความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่ออาจารย์ และการปฏิบัติตนของอาจารย์ที่มีต่อนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่ออาจารย์ ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งหมายถึง การตั้งใจเรียน การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน การซักถามข้อสงสัยปรึกษาปัญหาต่างๆการให้ความเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์และการปฏิบัติตนของอาจารย์ที่มีต่อนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน หมายถึง ความสนใจ การเอาใจใส่ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบ สร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่น เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยสามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตของนักศึกษาได้ดีที่สุด ดังนั้น มหาวิทยาลัย บุคคลกรทางการศึกษา ควรให้บริการนิสิต นักศึกษาด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส และเต็มใจบริการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนิสิตนักศึกษา เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของนักศึกษา หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการเพิ่มหรือพัฒนาบริการต่างๆ ให้มีความทันสมัยและหลายรูปแบบมากขึ้น ควรจัดให้มีกิจกรรมและการดำเนินงานที่สนองตอบความต้องการของนิสิต นักศึกษามากยิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนาการในด้านบริการดังกล่าวจะส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษา ได้ดียิ่งขึ้น และ ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการจากมหาวิทยาลัยโดยการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการให้บริการ

ผู้ปกครอง ในฐานะที่เป็นบุคคลใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด ควรเอาใจใส่ดูแล ให้ความรัก ความอบอุ่นสามารถเป็นที่ปรึกษา และที่ปรึกษาของนิสิต นักศึกษา และควรมีการส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษาได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงส่งเสริมในด้านการเงิน การสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเพื่อเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยในการใช้ชีวิตของนิสิต นักศึกษา

ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนิสิต นักศึกษา สามารถนำสมการในรูปคะแนนดิบไปใช้โดยการนำแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตนักศึกษา โดยให้นิสิต นักศึกษาตอบแบบสอบถาม แล้วตรวจให้

คะแนนการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตนักศึกษาแต่ละตัวแปร แล้วหาค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละตัวแปร แล้วนำคะแนนมาแทนค่าของ X ในแต่ละตัวของสมการโดย X_4 คือ คะแนนของปัจจัยด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย X_3 คือ คะแนนของปัจจัยความสัมพันธระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง X_5 คือ คะแนนของปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และ X_2 คือ คะแนนปัจจัยความสัมพันธระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ส่วนการนำสมการในรูปคะแนนมาตรฐานไปใช้โดยการนำคะแนนดิบที่ได้จากแบบสอบถามมาแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานก่อน โดยการนำคะแนนดิบของด้านนั้น ๆ ลบด้วยคะแนนเฉลี่ยของทุกด้านหารด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแทนค่าในสมการในรูปคะแนนมาตรฐานโดย Z_4 คือ คะแนนมาตรฐานของปัจจัยด้านบริการที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย Z_3 คือ คะแนนมาตรฐานปัจจัยความสัมพันธระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง Z_5 คือ คะแนนมาตรฐานปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และ Z_2 คือ คะแนนมาตรฐานปัจจัยความสัมพันธระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยการเลือกศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เช่น การปรับตัวของนิสิต นักศึกษา การคบเพื่อนต่างประเทศ การมุ่งอนาคตการทำงาน หรือศึกษาตัวแปรเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างระดับเดียวกัน แต่คนละพื้นที่ เพื่อตรวจสอบยืนยันในตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ว่าเหมือนหรือแตกต่าง

กันหรือไม่ อย่างไร และควรศึกษาด้วยวิธีการ อธิปไตยทางตรง หรือตัวแปรใดมีอิทธิพลทางอ้อม
หาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อ เพื่อให้ทราบถึงลำดับความสำคัญของตัวแปรแต่ละ
คุณภาพชีวิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้ ตัวที่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตนักศึกษาระดับ
ข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจนมากขึ้นว่าตัวแปรใดมี ปริญญาตรีได้มากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ทองคำสิง. 2552. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชมพูนุช หิริโกกุล. 2550. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิสารัตน์ ศิลปะเดช. 2540. ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิเศษจุฬารพิมพ์.
- นิรมล สุวรรณโคตร. 2553. การปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤพนธ์ วงศ์จตุรภัทร และเชิดชัย ชาญสมุท. 2545. รายงานการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษา
มหาวิทยาลัยไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปานจิตร สุกุมาศย์. 2553. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย.
- วิภูสนา สาคิตขานันท์. 2545. การศึกษาคุณภาพชีวิตของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่ง ในจังหวัดตรัง

Factors Affecting Food Security among Coastal Artisanal Fishing Households in Trang Province

ปองเพชร ธาราสูข^{*}, สมยศ ทุงหว่า^๑ และ อภิญญา รัตนไชย^๒

Pongpachara Tarasook, Somyot Thungwa and Apinya Ratanachai

Abstract

The objective of this research was to study factors and the proportion of food from different sources affecting food security among coastal artisanal fishing households in Trang Province. The target groups were households careered coastal artisanal fishing in Amphoe Palian, Sikao, Kantang and Hatsamran, altogether 49 subjects were studied. The methods used in the study was focus groups meeting. The qualitative data were analyzed with the content analysis technique and description. The findings of the research revealed that factors affecting food security of coastal artisanal fishing households in Trang Province included 14 factors. Fifty-four percent of food supply for households were from aquatic sources while the rests of 23, 12 and 11 percent were from local market places, farm crops and cultural exchanging, respectively.

Keywords : *Food Security, coastal artisanal fishing households*

¹ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตรเขตร้อน, ²ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail:kuntha_p@hotmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยและสัดส่วนอาหารที่ได้จากแหล่งอาหารต่างๆ ที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งในจังหวัดตรัง กลุ่มเป้าหมายคือ ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งในพื้นที่อำเภอปะเหลียน อำเภอสิเกา อำเภอกันตัง และอำเภอหาดสำราญ จำนวน 49 คน วิธีการในการวิจัยคือ การสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งในจังหวัดตรัง มีจำนวน 14 ปัจจัย สัดส่วนอาหารที่ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งได้จากฐานทรัพยากรประมงมากที่สุด ร้อยละ 54 รองลงมาคือ ตลาด การผลิตที่ได้จากการเพาะปลูก และการแลกเปลี่ยนที่เกิดจากฐานวัฒนธรรม ร้อยละ 23, 12 และ 11 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความมั่นคงทางอาหาร, ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่ง

บทนำ

อาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากตั้งแต่เกิดจนตามนุษย์ต้องได้รับอาหารที่เพียงพอ ทั้งในคุณภาพและปริมาณที่ร่างกายต้องการ (จิตติมา ปฏิพิมพาคม, 2543) แต่วิกฤตการณ์ด้านอาหารของครอบครัวส่วนหนึ่งกลับเพิ่มขึ้น เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันในด้านทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์ การประมง ภัยธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมทำให้ประชากร 860 ล้านคนทั่วโลก ตกอยู่ในภาวะหิวโหยเรื้อรัง โดยในจำนวนนี้มี 815 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 94.77 อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา (FAO, 2005)

สถานการณ์ความไม่มั่นคงทางอาหารของประเทศไทยเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะคนไทย 10.7 ล้านคน ขาดสารอาหาร (กฤษฎา ศุภวรรธนะกุล, 2555) ในปี พ.ศ. 2549-2554 พื้นที่ปลูกข้าวของประเทศไทยลดลง 2 ล้านไร่ (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2554) การทำประมงพื้นบ้านประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากร การปล่อยน้ำเสียจากโรงงาน ชุมชน นาุ้งลงสู่ทะเล การทำลายป่าชายเลน และแหล่งเพาะฟักสัตว์น้ำตามธรรมชาติ ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านมี

รายได้ลดลง (องค์การความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน, 2554)

ครัวเรือนประมงพื้นบ้านถือเป็นหน่วยผลิตหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงด้านอาหารของชุมชน และประเทศเพราะครัวเรือนประมงพื้นบ้านมีจำนวนร้อยละ 70 ของชาวประมงทั้งหมด ในขณะที่จับสัตว์น้ำได้เพียงร้อยละ 30 เท่านั้น ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศ (สำนักงานจังหวัดตรัง, 2552; วลี ภูเต็มเกียรติ, 2555) ทำให้คนไทยมีอาหารทะเลที่มีคุณค่าทางโภชนาการมาบริโภค แต่จากการสำรวจร้อยละคนจนและจำนวนคนจนด้านรายจ่าย จำแนกตามสถานภาพเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2552) กลับพบว่า กลุ่มผู้ทำประมง ป่าไม้ และบริการเกษตร มีจำนวนคนจนต่อประชากรในกลุ่มสูงสุดถึงร้อยละ 27.70 ทำให้คนกลุ่มนี้ซึ่งรวมทั้งชาวประมงพื้นบ้านต้องกู้หนี้ยืมสินจากพ่อค้าในหมู่บ้าน นำมาใช้เพื่อซื้ออาหารมาบริโภค (องค์การความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน, 2554) สะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนประมงพื้นบ้านยังมีความมั่นคงทางอาหารน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงทางอาหารของประเทศด้วย

จากความสำคัญและสภาพปัญหาของประมงพื้นบ้านดังกล่าวข้างต้น ทำให้น่าสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งในจังหวัดตรัง เนื่องจากจังหวัดตรังอยู่ในเขตประมง 5 มีจำนวนเรือประมงที่อยู่ในครอบครองมากเป็นอันดับ 1 จำนวนเรือประมงทั้งสิ้น 1,343 ลำ (กรมประมง, 2554) มีจำนวนเรือประมงที่ไม่มีเครื่องยนต์มากที่สุดถึง 563 ลำ (กรมประมง, 2552) มากเป็นอันดับ 1 ของประเทศ มีพื้นที่ป่าชายเลน 294,481.61 ไร่ (จिरพันธ์ หมวดจันทร์, 2555) มากเป็นอันดับ 3 ของประเทศ แต่ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์น้ำกลับไม่เพียงพอกับการดำรงชีพของครัวเรือนประมง (สำนักงานจังหวัดตรัง, 2555) ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้กำหนดนโยบาย หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งในจังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาสัดส่วนอาหารที่ได้จากแหล่งอาหารต่างๆ ของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งในจังหวัดตรัง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประชุมอาหารโลก (World Food Summit) เมื่อปี ค.ศ. 1996 ได้ให้ความหมายของความมั่นคงทางอาหารว่า คนทุกคนมีความสามารถเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ปลอดภัย และมีโภชนาการได้ตลอดเวลา ในการตอบสนองความต้องการพลังงานและความพึงพอใจทางอาหาร เพื่อให้ชีวิตเกิดความสะดวกหรือร้อนและมีสุขภาพ (Barrett, 2010; ศจินทร์

ประชาสันต์, 2552) ความหมายของความมั่นคงทางอาหารแบ่งออกเป็น 4 มิติย่อย คือ (1) ความพอเพียงของปริมาณอาหารในคุณภาพที่เหมาะสม (FAO, 2006) (2) การเข้าถึงทรัพยากรที่พอเพียงของบุคคลเพื่อได้มาซึ่งอาหารที่เหมาะสม และมีโภชนาการ (FAO, 2006) ทรัพยากรที่ว่าหมายถึงความถึงความสามารถของบุคคลที่จะกำหนดควบคุมกลุ่มสินค้าหนึ่ง ๆ ได้ภายใต้บริบททางกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่บุคคลอาศัยอยู่ รวมถึงสิทธิตามประเพณี เช่น การเข้าถึงทรัพยากรส่วนรวมของชุมชน เป็นต้น (ศจินทร์ ประชาสันต์, 2552) ซึ่งการเข้าถึงเป็นการวัดความมั่นคงทางอาหารด้านอุปสงค์ ทางเลือกในการเข้าถึงอาหารทางหนึ่ง คือ การมีรายได้เพียงพอ (Barrett, 2010) และการเข้าถึงอาหารอย่างไม่เป็นทางการที่เกิดจากฐานวัฒนธรรมชุมชน หรือสังคม (สุภา ไขเมือง, 2555) (3) การใช้ประโยชน์ด้านอาหารผ่านอาหารที่เพียงพอ น้ำสะอาด และการรักษาสุขภาพและสุขอนามัยเพื่อที่จะเข้าถึงภาวะความเป็นอยู่ที่ดีทางโภชนาการ ซึ่งสัมพันธ์กับปัจจัยนำเข้าที่ไม่ใช่อาหารด้วย (ศจินทร์ ประชาสันต์, 2552; FAO, 2006) และ (4) เสถียรภาพโดยประชาชน และครัวเรือน บุคคลจะต้องเข้าถึงอาหารที่เพียงพอตลอดเวลาไม่เสี่ยงกับการไม่เข้าถึงอาหารอันเป็นผลมาจากวิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน (FAO, 2006) เช่น สภาพภูมิอากาศ หรือเหตุการณ์ที่เป็นไปตามวงจร เช่น ภาวะความไม่มั่นคงทางอาหารตามฤดูกาล ความหมายนี้ จึงครอบคลุมถึงทั้งมิติความพอเพียงและการเข้าถึงอาหาร

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจับสัตว์น้ำของชาวประมงพื้นบ้าน และมีผลต่อความมั่นคงทางอาหารสรุปได้ดังนี้ (เรื่องไร โตกฤษณะ และกำพล อดุลวิทย์, 2538; ตฤณ สุขนวล, 2550)

1. ขนาดเรือประมงพื้นบ้าน เพราะเรือที่มีขนาดความยาวและความจุที่มากขึ้น ช่วยให้จับสัตว์น้ำได้มากขึ้น

2. การเพิ่มแรงงานมีผลให้จับสัตว์น้ำได้มากขึ้น

3. อายุ ชาวประมงที่มีอายุน้อยมีความสามารถในการจับสัตว์น้ำมากกว่าชาวประมงสูงอายุ กรณีอวนล้อมในชุมพร และอวนลากในตราด ขณะที่การทำประมงชายฝั่งด้วยอวนรุนและอวนลากในชุมพร โพงพางในจังหวัดนครศรีธรรมราช กับอวนลอยในพังงา ชาวประมงสูงอายุทำการประมงได้ดีกว่าชาวประมงอายุน้อย

4. ระดับการศึกษา พบว่า การศึกษาภาคบังคับหรือสูงกว่ากลับมีความสามารถในการจับสัตว์น้ำน้อยกว่าในกรณีของอวนลากในจังหวัดนครศรีธรรมราช

5. สถานภาพ ชาวประมงที่แต่งงานแล้วสามารถทำประมงได้ดีกว่าชาวประมงที่ไม่แต่งงาน โดยเฉพาะกรณีของเบ็ดราวในจังหวัดนครศรีธรรมราช

6. ภูมิปัญญาในการผลิต เพราะการประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพที่อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ชาวบ้านจะมีการสังเกต และพัฒนาความรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยวิธีการอาศัยประสบการณ์ มีการประยุกต์ภูมิปัญญาในการผลิตเครื่องมือประมง เช่น การใช้กระป๋องมาดัดแปลงเป็นกับดักปูแสม แสดงให้เห็นถึงความไม่หยุดนิ่งของการสร้างองค์ความรู้ของชาวบ้านผ่านประสบการณ์ และการสังเกตลักษณะนิสัยของสัตว์น้ำตามธรรมชาติ ซึ่งเป็น ภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

วิธีการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครั้วเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งในจังหวัดตรัง ที่อาศัยอยู่ใน 4

อำเภอ คือ อำเภอปะเหลียน อำเภอสิเกา อำเภอกันตัง และอำเภอหาดสำราญ จำนวน 1,923 ครั้วเรือน (สำนักงานประมงจังหวัดตรัง, 2555) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำกลุ่มประมงพื้นบ้านชายฝั่ง และ/หรือครั้วเรือนที่ทำประมงพื้นบ้านชายฝั่งใน 4 อำเภอ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Groups) อำเภอละ 8-10 คน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มรวม 49 คน

เครื่องมือในการวิจัย คือ การสนทนากลุ่ม ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำความคิดที่ซ้ำกันมากำหนดเป็นหัวข้อ พิจารณาประเด็นตามวัตถุประสงค์ ผสานองค์ความรู้จากแนวคิดทฤษฎีแล้วนำมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ ตีความ สรุปผล และเขียนบรรยายเชิงพรรณนา (นนกัธ ถูวัญญู เทียงกมล, 2551)

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารของครั้วเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งจังหวัดตรังมีจำนวน 14 ปัจจัย เมื่อเชื่อมโยงกรอบแนวคิดความมั่นคงทางอาหารของ FAO (2006) ผลปรากฏดังต่อไปนี้

1. มิติความพอเพียง ประกอบด้วย 2 ปัจจัยคือ

1.1 ความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลนและทะเล เนื่องจากในอดีตประมาณ พ.ศ. 2491 จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการสัมปทานป่าโกงกางเพื่อเผาถ่าน แล้วส่งไปจำหน่ายยังเมืองปีนัง ผู้ประกอบอาชีพประมงส่วนใหญ่เปลี่ยนอาชีพไปเป็นลูกจ้างโรงเผาถ่าน หรือบางรายรับจ้างตัดไม้โกงกางส่งให้โรงเผาถ่าน เพราะรายได้สูงกว่าการประกอบอาชีพประมง เมื่อรัฐบาลมีนโยบายปิดสัมปทานป่าโกงกาง ประมาณปี พ.ศ. 2543 เพื่อถว

เป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ (ปองเพชร ธาราสุข และคณะ, 2555) ชาวประมงจึงหันกลับมาประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านอีกครั้ง แต่ปรากฏว่า สัตว์น้ำลดลงจำนวนมาก สัตว์น้ำบางชนิดสูญหายไปจากพื้นที่ เช่น ปลาหลอแบน (ปลากระบอกขนาดใหญ่) ส่งผลกระทบต่อรายได้ และความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมง จึงทำให้ผู้ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน รวมถึงคนในชุมชน เล็งเห็นความสำคัญของป่าชายเลน ร่วมกันขับเคลื่อนการอนุรักษ์ป่าชายเลนทั้งในระดับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า อาชีพประมงต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก โดยเฉพาะป่าชายเลนซึ่งเป็นแหล่งเพาะฟักสัตว์น้ำขนาดเล็ก เป็นปัจจัยที่ทำให้ทะเลเกิดความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งการที่ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน และรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสัตว์น้ำที่เพิ่มขึ้นเมื่อป่าชายเลนอุดมสมบูรณ์ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งเกิดความผูกพันกับป่าชายเลนมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลนและทะเลได้สร้างให้ผู้ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่ง คนในชุมชนของจังหวัดศรีสะเกษมีความมั่นคงทางอาหารเพิ่มขึ้นด้วย ดังเช่น ตฤณ สุขนวล (2550) ศึกษาชุมชนประมงพื้นบ้านลุ่มน้ำปากพนังจำนวน 2 ชุมชน คือ ชุมชนปากแพรก และชุมชนท้องโงกทาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยการจัดเวทีกลุ่มเป้าหมาย การสัมภาษณ์เจาะลึกแบบไม่มีโครงสร้าง การสังเกต และการจดบันทึกภาคสนามกล่าวว่า การประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพที่อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก และงานวิจัยของ วงศ์ปกรณ์ ธาราสุข (2556) ศึกษาชุมชนบ้านทางสาย ตำบลลิพัง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้

ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 144 ครัวเรือนพบว่า คนในชุมชนพยายามต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ป่าชายเลนมาเป็นระยะเวลา 10 ปี ก่อนจะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐในการให้ความรู้อย่างจริงจัง ส่งผลให้เกิดความร่วมมือขับเคลื่อนฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างแข็งขัน เมื่อได้ทำด้วยตัวเองและเห็นผลจึงเกิดความผูกพัน รักและหวงแหนป่าชายเลนของชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะสามารถใช้เป็นแหล่งทรัพยากรที่ให้อาชีพอาหาร ไม้ใช้สอยตามความจำเป็นของชุมชนในระยะยาว

1.2 อาหารปลอดภัย เนื่องจากครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งได้ทานอาหารสด ๆ ไม้ใส่สารเคมี และมีการถนอมอาหาร เช่น ปลาแดดเดียว กะปิ กุ้งแห้ง ซึ่งเป็นการแปรรูปสินค้าจากสัตว์น้ำที่ครัวเรือนประมงจับมาได้ ประกอบกับครัวเรือนประมงส่วนใหญ่ปรุงอาหารเพื่อรับประทานภายในครัวเรือน ทำให้อาหารที่ครัวเรือนประมงพื้นบ้านบริโภคสะอาด ปลอดภัย ส่งผลให้ร่างกายได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์ ทั้งนี้ Barrett (2010) กล่าวว่า ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ เมื่อร่างกายดูดซึมสารอาหาร แร่ธาตุ วิตามินที่มีประโยชน์จากการบริโภคอาหารที่ผ่านการเตรียมอย่างเหมาะสม สะอาด ปลอดภัย ถูกหลักอนามัย

2. มิติการเข้าถึง ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ

2.1 การเป็นเจ้าของเครื่องมือประมงทั้งในปริมาณ และคุณภาพ ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งให้ความสำคัญกับเครื่องมือประมงครบทุกฤดูกาล ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือประมงถือเป็นหัวใจในการประกอบอาชีพ ดังนั้นการมีเครื่องมือในปริมาณที่เพียงพอ อยู่ในสภาพที่แข็งแรงพร้อมใช้ และผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปในแต่ละฤดูกาลทำให้

ครัวเรือนประมงพื้นบ้านสามารถประกอบอาชีพได้
อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ มลนิธิรักษ์ไทย (2549)
ศึกษาชุมชนประมงพื้นบ้านในจังหวัดพังงา กระบี่
และระนอง พบว่า ชาวประมงพื้นบ้านในแต่ละ
ชุมชนจะเลือกใช้เครื่องมือประมงหลากหลายชนิด
เพราะชาวประมงต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนการใช้
เครื่องมือไปตามฤดูกาล สภาพพื้นที่ และธรรมชาติ
ของสัตว์น้ำ

2.2 การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง
เนื่องจากในช่วงที่มีนโยบายปิดปากอ่าวในเดือน
เมษายน-มิถุนายน ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งบาง
ครัวเรือนที่มีเครื่องมือประมงต้องห้ามในเขต 3
กิโลเมตร ห่างจากฝั่ง เช่น อวนล้อม อวนหลังเขี้ยว
อวนที่ตาอวนเล็กกว่า 2 นิ้ว เป็นต้น ต้องหยุดทำงาน
หรือไปประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านในพื้นที่ห่าง
ไกลจากชายฝั่งมากขึ้น ส่งผลทำให้ชาวประมงพื้น
บ้านชายฝั่งมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น หรือมีค่าใช้จ่าย
ของน้ำมันเรือสูงขึ้น รายได้สุทธิที่ได้รับลดลง
กระทบต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของครัวเรือน
ประมง

2.3 ภาวะความเป็นหนี้ เนื่องจากการ
ลงทุนส่วนใหญ่ของครัวเรือนประมงพื้นบ้าน
เป็นการลงทุนเกี่ยวกับเครื่องมือประมง และเมื่อ
เครื่องมือประมงเกิดความเสียหายจากสภาพ
ภูมิศาสตร์ทางชายฝั่งที่มีโขดหินโสโครกจำนวนมาก
ส่งผลกระทบต่อความเสียหายของเครื่องมือประมง
พื้นบ้านชายฝั่งบ่อยครั้ง ทำให้ต้องกู้หนี้ยืมสินจาก
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ
นายทุน และไม่สามารถชำระหนี้สินได้หมดสิ้น
ปรากฏการณ์เรื่องหนี้สินของชาวประมงได้มีการ
กล่าวถึงกันมากในหลายพื้นที่นอกจากในพื้นที่ศึกษา
เช่น ณรงค์ชัย เจริญรุจิทรัพย์ (2542) ศึกษาครัวเรือน
ประมงทะเลพื้นบ้าน อ่าวปากพนัง จังหวัด

นครศรีธรรมราช พบว่ามีการอมน้อยเนื่องจากราย
ได้มีจำกัด มีหนี้สินผูกพันกับนายทุนในท้องถิ่น

2.4 การสนับสนุนของภาครัฐเกี่ยวกับการ
การให้ความรู้ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนและสภาพ
แวดล้อม การปราบปรามประมงที่ใช้เครื่องมือผิด
กฎหมายประเภทอวนรุน โพงพาง และการส่งเสริม
อาชีพของกลุ่มสตรี เช่น การทำขนม การทำผ้าคลุม
ผม เป็นต้น ทำให้ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่ง
สามารถจับสัตว์น้ำได้มากขึ้น และครัวเรือนมีรายได้
เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากภาครัฐมีหน้าที่ในการกำหนด
นโยบายซึ่งทำให้สังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์
หรือสวัสดิการสูงสุด โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วน
ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐด้วยการปฏิบัติทั้ง
การอนุรักษ์ ปราบปราม ย่อมทำให้การดำเนินงาน
ภาครัฐเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ในประเด็นนี้ เลิศ
ชาย ศิริชัย และนฤฤทธิ์ ดวงสุวรรณ (2543) ได้ศึกษา
ชุมชนประมงพื้นบ้านทะเลสาบสงขลา ในจังหวัด
พัทลุง และสงขลา โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
และการสังเกต ให้ความเห็นว่า รัฐต้องสนับสนุนให้
ชุมชนฟื้นฟูและปรับปรุงระบบการจัดการทรัพยากร
ของตนเองขึ้นมาใช้ เพราะเป็นระบบที่เคยดูแลการ
ใช้ทะเลได้อย่างเหมาะสมทั้งในแง่การใช้ทะเลสาบ
แบบไม่ทำลาย และการให้ชาวประมงเข้าถึงทะเลได้
เท่าเทียมกัน

2.5 ระยะเวลาทางไกลแหล่งอาหาร
เนื่องจากอาหารของประมงพื้นบ้านชายฝั่งไม่ได้มี
เฉพาะสัตว์น้ำ แต่จำเป็นจะต้องได้อาหารอื่น ๆ ที่
หลากหลาย เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย ดังนั้นระยะ
ทางที่ไกลแหล่งอาหารจึงมีผลกับความมั่นคงทาง
อาหาร เพราะสามารถลดต้นทุนการเดินทาง ซึ่ง
เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายด้านอาหารโดยทางอ้อม ระยะ
ทางไกลแหล่งอาหารเป็นการลดค่าใช้จ่ายของครัว
เรือนให้มีโอกาสซื้ออาหารได้หลากหลายอีกทางหนึ่ง

เช่นเดียวกับที่ สุภา ใยเมือง (2555) กล่าวว่า ความมั่นคงทางอาชีพและรายได้มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหาร เพราะการซื้ออาหารบริโภคเกิดขึ้นในทุกชุมชน

3. มิติการใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

3.1 ความรู้ ประกอบด้วยความรู้ในการใช้เครื่องมือประมง ซึ่งจะทำให้สามารถพลิกผันเครื่องมือประมงไปตามฤดูกาลได้ ความรู้ช่วงเวลาน้ำขึ้น น้ำลง น้ำใหญ่ คลื่นลม ความรู้เกี่ยวกับชนิดสัตว์น้ำที่มีในแต่ละฤดูกาล ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่อยู่และการเคลื่อนย้ายของสัตว์น้ำแต่ละชนิดในช่วงฤดูกาลต่างๆ ซึ่งหากครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งมีความรู้ย่อมจับสัตว์น้ำได้เพิ่มขึ้นด้วย

3.2 ประสบการณ์ ชาวประมงพื้นบ้านที่มีประสบการณ์มาก สามารถสังเกต จดจำแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการสังเกตลักษณะนิสัยของสัตว์น้ำแต่ละชนิด เช่น กุ้งกุลาดำอาศัยอยู่ตามซอกหิน การวางอวนเพื่อจับสัตว์น้ำต้องอาศัยประสบการณ์สูง เพราะต้องรู้ว่าเกลียวคลื่นจะมาในทิศทางใด เกลียวคลื่นขนาดใดที่สามารถพัดพาอวนเข้าไปได้ โชคหินได้โดยอวนไม่ได้รับความเสียหาย เป็นต้น ทำให้ชาวประมงสามารถจับสัตว์น้ำหายากที่มีราคาสูงได้เช่นเดียวกัน เช่นเดียวกับที่ ตฤณ สุขนวล (2550) พบว่า การประมงพื้นบ้านชาวบ้านจะมีการสังเกต และพัฒนาความรู้ต่างๆ อยู่เสมอเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการอาศัยประสบการณ์ มีการประยุกต์ภูมิปัญญาในการผลิตเครื่องมือประมง เช่น การใช้กระป๋องมาดัดแปลงเป็นกับดักปูแสม แสดงให้เห็นถึงความไม่หยุดนิ่งของการสร้างองค์ความรู้ของชาวบ้านผ่านประสบการณ์ และการสังเกตลักษณะนิสัยของสัตว์น้ำตามธรรมชาติซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

4. มิติเสถียรภาพ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ

4.1 แรงงาน ทั้งในแง่จำนวนแรงงาน และคุณภาพของแรงงาน คือ สุขภาพ ทั้งนี้เนื่องจากหากครัวเรือนประมงพื้นบ้านมีจำนวนแรงงานมาก ทำให้สามารถจับปริมาณสัตว์น้ำได้มากกว่าครัวเรือนที่มีแรงงานน้อย เช่นเดียวกับการศึกษาของ เรืองไกร โตกฤษณะ และกำพล อดุลวิทย์ (2538) สสำรวจชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งใน 4 จังหวัด คือ ชุมพร พังงา ตรัง และนครศรีธรรมราช พบว่า การเพิ่มแรงงานมีผลให้จับสัตว์น้ำได้มากขึ้น ลักษณะพื้นที่ที่เป็นแหลมยื่นลงไปในทะเลมักประสบกับภาวะคลื่นลมแรงอยู่เสมอ ความแข็งแรงของร่างกายจึงมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่ง สอดรับกับ สถาบันการพลศึกษา (2550) ได้กล่าวว่า สมรรถภาพทางกายมีบทบาทและความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อการทำงานทุกอาชีพ เนื่องจากการมีสมรรถภาพทางกายดีช่วยให้สามารถประกอบอาชีพได้เป็นระยะเวลานานและมีประสิทธิภาพสูง

4.2 การตลาด และราคา เพราะราคาสินค้าประมงถูกกำหนดจากพ่อค้าแม่ค้าคนกลางในท้องถิ่น และกลไกตลาดตามธรรมชาติทำให้ผู้ทำประมงพื้นบ้านชายฝั่งมีอำนาจต่อรองราคากับพ่อค้าแม่ค้าคนกลางน้อย เช่น ถูที่มีปลาตูมมาก ราคาปลาทุลดลงจากกิโลกรัม 50 บาท เหลือกิโลกรัม 15 บาท เป็นต้น

4.3 ฤดูกาล เนื่องจากอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับฤดูกาล หรือสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมีผลต่อความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ เช่น คลื่นลมแรง ปริมาณฝนที่ตกหนัก หากคลื่นลมแรง หรือฝนตกหนักติดต่อกันยาวนาน ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งไม่สามารถออกไปทำงานได้ ย่อมทำให้ขาดรายได้ และอาหารส่งผลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมง

พื้นบ้านชายฝั่ง นอกจากนี้ฤดูกาลยังมีผลต่อความหลากหลายของชนิดสัตว์น้ำที่ครัวเรือนประมงสามารถจับได้

4.4 การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เพิ่มเติม ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนที่มีพื้นที่สำหรับการปลูกพืช ผัก สมุนไพร หรือเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ สำหรับบริโภคในครัวเรือน ย่อมทำให้มีความมั่นคงทางอาหารเพิ่มขึ้น และสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ต้องซื้อจากตลาดลงได้ เช่น การเสริมแนวคิดเกษตรยั่งยืน (ธันวา จิตต์สงวน, 2550) ในประเด็นของพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการพึ่งพาตนเอง ทั้งปัจจัยการผลิตและการดำรงชีวิต โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ลดความผันผวนของผลผลิตและรายได้เพิ่มรายได้ด้วยการลดรายจ่าย และส่งเสริมให้ผลิตส่วนหนึ่งเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

4.5 พฤติกรรมการใช้จ่ายในครัวเรือน โดยเฉพาะความประหยัด คือ “รู้จักกิน รู้จักใช้” ทำให้มีความพอเพียงและเกิดความมั่นคงด้านอาหาร

ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งมีข้อจำกัดในช่วงฤดูกาล หรือสภาพภูมิอากาศทำให้ในบางช่วงเวลาไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ การที่ครัวเรือนประมงพื้นบ้านมีพฤติกรรมการใช้จ่ายด้วยความประหยัด ไม่ประมาท ถือเป็นหลักประกันของครัวเรือนที่ทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร สอดคล้องกับ ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม (2550) ได้สำรวจความเสี่ยงของครอบครัวไทย พบว่า ภาวะความเสี่ยงของครอบครัวสะท้อนมาจากความเพียงพอของรายได้และรายจ่าย ภาวะของครอบครัว และหลักประกันของครอบครัว

สัดส่วนอาหารที่ได้จากแหล่งอาหารต่าง ๆ ของครัวเรือนประมง

อาหารที่ชุมชนประมงพื้นบ้านชายฝั่งได้รับจากแหล่งอาหารต่างๆ มีสัดส่วนที่ผันแปรไปตามสภาพที่ตั้งของชุมชน ทั้งนี้โดยภาพรวมได้รับอาหารจากแหล่งต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปน้อย (ตารางที่ 1) ดังนี้

ตารางที่ 1. สัดส่วนของอาหารที่ได้จากแหล่งอาหารต่าง ๆ ของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งในจังหวัดตรัง จำแนกตามอำเภอ^{1/}

แหล่งอาหาร	ร้อยละ				
	ปะเหลียน	สิเกา	กันตัง	หาดสำราญ	ภาพรวม
การผลิตที่ได้จากการเพาะปลูก	15	19	12	0	12
อาหารที่ได้จากฐานทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อม	55	50	50	60	54
ซื้อจากตลาด	23	30	30	10	23
การแลกเปลี่ยนที่เกิดจากฐานวัฒนธรรม	7	1	8	30	11

^{1/}ที่มา : การสนทนากลุ่ม, 2556

1. อาหารที่ได้จากฐานทรัพยากรประมง และสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 54 หรือประมาณครึ่งหนึ่ง ที่ใช้บริโภคภายในครัวเรือน โดยได้มาจากการจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ป่าชายเลน และทะเล ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพประมงพื้นบ้านชายฝั่งเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก หากทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ย่อมน้อยลง แต่ในทางกลับกันหากทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ย่อมมากขึ้น และส่งผลถึงความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งในจังหวัดตรังได้

2. ชื่อจากตลาด ร้อยละ 23 ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งมีความจำเป็นต้องซื้อสินค้าที่ครัวเรือนไม่สามารถผลิตได้เช่น ข้าวสาร น้ำมัน หอม กระเทียม เป็นต้น และสัตว์น้ำที่ครัวเรือนไม่สามารถจับได้ เพราะไม่มีเครื่องมือประมงพื้นบ้าน หรือไม่มีความชำนาญในการจับสัตว์น้ำชนิดนั้น ๆ เช่น ครัวเรือนที่จับปูดำ จะมีไซหรือ หอยงปู เมื่อนำปูมาจำหน่าย จะนำรายได้บางส่วนไปซื้อกุ้ง ปลาหมึก จากตลาดไปประกอบอาหาร เป็นต้น โดยเฉพาะอำเภอสิเกา และอำเภอกันตัง ส่วนอำเภอหาดสำราญซื้ออาหารจากตลาดน้อยที่สุด ร้อยละ 10 เนื่องจากส่วนใหญ่ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แลกเปลี่ยนสัตว์น้ำที่จับมาได้ระหว่างครัวเรือน เพื่อนบ้าน หรือญาติ พี่น้อง ก่อนนำสัตว์น้ำไปจำหน่าย

3. อาหารที่ได้จากการผลิตหรือการเพาะปลูกในครัวเรือน ร้อยละ 12 ทั้งนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่ได้ปลูกพืชผัก หรือพืชสมุนไพรไว้รอบบ้าน ส่วนอำเภอหาดสำราญไม่มีสัดส่วนอาหารที่ได้จากการผลิตหรือการเพาะปลูก ทั้งนี้เนื่องจาก ตำบลหาดสำราญ ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งส่วนใหญ่สร้างบ้านตามแนวป่าชายเลนจึงไม่มีพื้นที่สำหรับ

การเพาะปลูก

4. อาหารที่ได้จากการแลกเปลี่ยนที่เกิดจากฐานวัฒนธรรม ร้อยละ 11 เช่น การแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้าน ญาติ พี่น้อง เป็นต้น อำเภอหาดสำราญมีการแลกเปลี่ยนอาหารที่เกิดจากฐานวัฒนธรรมมากที่สุด เพราะครัวเรือนประมงพื้นบ้านให้ความสำคัญช่วยเหลือกัน มีการแลกเปลี่ยนสัตว์น้ำที่จับมาได้ระหว่างครัวเรือนก่อนนำไปจำหน่าย ขณะที่อำเภอสิเกามีการแลกเปลี่ยนอาหารที่เกิดจากฐานวัฒนธรรมน้อยที่สุด เพราะครัวเรือนประมงพื้นบ้านส่วนใหญ่ นำสัตว์น้ำไปจำหน่ายแล้วนำรายได้มาซื้ออาหารสดและอาหารแห้งจากตลาด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารในมุมมองของชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่ง นับเป็นปัจจัยเชิงรูปธรรมที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจากการนำปัจจัยต่างๆ ที่ชาวประมงพื้นบ้านกล่าวถึงมาโยงเข้าสู่กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหารของ FAO (2006) พบว่า มิติแรกความพอเพียงมี 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลน และการได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากการผลิตเอง มิติที่สอง การเข้าถึง พบว่า มี 5 ปัจจัย ได้แก่ การเป็นเจ้าของเครื่องมือประมง การจัดการทรัพยากรชายฝั่งของชุมชน ภาวะความเป็นหนี้สินของชาวประมง การสนับสนุนจากภาครัฐ และระยะทางถึงแหล่งอาหารอื่นนอกเหนือจากอาหารทะเล ซึ่งสี่ปัจจัยแรกเกี่ยวข้องกับระบบกรรมสิทธิ์ของชาวประมง มิติที่สาม การใช้ประโยชน์ ที่ชาวประมงพื้นบ้านกล่าวถึงมี 2 ปัจจัย คือ ความรู้ และประสบการณ์ของชาวประมง สำหรับมิติที่สี่ในเรื่องเสถียรภาพ นั้น ชาวประมงพื้นบ้านค่อนข้างให้ความสำคัญมากพอ ๆ กับ

ในมิติของการเข้าถึง เนื่องจากปัจจัยที่มีผลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของผลผลิตที่ได้รับในช่วงต่าง ๆ ของปี ได้แก่ การมีเครื่องมือประมงหลากหลายชนิด เพื่อให้สามารถกระจายการผลิตได้หลายฤดูกาล ปริมาณและคุณภาพของแรงงาน ระบบตลาด และราคาสินค้าประมง สภาพภูมิอากาศในฤดูกาลต่าง ๆ การผลิตอาหารอื่นนอกเหนือจากผลผลิตสัตว์น้ำ เช่น การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และพฤติกรรมการใช้ร่างกายในครัวเรือนด้วยความประหยัด

เมื่อนำปัจจัยต่าง ๆ ตามกรอบข้างต้นมาพิจารณาร่วมกับข้อมูลสัดส่วนของอาหารที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ ที่ครัวเรือนประมงพื้นบ้านชายฝั่งได้รับนั้น สามารถกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านฐานทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน ในที่นี้คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมง จัดว่ามีความสำคัญมากที่สุดที่ชุมชนจำเป็นต้องคำนึงไม่ให้ความสำคัญเสมอเหมือนอย่างรวดเร็วด้วยมาตรการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนและทะเล เพราะมีผลอย่างมากต่อความมั่นคงทางอาหารทั้งในแง่ความพอเพียง การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิด

เสถียรภาพ รัฐบาลควรเสริมสร้างให้เกิดความมั่นคงทางอาหารในชุมชนประมงพื้นบ้าน ด้วยการสนับสนุนให้สร้างแหล่งอาหารที่หลากหลายอื่น ๆ เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากผลผลิตสัตว์น้ำ เช่น การเพาะปลูก และการปศุสัตว์ที่ไม่ต้องอาศัยพื้นที่ดินจำนวนมาก การส่งเสริมอาชีพของกลุ่มสตรี เพื่อให้ครัวเรือนมีทางเลือกในการสร้างรายได้เพิ่ม และลดภาระหนี้สิน การลดระยะทางซื้อสินค้าบริโภคและลดค่าใช้จ่ายด้วยการจัดการร้านค้าชุมชนรวม และจัดระบบแลกเปลี่ยนแหล่งอาหารเพื่อเพิ่มโอกาสให้เกิดความหลากหลายในการบริโภค โดยคำนึงถึงกิจกรรมหรือฐานทางวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ของชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้านทางสาย และคณะผู้ใหญ่บ้านเขาไม้แก้ว ผู้ใหญ่บ้านเกาะเคี่ยม ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านตะเสะ ที่ให้ความร่วมมือในการประสานงานครัวเรือนประมงพื้นบ้านที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และขอขอบคุณผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกท่านที่ถ่ายทอดประสบการณ์และให้ความรู้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมประมง. 2552. สถิติหน่วยธุรกิจการประมง พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: เอกสารฉบับที่ 13/2552 กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง ศูนย์สารสนเทศ.
- กรมประมง. 2554. สถิติเรือประมงไทย ปี 2552. กรุงเทพฯ: เอกสารฉบับที่ 2/2554. ศูนย์สารสนเทศ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. 2554. เตือนไทยเจอวิกฤติขาดแคลนอาหาร. (ออนไลน์). จาก: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/life/20110830/407034/>. (วันที่ค้นข้อมูล: 10 มีนาคม 2556).
- กฤษฎา สุภวรรธนะกุล. 2555. อาหารไทยกำลังวิกฤติ (1) ซึ่ง 6 ปัจจัยเสี่ยง ไขว่ห่วยตาย-คนไร้ที่ทำกิน-จีเอ็มโอระบาด สารเคมีอื้อ-รัฐอุ้มอุตสาหกรรมเลี้ยงเปรียบอาเซียน. ศูนย์ข้อมูล และข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง. (ออนไลน์). จาก: <http://www.food4change.in.th/index.php>. (วันที่ค้นข้อมูล: 5 มกราคม 2556).

- จิรพันธ์ หมวดจันทร์.2555. สถานการณ์การบุกกรุ๊ปชายเลนของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: เอกสารวิชาการ ฉบับที่ ๓/๒๕๕๕ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน.
- ณรงค์ชัย เจริญรุจิทรัพย์. 2542. การมีส่วนร่วมของชาวประมงพื้นบ้านในการจัดการประมงโดยชุมชน : กรณีศึกษาอ่าวปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ตฤณ สุขนวล. 2550. การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชุมชนประมงพื้นบ้านลุ่มน้ำปากพนัง หลังการเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง.กรุงเทพฯ:โรงเรียนสตรีปากพนัง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ธิดิมา ปฏิพิมพาคม. 2543. การพัฒนาการบริโภคอาหารของคนไทย. โภชนาการ 35(3): 34-40.
- ธันวา จิตต์สงวน. 2550. เศรษฐกิจพอเพียง : การประยุกต์สำหรับเศรษฐกิจพอเพียงขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ: บริษัท DSP Advertising จำกัด.
- นงนภัศ กุวัธญู เทียงกมล. 2551. การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปองเพชร ธาราสุข . 2555. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ในพื้นที่อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.).
- มูลนิธิรักไทย. 2549. ประมงพื้นบ้าน วิถีแห่งภูมิปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โครงการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้ ชุดลูกทะเล.บริษัท เลค แอนด์ ฟาวด์เท่น พรินติ้ง จำกัด.
- เรืองโร โดกฤษณะ และกำพล อุดลวิทย์. 2538. การวิเคราะห์ปัจจัยขึ้นการผลิตของการประมงชายฝั่งในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เลิศชาย ศิริชัย และนฤทธิ์ ดวงสุวรรณ. 2543. พัฒนาการใช้ทรัพยากรในทะเลสาบสงขลา : ศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วงศ์ปกรณ์ ธาราสุข. 2556. การมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านทางสายในการจัดการป่าชายเลน ตำบลลิพัง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วสี ภูเต็มเกียรติ. 2555. ถกผลผลิตประมงลดลงกว่าครึ่งเหตุทะเลโทรม หวังร่าง พ.ร.บ. ใหม่ ชุมชนมีส่วนร่วม. (ออนไลน์). จาก: <http://www.biothai.net/news/15443>. (วันที่ค้นข้อมูล: 10 พฤษภาคม 2553).
- ศจินทร์ ประชาสันต์. 2552. การพัฒนาดัชนีชี้วัดความมั่นคงทางอาหาร. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม. 2550. โครงการสำรวจความเสี่ยงของครอบครัวไทย ในปีพุทธศักราช 2550. (ออนไลน์). จาก: <http://www.socialwarning.m-society.go.th/risk/5.html#8>. (วันที่ค้นข้อมูล: 5 ธันวาคม 2553).

- สถาบันการพลศึกษา. 2550. พื้นฐานวิทยาศาสตร์การกีฬา. (ออนไลน์). จาก: <http://www.ipecp.ac.th/ipecp/cgi-binn/vni/Program/unit4/p2.html>. (วันที่ค้นข้อมูล: 19 กุมภาพันธ์ 2557).
- สุภา ไชเมือง. 2555. ตัวชี้วัดความมั่นคงทางอาหารระดับชุมชน. มุลินธิชีวีดิ. นนทบุรี: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานจังหวัดตรัง. 2552. แผนพัฒนาจังหวัดตรัง พ.ศ. 2553-2556. ตรัง: กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักงานประมงจังหวัดตรัง. 2555. รายงานประจำปี 2554. ตรัง: สำนักงานประมงจังหวัด ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดตรัง และศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งตรัง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2552. ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ สศช.
- องค์การความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน. 2554. ปัญหาชาวประมงพื้นบ้าน และแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งภาคใต้. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล. (ออนไลน์). จาก: <http://www.wetlandthai.org/data/problem.html>. (วันที่ค้นข้อมูล: 24 ธันวาคม 2554).
- Barrett, Christopher B. 2010. Measuring food insecurity. *The American Association for the Advancement Science* 327, (Dol : 10.1126/science.1182768): 825-828.
- Food and Agriculture Organization (FAO). 2005. *The State of Food Insecurity in the World 2005*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nation.
- Food and Agriculture Organization (FAO). 2006. *Food Security. Policy Brief*. Published by FAO's Agriculture and Development Economics Division (ESA) with support from the FAO Netherlands Partnership Programme (FNPP) and the EC-FAO Food Security Programme. Issue 2 (June): 1-4.

การประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและแนวโน้มความต้องการบุคลากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรพื้นที่จังหวัดสงขลา

The Evaluation of Supervisors' Satisfaction and the Information Technology Personnel Requirement in the Organizations of Songkhla Province

จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา^{1*}

Jakkrit Manwicha

Abstract

The objectives of this research were to evaluate supervisors' satisfaction and the requirement of information technology personnel in various organizations of Songkhla Province. The supervisors of the information technology personnel in 200 organizations were sampled and the data were collected by using questionnaires. The data were analyzed for percentage, means and standard deviation. It was found that information technology personnels were very important for all organizations. They should be employed at appropriate ratios for each organization size. Personnel selection should be made by the paper test method. Programmers and system administrator were highly required in the labor market. It was shown that the personnel's capabilities were at the satisfied level for all organizations. The lack of specific knowledge of information technology personnel was the important problem for users. It was found that different types of specific personnel were required by different enterprises which have different problems.

Keywords : *Satisfaction, information technology personnel*

¹สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: Jakkrit@hu.ac.th)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและแนวโน้มความต้องการบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ขององค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บังคับบัญชาของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน 200 องค์กร โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์มีความจำเป็นอย่างมากต่อองค์กรในทุกประเภทธุรกิจ และจำเป็นต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสมต่อขนาดขององค์กร การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานได้จากการคัดเลือกโดยวิธีการสอบข้อเขียนและคัดเลือกจากสาขาวิชาที่ตรงกับสายงานที่จะปฏิบัติ โดยสาขาที่มีความต้องการเป็นอย่างมาก คือ สาขาการเขียนโปรแกรมและการดูแลระบบ/ซอฟต์แวร์ ในส่วนของความพึงพอใจในขีดความรู้ความสามารถของบุคลากรพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านขีดความรู้ความสามารถเฉพาะตำแหน่งและรู้ความสามารถทั่วไป ปัญหาที่พบ คือ ปัญหาด้านความต้องการบุคลากรเฉพาะด้านที่ไม่เพียงพอต่อองค์กร ซึ่งพบว่าองค์กรที่ประกอบธุรกิจที่แตกต่างกันย่อมต้องการบุคลากรในสาขาวิชาเฉพาะด้านที่แตกต่างกันและมีปัญหาที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทนำ

ปัจจุบัน มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต ระยะเวลาและขั้นตอนในการทำงานสามารถทำงานได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำสูงขึ้น สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างองค์กรมากขึ้น จังหวัดสงขลาจัดเป็นศูนย์กลางด้านการค้าที่สำคัญในภาคใต้ นอกนั้นจังหวัดสงขลายังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่เป็นสำนักงานในระดับเขตเป็นส่วนใหญ่สำหรับองค์กรธุรกิจภาคเอกชนก็มีหลากหลาย เช่น ธุรกิจยางพารา ธุรกิจอาหารทะเลแปรรูป และธุรกิจบริการต่าง ๆ จากความหลากหลายทางธุรกิจนี้ส่งผลให้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาบุคลากรใน

องค์กร พัฒนาระบบการจัดการและการทำงานในองค์กร ปัญหาอย่างหนึ่งในการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการทำงานขององค์กรก็คือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานในองค์กรต่าง ๆ ทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้กับงานให้ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นการจัดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์จึงเป็นส่วนสำคัญสำหรับสถานศึกษาในการผลิตบัณฑิตเพื่อให้มีความรู้ความสามารถให้เพียงพอ และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในปัจจุบันพบว่าบัณฑิตจบใหม่บางรายไม่ได้รับการคัดเลือก เนื่องจากมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับความต้องการของหน่วยงาน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและแนว

โน้มความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งนอกจากทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดสงขลาแล้ว ยังส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการผลิตบัณฑิต ที่มีคุณภาพ และมีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของตลาด และยังเป็นแนวทางในการวางแผนแม่บททางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรให้มีความชัดเจนจนสามารถก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในองค์กรอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและแนวโน้มความต้องการของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรพื้นที่จังหวัดสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี

1. แนวคิดเรื่องศึกษาความต้องการและการแสวงหาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินธุรกิจให้ถูกต้องและเหมาะสมขององค์กรในภาคใต้ (อิมจิตต์ เลิศพงษ์สมบัติ, 2549)

2. แนวคิดเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลต่อกระบวนการผลิต บริการ งานด้านบัญชี ข้อมูลลูกค้า รวมไปถึงการดำเนินการทางธุรกรรมและผลผลิตขององค์กร ซึ่งหากมีระบบการจัดทำสารสนเทศที่มีความถูกต้องและชัดเจนโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ (พลพิทักษ์ พวงมาลา, 2542)

เทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์ เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารและการดำเนินงานขององค์กร ทั้งภาครัฐ

และภาคเอกชน เพื่อให้มีความถูกต้องทันสมัยและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น สำหรับลักษณะงานบริหารงานธุรกิจขององค์กรจำเป็นต้องมีการวางแผนงาน การกำหนดนโยบาย การจัดการองค์กร และทรัพยากร การสั่งการและประสานงาน การตัดสินใจ และการควบคุมผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสุชาติ กิระนันท์ (2541) พบว่าบทบาทของผู้บริหารในองค์กรมี 3 ด้าน คือ 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการประสานงานและติดต่อระหว่างบุคคลในฐานะหัวหน้างาน และ 3. ด้านการจัดการข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ซึ่งด้านสารสนเทศนั้นถือได้ว่ามีความจำเป็นเป็นอย่างมากต่อการดำเนินงานภายในองค์กร การคัดเลือกหรือการได้มาซึ่งบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพ จะส่งผลให้เกิดการทำงานและการบริหารงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Whittaker (1999) พบว่า ความล้มเหลวหรือความผิดพลาดที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กร ได้แก่ 1) การขาดการวางแผนที่ดีพอ 2) การนำเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมมาใช้งาน และ 3) การขาดการจัดการหรือสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง สำหรับสาเหตุของความล้มเหลวอื่น ๆ เช่น ใช้เวลาในการดำเนินการมากเกินไป นำเทคโนโลยีที่ล้าสมัยหรือยังไม่ผ่านการพิสูจน์มาใช้งาน ประเมินแผนความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่ถูกต้อง ผู้จัดจำหน่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่องค์กรซื้อมาใช้งานไม่มีประสิทธิภาพ และการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งหากมีบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพแล้ว จะส่งผลให้เกิดการทำงานและการบริหารงานที่ง่ายด้วย โดยที่สารสนเทศภายในองค์กรเกี่ยวข้องกับปัจจัยการนำเข้า กระบวนการผลิต บริการ งานด้านบัญชี ข้อมูลลูกค้า รวมไปถึงการ

ดำเนินการทางธุรกรรมและผลผลิตขององค์กร ซึ่งหากมีระบบการจัดทำสารสนเทศที่มีความถูกต้อง และชัดเจนแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้บริหารสามารถ เรียกใช้ข้อมูลดังกล่าวได้อย่างรวดเร็ว เพื่อเป็น ประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจในการ บริหารงาน ทั้งนี้จำเป็นต้องมีบุคลากรด้าน สารสนเทศคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดการข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความ สะดวก เป็นระเบียบ สามารถตรวจสอบได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและรวดเร็ว (พลพิทักษ์ พวงมาลา 2542) เช่นเดียวกับ กิดานันท์ มลิทอง (2543) พบว่าการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ไปใช้สำหรับการ จัดการฐานข้อมูล ประมวลผลให้เป็นสารสนเทศจน สามารถรวบรวมและจัดเก็บอย่างเป็นระบบนั้นจะ ส่งผลให้การสืบค้นนั้นทำได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น แต่จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือในการ จัดการ จัดเก็บ การสืบค้นรวมถึงการมีบุคลากรที่ มีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยี สารสนเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร อีกด้วย ในส่วนของระดับความพึงพอใจของนายจ้าง นั้นก็ยังคงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของ บัณฑิตในด้านความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน และ ในด้านความรู้ความสามารถทั่วไปเช่นกัน (สุกัลยา คงสวัสดิ์, 2542)

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการ ค้นหาหรือตัดสินคุณค่าหรือจำนวนของบางสิ่งบาง อย่าง โดยใช้มาตรฐานของการประเมินซึ่งประกอบ ไปด้วยเกณฑ์ภายในและภายนอก (Good, 1973) หรือ การมีความเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การตัดสิน ความพึงพอใจของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการตัดสิน คุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง Shertzer and Linden (1979) ในแง่ของการการประเมินบุคคล Brown (1983) กล่าวว่าคือการตีความหมายในเชิงปฏิบัติการของ

บุคคลโดยตีค่าราคาในสิ่งนั้น เพื่อตอบคำถามว่าดีแค่ไหน เช่นเดียวกับ เขาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2544) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นคำที่ใช้ในการอธิบาย และตัดสินคุณสมบัติบางอย่างของบุคคลรวมทั้งกระบวนการและโครงการต่างๆ และการประเมิน โดยผู้บังคับบัญชา (Boss Assessment) นั้นเป็นการประเมินสมรรถนะที่ให้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ประเมิน ผู้ใต้บังคับบัญชาฝ่ายเดียวเพราะเชื่อว่าผู้บังคับบัญชา จะรู้จักผู้ใต้บังคับบัญชามากที่สุด และต้องรับผิดชอบการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง

การประเมินความพึงพอใจ จึงเป็นการ ประเมินความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตาม มุ่งหมายหรือความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับความ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ความพึงพอใจเป็นทัศนคติ หรือความรู้สึกทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่ง ใด ทำให้เกิดมีความคาดหวังเกิดขึ้น และเมื่อความ ต้องการได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ เมื่อนั้นจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ แต่หากไม่ได้รับการตอบสนองตามความคาดหวังที่ตั้งไว้ก็ส่งผลให้ เกิดความไม่พึงพอใจ คัทรีนา รัตนวิมล และคณะ (2550) ได้ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับ บัญชาต่อสมรรถนะของบัณฑิตสาขาพยาบาล ศาสตร์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความ พึงพอใจในด้านการยึดมั่นในจริยธรรม คุณธรรม ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านพัฒนาตนเองและ วิชาชีพ เป็นต้น เช่นเดียวกับการทดลองของ มิ่งขวัญ เจริญประยูร และคณะ (2546) พบว่า ผู้ว่าจ้างมี ระดับความพึงพอใจในระดับมากต่อบัณฑิตคณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี โดยมีความพึงพอใจ 7 ด้าน คือ ด้านการ วางแผนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านอุปนิสัยและ จิตใจ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ เป็นต้น สำหรับการประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อ

บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นั้นจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานในองค์กรนั้นๆได้ ซึ่งหากมีการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับเป็นที่น่าพึงพอใจของผู้บังคับบัญชานั้นย่อมส่งผลให้เกิดการบริหารงานอย่างมีระบบ มีระบบการจัดทำสารสนเทศที่มีความถูกต้องและชัดเจน ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถเรียกใช้ข้อมูลดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรเป็นอย่างมาก ทั้งนี้จำเป็นต้องมีบุคลากรด้านสารสนเทศคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดการข้อมูลข่าวสารสารสนเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความสะดวกเป็นระเบียบ สามารถตรวจสอบได้อย่างถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว (พลพิทักษ์ พวงมาลา 2542) เช่นเดียวกับ กิดานันท์ มลิทอง (2543) พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ไปใช้สำหรับการจัดการฐานข้อมูล ประมวลผลให้เป็นสารสนเทศจนสามารถรวบรวมและจัดเก็บอย่างเป็นระบบนั้นจะส่งผลให้การสืบค้นนั้นทำได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้นแต่จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือในการจัดการ จัดเก็บ การสืบค้นรวมถึงการมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรอีกด้วย ในส่วนของระดับความพึงพอใจของนายจ้างนั้นก็ยิ่งต้องขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านความรู้ความสามารถเฉพาะด้านและในด้านความรู้ความสามารถทั่วไปเช่นกัน (สุกัลยา คงสวัสดิ์ (2542)

ขอบเขตในการวิจัย

การประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและแนวโน้มความต้องการของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของจังหวัดสงขลา มีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร คือ หัวหน้าส่วน หัวหน้าหน่วยงาน ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ เจ้าของกิจการ ฯลฯ ในองค์กรที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ องค์กรในพื้นที่จังหวัดสงขลา
3. ขอบเขตด้านตัวแปร คือ ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาในองค์กรต่อความรู้ความสามารถและแนวโน้มความต้องการบุคลากรด้านความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ศึกษากับงานที่รับผิดชอบ คุณธรรมจริยธรรมรวมไปถึงความรู้ความสามารถด้านอื่น ๆ

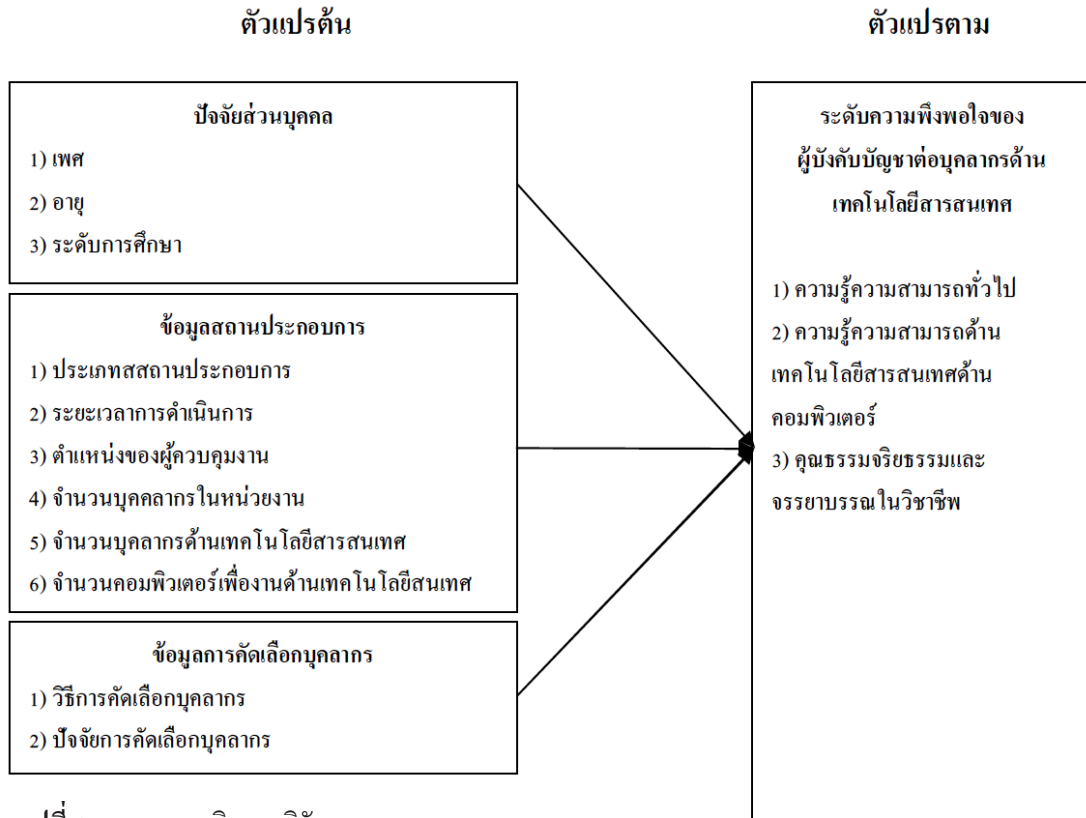
วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ คือ หัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าส่วน กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรงขององค์กร จำนวน 400 องค์กรในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งนำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี Finite Population เป็นการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีทราบจำนวนประชากร (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551) โดยทำให้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็น 200 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) สถานภาพและลักษณะทางสังคมของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 2) ข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ต่อบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ 3) แนวโน้มความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รูปที่ 1. กรอบแนวคิดการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรต่างๆ ในสัดส่วนที่ได้กำหนด ตั้งแต่ เดือนมกราคม 2556 ถึงเดือนเมษายน 2556

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานขององค์กร ได้เข้าดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาขององค์กรต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 4 ประเภท ได้แก่ 1. ธุรกิจภาคผลิตหรือโรงงานอุตสาหกรรม 2. ธุรกิจบริการ 3. ธุรกิจการค้าปลีก และ 4. หน่วยงานของรัฐ เป็น 40, 60, 70 และ 30 หน่วยงาน ตามลำดับ และคิดเป็นร้อยละ 20.00, 30.00, 35.00 และ 15.00 ตามลำดับ มีระยะการดำเนินการขององค์กร น้อยกว่า 10 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการดำเนินงานอยู่ที่ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.00 (ตารางที่ 1) มีหัวหน้ากลุ่มงาน/หัวหน้าฝ่ายงาน/หรือเทียบเท่าเป็นผู้ควบคุมงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ

31.50 จำนวนบุคลากรในองค์กร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดปานกลาง มีจำนวนบุคลากร 20-50 คน ร้อยละ 45.50 และส่วนใหญ่มีจำนวนบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ 1-5 คน ร้อยละ 45.00 ในส่วนของจำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานในองค์กร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนคอมพิวเตอร์ มากกว่า 10 เครื่อง ร้อยละ 37.50 (ตารางที่ 1)

2. ข้อมูลการคัดเลือกบุคลากรขององค์กร โดยพบว่า นิยมใช้วิธีการสอบข้อเขียน ร้อยละ 38.50 สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงานนั้นมักพิจารณาจากสาขาวิชาที่จบเป็นหลัก ร้อยละ 31.50 และมักเลือกจากระดับการศึกษาเป็นลำดับรองลงมา (ตารางที่ 2) และเมื่อพิจารณาถึงตำแหน่งของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรส่วนใหญ่จะเป็นนักเขียนโปรแกรมร้อยละ 23.26 รองลงมาคือ นักวิเคราะห์ระบบร้อยละ 14.10 ผู้สอน/ฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ และนายช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์มีปริมาณสัดส่วนที่เท่ากันร้อยละ 13.67 (รูปที่ 2)

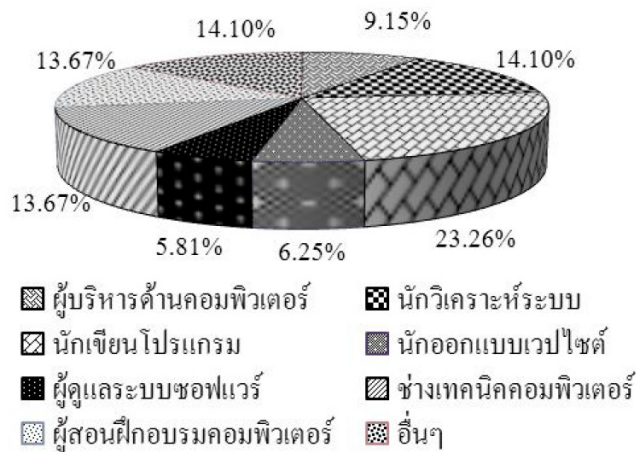
3. ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.67, SD.=0.060$) และเมื่อมีการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ด้านความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.69, SD.=0.210$) โดยมีความรู้ความสามารถการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเฉพาะด้าน ด้านการพัฒนาโปรแกรม/เว็บไซต์ ด้านการจัดระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ด้านการซ่อมบำรุง และด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ

มาก คือ 3.89, 3.89, 3.86, 3.59 และ 3.79 ตามลำดับ การใช้โปรแกรมประยุกต์ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.15 (ตารางที่ 4) สำหรับความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ด้านจริยธรรม คุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84, SD.=0.080$) โดยมีความพึงพอใจด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้แก่ 1)ความขยัน อดทน อุทิศสภาวะ 2)ความซื่อสัตย์สุจริต 3)ความตรงต่อเวลา 4)ความรับผิดชอบ และ 5)ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีความพึงพอใจในระดับมาก คือ 4.00, 4.27, 3.73, 3.73 และ 3.47 ตามลำดับ (ตารางที่ 5) ในส่วนของความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาด้านความรู้ความสามารถทั่วไปของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.48, SD.=0.248$) โดยมีความรู้ความสามารถในส่วนของ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การบริหารจัดการ การเรียนรู้ด้วยตัวเอง และการปรับตัวให้เข้ากับงาน อยู่ในระดับพึงพอใจมาก คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.80, 3.58, 3.61 และ 3.52 ตามลำดับ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ความมีระเบียบวินัยในการทำงาน มีความพึงพอใจระดับปานกลาง คือ 3.47, 3.45 และ 2.93 (ตารางที่ 3)

4. แนวโน้มความต้องการบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ การพิจารณาถึงความเหมาะสมต่อตำแหน่งนั้น พบว่า บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรมีระดับความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของเนื้องานและองค์กรนั้นๆ ร้อยละ 80 โดยหลังจากได้รับการคัดเลือกให้เข้าปฏิบัติงานในองค์กรแล้ว ทางองค์กรก็จะทำการฝึกอบรมหรือมีการทดลองงานก่อนปฏิบัติงานจริง ร้อยละ 74.50 และทางองค์กรก็สังเกตเห็นว่าบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

คอมพิวเตอร์นั้นมีความสำคัญต่อองค์กร ร้อยละ 80.00 แต่ยังมีบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในระดับที่ไม่เพียงพอต่อองค์กร ร้อยละ 51.50 และอยู่ในระดับเพียงพอ ร้อยละ 48.50 ในกรณีไม่เพียงพอนี้ องค์กรเล็งเห็นว่า สาขาที่ยังขาดแคลน ได้แก่ ผู้ดูแลระบบ นักเขียนโปรแกรม

ผู้สอน/ฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ และช่างเทคนิค ร้อยละ 31.50, 27.00, 21.50 และ 20.00 ตามลำดับ นอกจากนี้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรแล้วก็ยังมีปัญหาด้านความรู้ความสามารถของบุคลากร และความล้าสมัยของอุปกรณ์เทคโนโลยี ร้อยละ 72.00 และ 28.00 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

รูปที่ 2. ตำแหน่งบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปขององค์กร

ข้อมูลองค์กร	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทองค์กร		
- ธุรกิจภาคการผลิตหรือโรงงานอุตสาหกรรม	40	20.00
- ธุรกิจการบริการ (สถาบันการเงิน/โรงแรม/ท่องเที่ยว/สื่อสิ่งพิมพ์)	60	30.00
- ธุรกิจภาคการค้าปลีกและค้าส่ง	70	35.00
- หน่วยงานของรัฐ	30	15.00
2. ระยะเวลาดำเนินการขององค์กร		
- 1-3 ปี	63	31.50
- 4-6 ปี	68	34.00
- 7-9 ปี	52	26.00
- มากกว่า 10 ปี	17	8.50

ตารางที่ 1. (ต่อ)

ข้อมูลองค์กร	จำนวน	ร้อยละ
3. ตำแหน่งของผู้บังคับบัญชา		
- เจ้าของกิจการ	54	27.00
- กรรมการผู้จัดการ	40	20.00
- ผู้อำนวยการกอง/ผู้จัดการฝ่าย/ผู้จัดการสาขา/ หรือเทียบเท่า	43	21.50
- หัวหน้ากลุ่มงาน/หัวหน้าฝ่ายงาน/หรือเทียบเท่า	63	31.50
4. จำนวนบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ		
- 1-5 คน	90	45.00
- 5-10 คน	40	20.00
- 11-15 คน	43	21.50
- มากกว่า 15 คน	27	13.50
5. จำนวนคอมพิวเตอร์		
- 1-3 เครื่อง	57	28.50
- 4-6 เครื่อง	15	7.50
- 7-9 เครื่อง	53	26.50
- มากกว่า 10 เครื่อง	75	37.50

ตารางที่ 2. จำนวนและร้อยละของข้อมูลวิธีการคัดเลือกและปัจจัยการคัดเลือกบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร

ข้อมูลการคัดเลือกบุคลากร	จำนวน	ร้อยละ
1. วิธีการคัดเลือกบุคลากร		
สอบข้อเขียน	77	38.50
สอบสัมภาษณ์	29	14.50
สอบปฏิบัติ	29	14.50
สอบข้อเขียน/สัมภาษณ์	25	12.50
สอบข้อเขียน/สัมภาษณ์/ปฏิบัติ	25	12.50
พิจารณาจากคุณสมบัติ/ประสบการณ์	15	7.50
2. ปัจจัยการคัดเลือกบุคลากร		
ระดับการศึกษา	50	25.00
สาขาวิชาที่จบ	63	31.50
บุคลิกภาพ	28	14.00
ความรู้ความสามารถ	44	22.00
อื่น ๆ	15	7.50

ตารางที่ 3. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความรู้ความสามารถทั่วไป

ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.80	.401	มาก
2. ความสามารถในการบริหารจัดการ	3.58	.496	มาก
3. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.61	.490	มาก
4. ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับงาน	3.52	.501	มาก
5. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.47	.500	ปานกลาง
6. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์	3.45	.498	ปานกลาง
7. ความมีระเบียบวินัยในการทำงาน	2.93	.684	ปานกลาง
รวม	3.48	.248	ปานกลาง

ตารางที่ 4. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์

ด้านความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ พึงพอใจ
1. ด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเฉพาะด้าน	3.89	.710	มาก
2. ด้านการพัฒนาโปรแกรมเว็บไซต์	3.89	.710	มาก
3. ด้านการจัดระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์	3.86	.817	มาก
4. ด้านการซ่อมบำรุง	3.59	.494	มาก
5. ด้านการใช้อินเทอร์เน็ต	3.79	.412	มาก
6. ด้านการใช้โปรแกรมประยุกต์	3.15	.817	ปานกลาง
รวม	3.69	.210	มาก

ตารางที่ 5. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ

ด้านคุณธรรม จริยธรรมและ จรรยาบรรณในวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ พึงพอใจ
1. ความซื่อสัตย์สุจริต	4.00	.000	มาก
2. ความซื่อสัตย์ สุจริต	4.27	.445	มาก
3. ความตรงต่อเวลา	3.73	.445	มาก
4. ความรับผิดชอบในวิชาชีพ	3.73	.445	มาก
5. ความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	3.47	.500	มาก
รวม	3.84	.080	มาก

ตารางที่ 6. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
ด้านคอมพิวเตอร์

คุณลักษณะของบุคลากร	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ พึงพอใจ
1. ด้านความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์	3.69	.210	มาก
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ ในวิชาชีพ	3.84	.080	มาก
3. ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป	3.48	.248	ปานกลาง
ภาพรวม	3.67	.060	มาก

ตารางที่ 7. ระดับความรู้ความสามารถ ปัญหาและแนวโน้มความต้องการบุคลากรขององค์กร

ความรู้/ความสามารถของบุคลากร	จำนวน	ร้อยละ
1. ความสามารถต่อตำแหน่งงาน		
ตรง	160	80.00
ไม่ตรง	40	20.00
2. การปฏิบัติก่อนเข้าปฏิบัติงาน		
ต้องฝึกอบรมหรือทดลองงานก่อน	149	74.50
ไม่ต้องฝึกอบรมหรือทดลองงานก่อน	51	25.50
3. ความสำคัญของบุคลากรด้านเทคโนโลยี สารสนเทศคอมพิวเตอร์		
ใช่	160	80.00
ไม่ใช่	40	20.00
4. บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ		
เพียงพอ	97	48.50
ไม่เพียงพอ	103	51.50
5. ความต้องการบุคลากรในกรณีไม่เพียงพอ		
นักเขียนโปรแกรม	54	27.00
ผู้ดูแลระบบซอฟต์แวร์	63	31.50
ช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์	40	20.00
ผู้สอน/ฝึกอบรมคอมพิวเตอร์	43	21.50

ตารางที่ 7. (ต่อ)

ความรู้/ความสามารถของบุคลากร	จำนวน	ร้อยละ
6. ปัญหาที่สำคัญของการพัฒนาองค์กรในด้านเทคโนโลยี		
ความรู้ความสามารถของบุคลากร	144	72.00
อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศล้าสมัย	56	28.00

อภิปรายผลการวิจัย

ความพึงพอใจโดยรวมของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อระดับความรู้ความสามารถบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในองค์กรพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.67$, $SD=0.060$) ทั้งนี้เนื่องจากในส่วนของ การคัดเลือกบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์นั้น ได้ทำการคัดเลือกบุคลากรโดยวิธีการสอบข้อเขียน และมีการสอบภาคปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 77 และมีการคัดเลือกจากสาขาที่จบการศึกษาให้ตรงกับความต้องการขององค์กร โดยมีการคัดเลือกจากความรู้ความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่ตรงต่อความต้องการของผู้บังคับบัญชาและองค์กร จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ คัทรีนา รัตนวิมล และคณะ (2550) ที่พบว่าความพึงพอใจโดยรวมของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อสมรรถนะของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความยึดมั่นในจรรยาบรรณ 2. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3. ด้านพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 4. ด้านสื่อสาร 5. ด้านการเป็นนักพัฒนา 6. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล 7. ด้านการบริหารจัดการ และ 8. ด้านวิจัย

ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อระดับ

ความรู้ความสามารถทั่วไปของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.48$, $SD=0.248$) ทั้งนี้เนื่องจากการคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงานนั้นเกิดจากการคัดเลือกบุคลากรที่มีระดับการศึกษาที่ดีและมีการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่มีอยู่แล้วก่อนที่จะได้รับการคัดเลือกเพื่อปฏิบัติงานในองค์กร

ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อระดับความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.69$, $SD=0.210$) ทั้งนี้เนื่องจากก่อนเข้าปฏิบัติงานในองค์กร บุคลากรที่ได้รับการคัดเลือกจำเป็นต้องมีการผ่านการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติงานจริง อีกทั้งการคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงานก็ได้จากการคัดเลือกจากผู้ที่จบการศึกษาที่ตรงต่อการปฏิบัติงานในสาขาอาชีพนั้น ๆ สอดคล้องกับ คัทรีนา รัตนวิมล และคณะ (2550) ที่พบว่าความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อสมรรถนะด้านการพยาบาลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการการปฏิบัติงานนั้นจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การทำงานด้านการพยาบาล และเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมจนทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพพยาบาลมากขึ้น

ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพอยู่

ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, $SD.=0.080$) เนื่องจาก ปัจจุบันหลักสูตรการเรียนการสอนของกระทรวง ศึกษาธิการจำเป็นต้องมีการบรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง กับคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการ ประกอบอาชีพในทุกสาขาวิชาชีพ จึงทำให้การ ประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับ กนกพร หมู่พยัคฆ์ และ คณะ (2549) ที่พบว่าความพึงพอใจของผู้บังคับ บัญชาในด้านคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิตที่จบ การศึกษาปี 2544 และ ปี 2545 อยู่ในระดับมาก

สำหรับแนวโน้มความต้องการบุคลากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์นั้น ทาง องค์กรสังเกตเห็นว่าการคัดเลือกหรือการรับบุคคลเข้า ทำงานในองค์กรนั้นจำเป็นต้องคัดเลือกบุคคลที่มี ความรู้ความสามารถให้ตรงกับตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในภาระงานได้ง่ายขึ้น และจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมก่อนการเริ่มงาน ทั้งนี้ เนื่องจากงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นเป็น งานครอบคลุมภาระงานขององค์กรไว้ทั้งหมด เช่น การสั่งซื้อ-ขาย การทำบัญชีเงินเดือน การวางแผน การออกแบบระบบ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสำคัญเป็น อย่างสูง ดังนั้นการฝึกอบรมหรือการผ่านการทดลอง งานก่อนย่อมเป็นผลดีต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่าสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ผู้ดูแล ระบบ/ซอฟต์แวร์ นักเขียนโปรแกรม/นักพัฒนา โปรแกรม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลต่อการพัฒนาองค์กร ให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันปัญหาที่สำคัญของการพัฒนา องค์กรจำเป็นต้องมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศควบคู่ไปด้วย หนึ่งในเทคโนโลยี สารสนเทศที่ต้องมีการปรับปรุงให้ทันต่อยุคสมัยนั้น คือ เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ซึ่งประกอบ ไปด้วยการพัฒนาบุคลากรในองค์กรรวมถึงการ พัฒนาทางด้านอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จากการศึกษาดังกล่าวทางผู้วิจัยจึงได้สังเกตเห็นว่าการ พัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดศักยภาพสูงสุดในการดำเนินงานใน องค์กรนั้นจำเป็นต้องพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. บุคลากรในองค์กรควรได้รับการอบรม ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และระบบสารสนเทศ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน เช่น

- ผู้ดูแลระบบควรมีความสามารถใน การที่จะสามารถตรวจสอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้ดูแลระบบ จำต้องมีการพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ สูงขึ้น

- ผู้ใช้งาน ควรมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ขั้นพื้นฐาน เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาเครื่อง คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายขณะที่มีการใช้งาน และยังช่วยให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ งานได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น จึงเห็นควรอย่างยิ่งที่จะมีความ จำเป็นต้องจัดการอบรมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับเจ้า หน้าที่และบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อ ประโยชน์ในการใช้งานและพัฒนาระบบต่อไป

2. ผลการศึกษาวิจัยที่ได้ สามารถนำไปใช้ เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับสถานศึกษาในการพัฒนา หลักสูตร แผนการเรียนการสอน ให้ครอบคลุมและ เหมาะสมต่อความต้องการของตลาดแรงงานใน ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร หมู่พยัคฆ์, ถนอมขวัญ ทวีบุรณ์, วิไลวรรณ ทองเจริญ และปฤศณา ภูวนันท์. 2549. การศึกษาความพึงพอใจของบัณฑิต ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานที่มีต่อสมรรถนะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2544 และ 2545. วารสารพยาบาลศาสตร์ 24(3):56-57.
- กิดานันท์ มลิทอง. 2543. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- คัทรีนา รัตนวิมล, อุมพร ห่านรุ่งชโรทร, ภัทรมนัส มณีจิระปราการ, กิรติ กิจธิรวุฒิมงษ์, วิไลวรรณ บุญเรือง และสุรีย์พร เฟ่งนคร. 2550. ความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อสมรรถนะของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ โครงการร่วมผลิตบัณฑิตระหว่างมหาวิทยาลัยนเรศวรกับกระทรวงสาธารณสุข. วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 1(2): 39-46.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2551. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสฮาร์วาร์ดแอนด์ดี.
- พลพิทักษ์ พวงมาลา. 2542. ความต้องการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหาร. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศน์ มข 19(1): 81-90.
- มิ่งขวัญ เจริญประยูร, อติศักดิ์ พงษ์พลผลศักดิ์, วิภาวรรณ สิงห์พริ้ง, อังสนา จันแดง และทัศนีย์ ตันติพิศาลกุล. 2546. ความพึงพอใจของผู้ว่าจ้างในการจ้างบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 41, 3-7 กุมภาพันธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ, หน้า 61-67.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2544. การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัลยา คงสวัสดิ์. 2542. ภาพการณ์มีงานทำงานของบัณฑิตและความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิต. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สุชาดา กิระนันท์. 2541. เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ: ข้อมูลในระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ. 2549. ความต้องการและการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการดำเนินธุรกิจขององค์กรอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ในภาคใต้. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 12(3):395-414.
- Brown, F. G. 1983. Principles of Educational and Psychological Testing, 3rd ed. New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Good, C.V. 1973. Dictionary of Education, 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Shertzer, B. and Linden, J. D. 1979. Fundamentals of Individual Appraisal: Assessment Techniques for Counselors. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Whittaker, B. 1999. What went wrong? Unsuccessful information technology projects. Information Management & Computer Security 7(1):23 – 30.

ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

Professional Teacher in the 21st Century

ประยูร เทพนวล¹ และ สิริลักษณ์ ทองพูน^{2*}

Prayoon Thepnuan and Siriluck Thongpoon

Abstract

In the twenty-first century rapid and dynamic changes have been taken place economically, socially and environmentally which has resulted in the importance of professionalism. There is no denying the fact that everyone needs to improve and develop standards. Teaching is a professional careers which is very important for the development of human capital in the nation. Based on the competency approach, professional teacher in the 21st century are required to comprise the four competencies including pedagogical, thinking, learning, and ethical and moral competencies. Therefore, creating, developing, and preparing professional teachers are needed in order to deal with all changes.

Keywords: *Professionalism, pedagogy competency, thinking competency, learning competency, ethical and moral competency*

¹บัณฑิตวิทยาลัย, ²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: Siriluck@hu.ac.th)

บทคัดย่อ

ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากและรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้องสร้างและพัฒนามาตรฐานการทำงานให้มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น ครูเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาและสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของชาติ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศตวรรษนี้ได้ ซึ่งตามแนวคิดครุมืออาชีพนั้น มีองค์ประกอบของสมรรถนะทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเรียนการสอน ด้านการคิด ด้านการเรียนรู้ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้การสร้างและพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นทั้ง 4 ด้านนี้ให้แก่ครูจะสามารถทำให้ครูเป็นครุมืออาชีพที่สมบูรณ์ได้

คำสำคัญ: ความเป็นมืออาชีพ, สมรรถนะด้านการเรียนการสอน, สมรรถนะด้านการคิด, สมรรถนะด้านการเรียนรู้ และสมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรม

บทนำ

วิชาชีพครูจัดเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงต้องมีมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาคอยกำกับ และผู้ประกอบวิชาชีพเองต้องมีความรับผิดชอบที่สูงมากขึ้นเนื่องจากวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีผลกระทบต่อผู้รับบริการและสาธารณชน ครูจึงต้องประกอบวิชาชีพด้วยวิธีการแห่งปัญญา ได้รับการศึกษาอบรมมาอย่างเพียงพอ มีอิสระในการใช้วิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ (เมธี ปิณฑนานนท์, 2550) และยังคงมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทั้งนี้ มาตรฐานความรู้ในการประกอบวิชาชีพครูที่จำเป็นข้อหนึ่งคือ ครูต้องมีความรู้ในการวิจัยทางการศึกษา มีการค้นคว้าศึกษางานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ จากมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาดังกล่าว สามารถบ่งบอกถึงคุณลักษณะของครูที่จะก้าวไปสู่การเป็นครุมืออาชีพ จำเป็นต้องมีความรอบรู้ในการเรียนการสอน สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป มีคุณลักษณะเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่าง

สม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนางานพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูที่ต้องการก้าวสู่ความเป็นครุมืออาชีพจำเป็นต้องพัฒนาเตรียมตัวหลายอย่างโดยการแสวงหาความรู้และความเชี่ยวชาญ ตลอดจนการพัฒนาตนเองด้านตำแหน่งทางวิชาการ เนื่องจากตำแหน่งทางวิชาการเป็นตัวชี้วัดคุณภาพที่สำคัญมากตัวหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ และความรับผิดชอบ และที่สำคัญมากไปกว่านั้น คือการที่ครุมืออาชีพสามารถช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในอนาคตไปสู่สังคมการเรียนรู้หรือสังคมฐานความรู้ที่สมบูรณ์

ครุมืออาชีพจึงเป็นผู้ที่ถูกคาดหวังให้เป็นผู้สร้างสังคมฐานความรู้ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องหลีกเลี่ยงการสอนให้เด็กจดจำหรือเรียนรู้ตามคำบอกกล่าว มิฉะนั้นครูเองจะกลายเป็นต้นเหตุในการทำลายสังคมความรู้ นอกจากนี้ครุมืออาชีพยังถูกคาดหวังให้เป็นผู้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ หรืออีกนัยหนึ่งคือการปรับเปลี่ยนวิถีแห่งการมองโลกโดยผ่านการรับรู้ การทำความเข้าใจและการ

ดีความ ทั้งนี้เพื่อนำส่งคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป ดังนั้น ครูรุ่นใหม่ทุกคนควรพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นครูมืออาชีพ เป็นครูยุคใหม่ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความสามารถในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูในการอบรมสั่งสอนศิษย์อย่างเต็มความสามารถ

พิมพ์พร สรผาสุก และคณะ (2555) แสดงความเห็นไว้ว่า การพัฒนาครูเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับการพัฒนาการศึกษา เนื่องจากครูเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ดังนั้น คุณภาพของครูจึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจอย่างยิ่งและต้องทบทวนกระบวนการผลิตและพัฒนาครูอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันพบว่าคุณภาพของผู้เรียนตกต่ำลง ซึ่งนั่นย่อมสะท้อนได้อย่างชัดเจนถึงคุณภาพของครูที่เป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการสร้างและผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพ (สำนักกณะกรรมการอุดมศึกษา, 2554) ดังนั้น หากบุคลากรครูโดยเฉพาะบุคลากรที่เป็น “ครูของครู” คือ คุณภาพด้วยแล้ว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติในอนาคตจะเป็นเช่นไร และในทางกลับกัน หากเราสามารถสร้างและพัฒนาครูมืออาชีพได้ นั่นย่อมนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ส่งผลให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน เกิดการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้า และมีความยั่งยืนต่อไปได้ ดังเช่นที่ไชยยศ จิรเมธากร อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2553 – พ.ศ. 2554) เคยกล่าวถึงความสำคัญของครูไว้ตอนหนึ่งว่า

“ถ้าครู 1 คน พัฒนาตัวเองเพื่อสร้างนักเรียนที่มีคุณภาพได้ 40 คน ลองคิดดูสิครับว่า หากเรา

สามารถพัฒนาครูทุกคนได้ ประเทศไทยจะมีนักเรียนที่มีคุณภาพกี่ล้านคน.....”

อย่างไรก็ตาม การจะเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ได้นั้นนับว่าเป็นความท้าทายต่อบุคลากรครู เนื่องจากครูมืออาชีพนั้นจำเป็นอย่างมากที่จะต้องใช้ความสามารถในการเผชิญกับความท้าทายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความท้าทายที่เกิดขึ้นจากภายในตัวของครูเอง เช่น จิตสำนึกในความเป็นครู จิตสำนึกในวิชาชีพครู คุณธรรมจริยธรรม การสร้างความสมดุลระหว่างการประกอบอาชีพครูและชีวิตส่วนตัว และความท้าทายที่เกิดจากบริบทแวดล้อมภายนอก เช่น การขาดความเคารพและ सम्มาคารวะจากผู้เรียน รวมถึงการยกย่องให้เกียรติครูในปัจจุบันลดน้อยลงไม่เหมือนเช่นในอดีต (Baggini, 2005) แม้แต่ในสังคมไทยเองก็ยังมีมองว่าวิชาชีพครูตกต่ำลง (ภาวิช ทองโรจน์, 2551) ทำให้ครูในยุคนี้จำเป็นจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เท่าทันกับความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยการบูรณาการความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ และความชำนาญ ดังนั้นเพื่อให้ครูเป็น “ครูมืออาชีพ” ที่สมบูรณ์ จึงได้มีการทบทวนประเด็นปัญหา รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอแนวคิดสู่ความเป็นมืออาชีพของครูในศตวรรษที่ 21 ในอีกมิติหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและการก้าวสู่ความเป็นครูมืออาชีพที่สมบูรณ์ต่อไป

แนวคิดสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

แนวคิดเรื่องความเป็นมืออาชีพ (Professionalism) นับว่าเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีการถกเถียงกันมากในแวดวงวิชาการเนื่องจากมีผู้ให้ความหมายกันค่อนข้างหลากหลายอีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะกำหนดความหมายให้ตายตัวได้ (Tichenor and Tichenor,

2004) อย่างไรก็ตาม Demirkasimoglu (2010) ได้สังเคราะห์นิยามของคำว่า “ความเป็นมืออาชีพ” ไว้ว่าเป็นโครงสร้างที่มีหลายมิติซึ่งรวมถึงพฤติกรรมในการทำงาน ทักษะต่อการทำงานเพื่อให้ได้มาตรฐานสูงสุด ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการของบุคคลนั้น ๆ ส่วน Hargreaves (2000) ให้ความเห็นว่าความเป็นมืออาชีพคือการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการปฏิบัติ ซึ่งสื่อให้เห็นได้ว่าความเป็นมืออาชีพสามารถพัฒนาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำแนวคิดเรื่องความเป็นมืออาชีพมาใช้ในบริบทของครูบาอาจารย์ ดังนั้น ความเป็นครูมืออาชีพจึงหมายถึงความถึงความสามารถในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการปฏิบัติงานโดยใช้ทักษะความรู้ ความสามารถผนวกกับประสบการณ์และคุณลักษณะส่วนบุคคลของอาจารย์นั่นเอง

นอกจากนี้ ผลจากดำเนินงานด้านการผลิตและพัฒนาอาจารย์ระดับอุดมศึกษายังย้ำให้เห็นว่าอาจารย์โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษานั้นต้องใช้สมรรถนะที่แตกต่างกันในกระบวนการผลิตบัณฑิต ดังนั้น อาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสมรรถนะด้านศาสตร์การสอน นอกจากนี้อาจารย์ยังต้องทำหน้าที่เป็นนักวิชาการหรือนักวิชาชีพเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และเชี่ยวชาญในศาสตร์วิชาชีพของตน รวมถึงมีสมรรถนะในการทำวิจัย การบริการให้ความรู้แก่สังคม และอาจารย์ยังคงต้องมีความเป็น “คน” ในการประกอบอาชีพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต้องมีความเข้าใจ ใส่ใจและมีจิตสำนึกในการพัฒนางานต่างๆ ขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554) ทั้งนี้บริบทต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าภาระหน้าที่ความรับผิดชอบตลอดจนแนวปฏิบัติของครูในยุคปัจจุบันนั้นกว้างขวางมากขึ้น สังคมเรียกร้องผลการดำเนินงานของครูอาจารย์มาก

ขึ้นหลากหลายขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นเหตุให้ครูในยุคนี้ไม่สามารถมองข้ามประเด็นต่าง ๆ นี้ได้ ดังนั้นเพื่อก้าวข้ามมิติแห่งความท้าทายต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนาสมรรถนะของครูอาจารย์ เนื่องจากสมรรถนะคือความสามารถของบุคคลที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน ดังนั้น ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 จึงควรมีองค์ประกอบของสมรรถนะในด้านการเรียนการสอน ด้านการคิด ด้านการเรียนรู้ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบต่อไปตามลำดับ

สมรรถนะด้านการเรียนการสอน (Pedagogical Competency)

ครูที่มีสมรรถนะในด้านการจัดการเรียนการสอนจะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้วิธีเรียน สอนให้ผู้เรียนคิด และสอนให้ผู้เรียนแก้ปัญหา

สอนให้ผู้เรียน ครูจะต้องสอนเทคนิควิธีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองให้แก่ผู้เรียนในยุคข้อมูลสารสนเทศนี้ ถ้าครูได้สอนให้ผู้เรียนมีเทคนิคการสร้างความรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เท่าทันกับข้อมูลสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่จะแสวงหาข้อมูล แหล่งที่จะเรียนรู้ หรือแสวงหาข้อมูลด้วยการนำเสนอข้อมูลใหม่ด้วยการนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจและน่าติดตาม ทำท่ายให้คิดติดตามข้อมูล ตั้งประเด็นคำถามและหาคำตอบด้วยตนเอง ตลอดจนสอนเทคนิคการจัดระบบข้อมูล อาจใช้แผนผังความคิด (Mind Map) เพื่อโยงใยความสัมพันธ์ของข้อมูลแล้วจัดกระทำข้อมูลเขียนเป็นแผนภาพหรือแผนภูมิความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง ครูควรให้เวลาบางส่วนในการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนจนเกิดทักษะใน

การสรุปองค์ความรู้ ซึ่งอาจใช้ช่วงท้ายชั่วโมงโดยสอนให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่เรียนในชั่วโมงมาเขียนและสรุปเป็นแผนภูมิความรู้หรือแผนผังความคิดทุกครั้ง หรือในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้เป็นแผนผังความคิดทุกครั้งก็จะนำไปสู่การสรุปองค์ความรู้ได้ในที่สุด

สอนให้รู้วิธีการคิด ครูต้องสอนเทคนิควิธีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสอนให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ในการสอนประเด็นนี้ ครูจะต้องระลึกลักษณะของสิ่งที่จะเรียนรู้กับชีวิตจริงเป็นเรื่องเดียวกัน นั่นคือ เรื่องที่จะเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต สิ่งที่เรียนรู้นั้นผู้เรียนต้องนำความรู้มาประยุกต์ใช้ อาทิเช่น เรียนสูตรคำนวณหาพื้นที่ ผู้เรียนจะต้องสามารถคำนวณหาพื้นที่ไร่ไถนาให้ผู้ปกครองได้ หรือคิดพื้นที่ที่จะทำตึบ้านได้ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูจะต้องสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาและนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้อยู่เสมอ

สอนให้รู้วิธีแก้ปัญหา การสอนแบบแก้ปัญหาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนให้เรียนรู้ตามกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่มีการกำหนดปัญหา วางแผนแก้ปัญหา ตั้งสมมติฐานเก็บรวบรวมข้อมูล พิสูจน์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล นอกจากครูจะเป็นผู้เสนอปัญหาแล้ว ผู้เรียนเองยังสามารถที่จะร่วมกันกำหนดปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นปัญหาใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่เคยประสบมาก่อน ทั้งนี้ปัญหานั้นต้องไม่เกินทักษะทางเขาวนปัญญาหรือความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้แก้ปัญหาหรือหาคำตอบด้วยตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์ แรงจูงใจ อารมณ์ ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาจะมีรูปแบบหรือขั้นตอนไม่ตายตัว ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียน

รู้ที่เอื้อต่อการใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหา อีกทั้งให้โอกาสผู้เรียนใช้ความคิดและฝึกการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดความชำนาญซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ดี

ดังนั้น เพื่อสร้างและพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนการสอนเครื่องมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องออกแบบการเรียนการสอน ดังนี้

1. กำหนดกลยุทธ์การสอน (Teaching Strategy) โดยการระบุเป้าหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจน ระบุประเภทของความรู้ (พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย) และระดับของความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ เลือกโมเดลการสอน วิธีการสอน และกำหนดวิธีการประเมินการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การสอน

2. ดำเนินการเรียนการสอน (Teaching Implementation) กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เลือกและประยุกต์เครื่องมือที่จะใช้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ประเมินการเรียนการสอน (Teaching Evaluation) โดยการประเมินการเรียนรู้ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

สมรรถนะด้านการเรียนการสอนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพราะแม้ว่าครูทุกคนของสถานศึกษาจะมีความสามารถเพียงใดก็ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนานๆ บรรดาความรู้ความชำนาญมีอยู่นั้นก็ย่อมอ่อนลงไปเป็นของธรรมดาหรืออีกทั้งการทำงานจำเจอยู่เสมอ ๆ ก็อาจทำให้เกิดเป็นความเบื่อหน่ายได้ ดังนั้น สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

สมรรถนะด้านการคิด (Thinking Competency)

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono) ถือว่าเป็นผู้คิดค้นแนวความคิดทางขวางหรือการคิดนอกกรอบ (Think Out of the Box) เขาแต่งหนังสือมากถึง 67 เล่ม และได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ มากถึง 37 ภาษา และเป็นผู้บรรยายพิเศษในอีก 54 ประเทศ ทั้งนี้ De Bono (1982) ได้นิยามของความคิดนอกกรอบไว้ว่า “ความคิดนอกกรอบ” คือ กลุ่มของวิธีการ พร้อมทั้งเทคนิคต่างๆ ที่ได้ระดมกันเพื่อที่จะค้นคว้าวิธีการใหม่ๆ ที่แตกต่างไปโดยสิ้นเชิงจากวิธีการเดิมๆ ในการแก้ปัญหาการคิดนอกกรอบเป็นแนวทางเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานชิ้นใหม่ๆ อยู่อย่างต่อเนื่อง หากไม่เกิดความคิดนอกกรอบแล้ว เทคโนโลยีต่าง ๆ ในโลกก็คงจะไม่ก้าวหน้าอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อย่างเช่นคนสมัยก่อนเชื่อว่าโลกแบนและไม่กล้าลงเรือไกลๆ เพราะกลัวตกโลกตาย ในขณะที่โคลัมบัสกลับเชื่อว่าโลกกลม จึงออกเดินทางรอบโลกเพื่อพิสูจน์ให้เห็นตามความเชื่อของตน จนทำให้เขาค้นพบดินแดนแห่งใหม่(พิทักษ์ไทรงาม, 2551) เพราะความกล้าคิดนอกกรอบของโคลัมบัสทำให้ทราบว่าดินแดนที่เขาคิดว่าเป็นประเทศอินเดียแท้จริงแล้วคือผืนดินใหญ่ที่ยังไม่มีการค้นพบ

การคิดนอกกรอบถือเป็นแนวทางสร้างและพัฒนาสมรรถนะทางการคิดเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้าต่อไปได้ เพราะการคิดนอกกรอบเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด อย่างไรก็ตามการคิดแต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ แต่หากได้นำความคิดมาถ่ายทอดด้วยวิธีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงเท่ากับเป็นการแปรเปลี่ยนความ

เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมที่สามารถจับต้องได้ ดังนั้นเพื่อนำไปสู่การสร้างและพัฒนาสมรรถนะทางการคิดด้วยการคิดนอกกรอบสามารถทำได้ ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ วิธีคิดแบบใหม่ที่หักล้างและทำลายทฤษฎีกระบวนทัศน์เก่าจนกระทั่งกระบวนทัศน์เดิมไม่มีพลังในการอธิบายหรือแก้ปัญหาได้ ฉะนั้นเมื่อโลกกำลังเปลี่ยนแปลงมนุษย์จำเป็นต้องมีวิธีคิดแบบใหม่

2. คิดก้าวไปข้างหน้า (Moving Forward) คนที่จะก้าวไปข้างหน้า คือ คนที่ต้องมีต้นแบบแห่งชัยชนะ กล่าวคือ ข้อมูลต้องแม่นยำ ข้อคิด หลักคิดที่ทำให้ได้จริง Invention มีการลองผิดลองถูกซ้ำแล้วซ้ำเล่า มีนวัตกรรมความคิดและนวัตกรรมการทำงานที่ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ทุกเมื่อ

3. เปลี่ยนผู้อื่นเป็นผู้ตาม ความเป็นผู้นำหรือความสามารถในการนำผู้อื่นจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีการฝึกฝน ซึ่งเรียกว่า การฝึกฝนภาวะผู้นำเพื่อจะนำความคิดของตนเองให้หลุดพ้นจากกรอบความคิดเดิมไปได้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานจากของเดิมสู่กระบวนการดำเนินงานแบบใหม่ และทำให้เกิดการทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น การเปลี่ยนผู้อื่นเป็นผู้ตามเราจะไม่ใช่อำนาจบีบบังคับให้ผู้อื่นทำตาม หากต้องมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้อื่น กล่าวที่จะลอง กล่าวที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง โดยที่ตัวเองจะต้องทำให้ดูเป็นแบบอย่าง

4. ก้าวไปข้างหน้าอย่างสง่างาม สิ่งแรกที่ต้องทำ คือ การกำจัดรูปแบบการคิดเชิงลบในสมองให้หมดไป ลองทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยทำ การลองพยายามทำอะไรใหม่ๆ เป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนา

ความมั่นใจในตนเอง เนื่องจากผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองต่ำ มักกลัวการทำสิ่งใหม่ เริ่มต้นทีละก้าวเล็ก ๆ จะช่วยเสริมความมั่นใจในตนเองได้

5. คิดเพิ่มเติม การคิดเพิ่มเติมเป็นการยืดหยุ่นทางความคิด อย่างจำกัดด้วยประสบการณ์เดิม แต่ให้พิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและให้คิดยืดหยุ่นมากที่สุด อย่าหยุดต่อความคิดที่ว่า “ใช้ไม่ได้” แต่ให้นำทางเลือกที่หลากหลายนั้นมาทดสอบในสนามความคิดว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ก่อนตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสมมากที่สุด โดยให้มองหาทางเลือกหลาย ๆ ทางที่มีความเป็นไปได้แล้วก้าวเข้าสู่เส้นทางใหม่ ๆ เหล่านั้น

อย่างไรก็ดี การสร้างและพัฒนาสมรรถนะด้านความคิดโดยเฉพาะการคิดนอกกรอบอาจจะไม่สามารถทำได้อย่างราบรื่นทุกครั้งเสมอไป เนื่องจากบุคคลอาจติดอยู่ในกับดักของการสร้างความคิด ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นเครื่องมืออาชีพย่อมต้องเผชิญกับความท้าทายอยู่พอสมควร ส่วนหนึ่งเนื่องจากปัญหาใหญ่ของสังคมไทยคือการปิดกั้นทางความคิด จึงทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย โดยเฉพาะการไม่กล้าคิดซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งปรับปรุงและเปิดกว้างทางความคิด มิเช่นนั้นแล้วการพัฒนาความคิดก็จะหยุดชะงักในที่สุด

สิ่งที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งคือการนำคนเก่ง ๆ มาทำงานร่วมกันแล้วหวังว่าพวกเขาจะทำงานร่วมกันอย่างดีนั้น เป็นความคิดที่ผิด ยิ่งคนเก่ง ๆ มาร่วมกันทำงานมากเท่าไร ปัญหาที่ยิ่งตามมาเท่านั้น เพราะต่างคนก็ต่างแบกอดีตความเก่งของตนมาด้วย จึงไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งทั้งนี้ วิชัยปิติ เจริญธรรม (2550) ได้นำเสนอสาเหตุที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างและพัฒนาความคิด ดังนี้

1. คิดไม่เป็น ไม่รู้จักคิดปรับปรุงอะไรทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเองหรือคน

อื่นๆ รวมถึงงานที่ทำอยู่ ต้องคอยรับคำสั่ง ต้องมีผู้คอยชี้เส้นทางให้เดินตาม ไม่สามารถที่จะออกนอกเส้นทางได้ไม่เช่นนั้นจะหลงทางทำอะไรไม่ถูก สมองจะไม่มีมีการคิดอะไรใหม่ๆ ไม่เกิดการพัฒนาและเพิ่มคุณค่าให้กับตัวเอง

2. ไม่มีความรู้ ความรู้ในที่นี้หมายถึงความรู้ในเรื่องที่ถนัดหรือเฉพาะเจาะจงหรือเฉพาะทาง มนุษย์ทุกคนต่างก็ต้องมีความสามารถมีความเก่งที่แตกต่างกันออกไป การที่เราไม่มีความรู้ในเรื่องที่ทำหรือความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งจะทำให้ปิดกั้นความสามารถของตนเองโดยสิ้นเชิง

3. ไม่มีวิสัยทัศน์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแน่นอน จริงจัง ไม่สามารถบอกตนเองได้ว่าชีวิตนี้ต้องการอะไร ไม่มีแม้ความคิดที่เพื่อฝัน

4. ไม่ปรับปรุงตนเอง เท่ากับเป็นการลดระดับความสามารถของตนเอง ประเภทการทำงานประจำโดยมิได้มีความคิดหรือการพัฒนาอะไรใหม่ๆ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ จัดอยู่ในประเภททำงานเช้าชามเย็นชาม ไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

5. ฉาบฉวย ทำงานไม่จริงจัง ไม่ตั้งใจ จัดในประเภทเก่งแต่พูด ไม่สามารถทำได้ตามที่พูด

6. คดโกง ในใจคิดแต่จะได้ไม่ว่าจะอย่างไร สิ่งที่ตั้งใจไว้ต้องได้ แม้ว่าจะผิดศีลธรรมก็ยอม

7. คับแคบ มองใกล้ ใฝ่ต่ำ มองโลกในแง่ร้าย ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น สนใจแต่เรื่องของตัวเอง ทำอย่างไรก็ได้ให้ตนเองพ้นจากข้อตำหนิ กล่าวหาเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ ใครจะเป็นอย่างไร ไม่สนใจ

8. ไม่ทันสมัย บุคคลที่ไม่ยอมรับรู้หรือยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใดๆ ไม่มีการพัฒนาหรือต่อยอด ค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ

9. ไม่ยอมรับความจริง ไม่วิเคราะห์หรือขาดกำลังใจ หากประสบปัญหาในการทำงาน เช่น

ไม่ได้เลื่อนขั้น จิตใจอาจจะหดหู่ ไม่อยากคิดอะไร แปลกใหม่ เป็นต้น

การสร้างและการพัฒนาสมรรถนะทางด้านความคิดโดยการคิดนอกกรอบจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความกล้าเปลี่ยนความคิดจากแนวเดิมๆ เนื่องจากการประกอบอาชีพไม่ว่าสาขาใดก็ตามล้วนต้องใช้ความคิดในการพัฒนาองค์กรการเพิ่มคุณค่าให้กับตนเองให้เป็นบุคคลที่มีบทบาททั้งในสังคมและองค์กรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การที่มนุษย์หยุดคิดเท่ากับเป็นการหยุดพัฒนา หยุดความก้าวหน้าของตัวเอง ผู้ที่รักความก้าวหน้าในชีวิตย่อมต้องขวนขวายค้นหาและพัฒนาขีดความสามารถโดยเริ่มต้นจากพลังความคิด เพราะความคิดเป็นบ่อเกิดของสิ่งดี ๆ สิ่งใหม่ ๆ ให้แก่ทั้งตนเองและสังคมโลก

สมรรถนะด้านการเรียนรู้ (Learning Competency)

การเรียนรู้สามารถเปรียบเทียบได้กับการเป็นกบนอกกะลา ดังจะเห็นได้ว่าความรู้ในกะลาเป็นความรู้ที่ไม่มีวันหมดต่างจากความรู้ในกะลา เพราะฉะนั้นแล้วการปลดปล่อยการเรียนรู้ออกจากกะลาจะทำให้ผู้เรียนรู้ได้สร้างโอกาสในการเรียนรู้ฝึกทักษะและหาประสบการณ์ที่กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งนั่นหมายถึงว่าผู้เรียนรู้ต้องอาศัยความสนใจอย่างแรงกล้าที่จะออกจากกะลาเพื่อไปสู่การเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ตรงตามความถนัดและความสนใจ จนในที่สุดก็จะสามารถปลดปล่อยศักยภาพ ทั้งนี้หัวใจที่สำคัญที่สุดของการศึกษาจึงไม่ได้อยู่ที่การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนจบออกมาประกอบอาชีพ หาเงินหาทองและเอาไปซื้อความสุขใส่ตัวแต่หัวใจสำคัญของการศึกษาอยู่ที่การทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และรู้จักตนเองอย่างแท้จริง เรียนรู้ความสัมพันธที่ตนควรมีต่อธรรมชาติและต่อผู้คนรอบ

ข้าง แนวทางเบื้องต้นสำหรับครูมืออาชีพที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนกระหายความรู้ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดความคิดที่เป็นโครงสร้างชัดเจน และมีตรรกะความคิดที่สมบูรณ์มากกว่าการขัดเขี่ยความรู้ในตำราอย่างเดียว ซึ่งการจะทำให้ได้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สังเกต ได้เลือกสาระความรู้ที่ต้องการด้วยตัวเองเพราะเมื่อมีความอยากรู้อยากเห็น และมีความรู้ที่ครอบคลุมความสนใจของเขาแล้วจะช่วยเหลือส่งเสริมให้เขาเรียนรู้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดและต่อยอดไปสู่ภูมิปัญญาและวิสัยทัศน์ของตัวเองได้ ซึ่งทั้งภูมิปัญญาและวิสัยทัศน์นี้จะช่วยป้องกันความล้มเหลวให้แก่ผู้เรียนได้ ไม่ว่าเขาจะเติบโตขึ้นเป็นผู้นำขององค์กร สังคม หรือประเทศในอนาคต

ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างและพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ ครูในศตวรรษที่ 21 ควรเรียนรู้และปฏิบัติประเด็นสำคัญ ๆ อย่างน้อย 7 ประการ

1. เรียนรู้สิ่งรอบข้างซึ่งถือเป็นลักษณะของคนที่ไม่ย่ออยู่กับที่แต่จะสนใจสิ่งใหม่ๆ รอบข้างและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ที่เข้ามาในชีวิตโดยไม่ยึดติดกับความเคยชินเดิม ๆ ส่งผลให้เกิดผลงานใหม่ๆ ๆ
2. เปิดโลกทัศน์ เป็นการมองโลกมองชีวิตในมุมมองที่กว้างขึ้นซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของสมองผ่านประสบการณ์ในชีวิต ดังนั้นทุกคนจึงมีระบบความคิด การที่เรียกระบบความคิดก็เพราะว่ามันคือความคิดที่เป็นระบบและมีความสลับซับซ้อนในด้านที่ตนเองสนใจ ระบบความคิดจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ตามที่เรามองโลกและมองชีวิตอย่างไรนั่นเอง
3. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งนับว่ามีความสำคัญทั้งในปัจจุบันและอนาคตข้างหน้า เทคโนโลยีสารสนเทศได้กระจายองค์ความรู้ไปทุกพื้นที่ในโลก ขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงข้อมูลที่คิดว่าถูกต้องมากกว่าได้รวดเร็ว

กว่า นอกเหนือจากนั้นเราจะต้องสามารถเลือกและวิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำมาปรับใช้เป็นองค์ความรู้สังเคราะห์เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาจนเกิดเป็นปัญญาที่สะสมไว้ในตัวคนและถ้าทุกคนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันก็จะสามารถเป็นสังคมอุดมปัญญาในองค์กรเพื่อแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. มีประสบการณ์ การเรียนรู้จากประสบการณ์ คือ กระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยกานำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น

5. จิตวิญญาณใฝ่รู้ ชีวิตและการศึกษาอยู่ที่เดียวกัน ชีวิตคือการเรียนรู้ในการเรียนการสอน จะเปลี่ยนบทบาทจากการต้องท่องบ่นเนื้อหาวิชามาถ่ายทอดให้ผู้เรียนฟัง ครูเป็นผู้ให้ความรัก ความสนใจในชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน จัดประสบการณ์การเรียนรู้อันหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนร่วมเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในสถานการณ์จริง รู้ศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำศักยภาพนั้นมาใช้

6. ผู้กิจกรรม ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครูควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้หรือนำไปสู่โครงการงานหรือการวิจัยต่อไปได้

7. นำเสนอต่อสาธารณะ บทบาทสำคัญของครูสำหรับการเรียนรู้อีกประการหนึ่งนอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้แล้ว คือ การหาทางสนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้เรียนตามวิธีการที่ตนเลือกให้มากที่สุด เมื่อผู้เรียนนำเสนอผลการศึกษาต่อสาธารณะ ครูก็ควรคว้าโอกาสนี้เพื่อสร้างเวทีเพื่อฝึกทักษะแก่ผู้เรียน

การสร้างและพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เป็นการแสวงหาความรู้ เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงออกโดยการปฏิสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลความรู้หรือสารสนเทศที่ตนเองต้องการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ความสามารถในการเรียนรู้นั้นครอบคลุมตั้งแต่ความสามารถในการกำหนดขอบเขตข้อมูลความรู้ที่ต้องการความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และข้อมูลความรู้ประเมินแหล่งข้อมูลความรู้และสามารถตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงเข้าถึงและการใช้ข้อมูลความรู้อย่างมีจรรยาบรรณและถูกต้อง ฉะนั้น ผู้สอนควรมีการปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนของตนเอง โดยจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เช่น มีการเรียนการสอนกลุ่มย่อยมากขึ้น มีการนำสื่อมาใช้และจัดกิจกรรมให้มากขึ้นกว่าการสอนที่เน้นการบรรยายอย่างเดียว นอกจากนี้ควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ

สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรม

สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรมความสามารถส่วนบุคคลที่จะดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณและความประพฤติดีให้สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพของตน รวมถึงการแสดงความรักความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ที่ตนมีอยู่ (Jormsri *et al.*, 2005) การส่งเสริมและเรียกร้องเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมมีอยู่ในทุกอาชีพไม่ว่าวันแม่แต่อาชีพครู และถึงแม้ความเป็นครูจะมีกลิ่นอายของคุณธรรมและความเมตตากรุณาต่อศิษย์แล้ว

ก็ตาม ปัจจุบันยังพบว่าชาวคราวเรื่องเหล่านี้ถูกหยิบยกมาวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอทั้งในวงแคบไปจนถึงวงกว้าง แต่กลับมีผู้ศึกษาค้นคว้าเรื่องเหล่านี้ อย่างแท้จริงน้อยมาก (Fallona, 2000) ภายหลังจากที่เขาได้ศึกษาคุณธรรมของการเป็นอาจารย์ตามกรอบแนวคิดด้านคุณธรรมจริยธรรมเชิงปรัชญาของ Aristotle แล้วพบว่า ครูควรมีคุณธรรมด้านต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การมีความเป็นมิตร มีปฏิภาณไหวพริบ ความกล้าหาญ ศักดิ์ศรี ความอ่อนโยน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความงดงาม จิตใจกว้างขวาง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความซื่อสัตย์จริงใจ และความยุติธรรม นอกจากนี้ในประเทศไทยเองก็มีการให้ความสำคัญในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน การศึกษาค้นคว้าในเรื่องเหล่านี้จึงมีหลาย ๆ หน่วยงานเป็นผู้ให้การสนับสนุน เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย (สกว.) ให้ทุนการวิจัยแก่ประทีป ฉัตรสุภาวศ์ และคณะ (2556) เพื่อร่วมกันศึกษาจริยธรรมวิชาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนหรือการจัดการเรียนการสอนนั้น มีครูสภาเป็นผู้รับผิดชอบ และมีข้อบัญญัติเกี่ยวกับครู ส่วนจริยธรรมวิชาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษานั้นถูกกำหนดเป็นจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งมีความหมายรวมถึงจริยธรรมด้วย

เนื่องจากสมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องกับจรรยาบรรณของวิชาชีพที่บุคคลนั้นปฏิบัติอยู่ ดังนั้น เพื่อให้ครูมีอาชีพโดยเฉพะครูที่เป็นครูของครูมีสมรรถนะด้านนี้ครูจึงต้องประพฤติปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณอาจารย์ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่จรรยาบรรณที่มีต่อตนเอง วิชาชีพ การปฏิบัติงาน หน่วยงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน นิสิตนักศึกษาและผู้รับบริการ ประชาชน

และต่อสังคม ดังที่ ประทีป ฉัตรสุภาวศ์ และคณะ (2556) ได้วิเคราะห์และสรุปแนวทางปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณอาจารย์ระดับอุดมศึกษาไว้ดังนี้

1. จรรยาบรรณต่อตนเอง โดยการประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์ ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2. จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ เป็นการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของสภาสถาบันที่ตนเองสังกัด

3. จรรยาบรรณต่อการปฏิบัติงาน โดยการรับผิดชอบในการสอนและมีจรรยาบรรณการวิจัย

4. จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน เป็นการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ รอบคอบ รวดเร็ว ขยันหมั่นเพียร ถูกต้อง สมเหตุสมผลโดยคำนึงถึงประโยชน์ของหน่วยงาน

5. จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา เป็นการปฏิบัติตนต่อผู้บังคับบัญชาด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ ไม่ตรีเอื้ออาทรและมีมนุษยสัมพันธ์ รับผิดชอบร่วมมือกับผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ให้ความคิดเห็น แก้ไขปัญหาาร่วมกัน และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

6. จรรยาบรรณต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องการปฏิบัติงาน ขวัญ กำลังใจ สวัสดิการ รับฟังความคิดเห็นและปกครองด้วยหลักธรรมาธิปไตย ช่วยเหลือเกื้อกูลในทางที่ชอบ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความสามัคคี และละเว้นจากการนำผลงานของผู้ใต้บังคับบัญชามาเป็นของตน

7. จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน เป็นการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ให้

เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน ส่งเสริมและเกื้อกูลกัน และกันอย่างสร้างสรรค์

8. จรรยาบรรณต่อนิสิตนักศึกษาและผู้รับบริการ โดยการใช้ภาษาและถ้อยคำที่สุภาพ เหมาะสมและเข้าใจง่าย ไม่ใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์ สอนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ไม่สอนสิ่งผิด กฎหมายหรือศีลธรรมอันดี เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงาน มีเสรีภาพทางวิชาการ ไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ มีจิตสำนึกในการให้บริการ เสมอภาค รวดเร็ว ถูกต้อง และปราศจากอคติ

9. จรรยาบรรณต่อประชาชน โดยการใช้บริการอย่างเต็มความสามารถ เสมอภาค โปร่งใส และเป็นธรรม เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ ปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือได้ ละเว้นการรับทรัพย์สินหรือแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองหรือผู้อื่นในทางที่มีขอบ

10. จรรยาบรรณต่อสังคม โดยการเป็นผู้ชี้นำการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องและชอบธรรมแก่สังคมและการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ในวงกว้างต่อสังคม

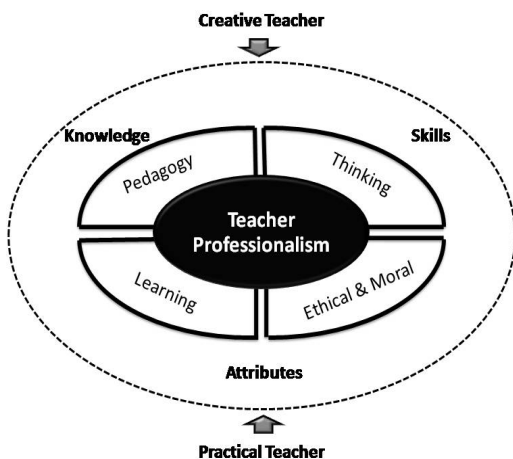
ครูทุกคนควรสำรวจตนเองว่าเป็นครูที่มีสมรรถนะเป็นครูมืออาชีพมากน้อยเพียงใด และยังขาดคุณสมบัติข้อใดอีกบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองต่อไป เพราะ “ครูมืออาชีพ” ไม่ใช่แค่มี “อาชีพครู” เพียงอย่างเดียว ซึ่งการเป็นครูมืออาชีพนอกจากควรจะมีสมรรถนะด้านต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ยังควรจะต้องมีคุณลักษณะพิเศษอีก 2 ประการ ได้แก่

1. การเป็นครูผู้สร้างสรรค์ (Creative Teacher) เนื่องจากครูประเภทนี้จะมีแนวทางการ

เรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญาให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้จัดประสบการณ์ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยมีบทบาทเป็นทั้ง 1) เป็นผู้นำเสนอ 2) เป็นผู้สังเกต 3) เป็นผู้ถาม 4) เป็นผู้ให้การเสริมแรง 5) เป็นผู้แนะนำ 6) เป็นผู้สะท้อนความคิด 7) เป็นผู้จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ 8) เป็นผู้จัดระเบียบ 9) เป็นผู้แนะแนว 10) เป็นผู้ประเมิน 11) เป็นผู้ให้คำชื่นชม และ 12) เป็นผู้กำกับ (พิมพันธ์ เคชะคุปต์, 2551)

2. การเป็นครูผู้ลงมือปฏิบัติ (Practical Teacher) ครูควรจัดการการเรียนรู้โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งพัฒนาการและความพร้อมด้านร่างกาย ความสนใจ ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ตลอดจนการจัดบรรยากาศการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ครูผู้ลงมือปฏิบัติจะต้องมีเทคนิคการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ไม่ละเลยผู้เรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น นอกจากให้ความรู้เชิงทฤษฎี เนื้อหา สาร และให้ฝึกคิดวิเคราะห์แล้ว ครูอาจให้ผู้เรียนฝึกแก้ปัญหาเป็นขั้นตอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยมีส่วนร่วมทั้งด้านปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับทั้งสิ่งมีชีวิตและกับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น หนังสือ คอมพิวเตอร์ สถานที่ต่างๆ เป็นต้น

การเป็นครูมืออาชีพที่ดีได้นั้นจึงต้องบูรณาการทั้งความคิดสร้างสรรค์และการลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมได้จริง สามารถนำส่งคมไปสู่สังคมนักเรียนรู้อันนั้น บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนจึงมิใช่เป็นเพียงการจัดให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทำรายงาน ทำกิจกรรม ประดิษฐ์หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย ตลอดจนลงมือปฏิบัติ การทดลองแล้วผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ด้วยตัวผู้สอนเองเท่านั้น แต่ผู้สอนต้องพยายามใช้ยุทธวิธีให้ผู้เรียนใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่เรียนมาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบระเบียบความรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเองเป็นหลักการสำคัญ กระบวนการที่ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือวิธีการสร้างความรู้นี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนค้นหาความรู้อื่น ๆ อีกมากมายด้วยตนเอง เป็นวิธีการที่สอนให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีเรียน “ผู้เรียนจะรู้มากกว่าเห็น เข้าใจมากกว่าทำ” จากทั้งหมดที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นสามารถสรุปเป็นกรอบความคิดได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1. แบบจำลองครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

บทสรุป

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างและ

พัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและศักยภาพสูง เป็นผู้ที่สอนศิษย์ให้รู้วิธีเรียน รู้วิธีคิด และรู้วิธีแก้ปัญหาครูยังถูกคาดหวังจากสังคมให้เป็นผู้สร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ ดังนั้น การพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 จึงดูเสมือนว่าเป็นสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ เพราะครูเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการศึกษาครูมืออาชีพต้องสามารถก้าวข้ามความท้าทายทั้งจากภายในและภายนอกให้ได้ เพื่อให้เป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ที่สมบูรณ์ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความรู้ความสามารถเพียงพอพร้อมด้วยสมรรถนะทั้งสี่ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านการเรียนการสอน ด้านการคิด ด้านการเรียนรู้ และด้านคุณธรรมจริยธรรม เมื่อครูสามารถสร้างและพัฒนาตนเองจนมีความเป็นครูมืออาชีพได้แล้วย่อมสามารถนำไปสู่การบุกเบิกทางปัญญาให้เกิดแก่นักศึกษาผู้เรียน เพื่อร่วมกันสร้างสังคมฐานความรู้ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสนับสนุนการพัฒนาคนและพัฒนาชาติต่อไป

ภาคผนวก

คำว่า “ครู” หรือ “TEACHER” ในภาษาอังกฤษนั้น ตัวอักษรแต่ละตัวที่ผสมกันจนแปลความหมายว่า “ครู” นั้น สามารถบ่งบอกถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ดีได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เขียนอธิบายไว้ในตอนต้น ดังนี้

T (Teaching) หมายถึง ครูต้องมีหน้าที่หลักในการสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบในอนาคต ซึ่ง Gilbert Highet ได้กล่าวไว้ในหนังสือ The Art of Teaching ว่าครูที่สอนดีสอนเก่งต้องมีความรู้ลึกซึ้งในวิชาที่สอน ต้องมีอารมณ์ขัน มีความจำและกำลังใจดี มีลักษณะของผู้นำเป็นผู้รักเด็ก มีใจเตลามีความอดทน

ในการทำงาน เป็นผู้นำมากกว่าที่จะจ้องจับผิด มีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กและสอนเด็กที่มีความสามารถต่างกันรวมกันได้

E (Ethics) หมายถึง ครูต้องเป็นผู้ที่มี จริยธรรมมีคุณธรรมประจำใจ มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และสังคมทั่วไปได้ ครูในยุคนี้ถูกตั้งคำถามเรื่องจริยธรรมจากสังคมอาจจะ เนื่องจากข่าวคราวที่ไม่ดีของครูบางคนที่ทำให้ วงการครูมัวหมอง เช่น เรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม ค้ายาเสพติด ทูจจริต เป็นต้น

A (Academic) หมายถึง ครูต้องเป็นนัก วิชาการ ต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวาง และทันสมัยอยู่เสมอทั้งความรู้ทั่วไปและความรู้ เฉพาะด้าน เนื่องจากมีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ เช่น เรื่องของนวัตกรรม เทคโนโลยี สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งต้องมีความแม่นยำ ทางวิชาการอีกด้วย

C (Cultural Heritage) หมายถึง ครูคือผู้ มีหน้าที่ถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมอัน ดั้งเดิมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ครูต้องเป็นผู้ปลูก ฝังให้เด็กรักและภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้ง เป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาวัฒนธรรมอันดั่งเดิม อย่างเคร่งครัดอีกด้วย ฉะนั้นจึงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหา ของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้เป็นหน้าที่หลักของ ครูที่จะช่วยชี้แนะ อบรมสั่งสอน ชัดเกลภายในแนวทาง ที่ถูกต้องอย่างเต็มความสามารถ

H (Human Relationship) หมายถึง ครูต้อง เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น

เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง มวลชน ทั่วไป ครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีย่อมเป็นที่ยอมรับ ได้ รับความร่วมมือในการทำงานจากทุกฝ่าย ดังนั้น จึง ประสบความสำเร็จในอาชีพ มีความก้าวหน้าได้โดย ไม่ยากนัก

E (Evaluation) หมายถึง ครูต้องมีความรู้ และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในวิธีการประเมินการ เรียนการสอนของตนเอง และผลการเรียนของลูก ศิษย์ รู้จักใช้วิธีการประเมินผลที่เหมาะสมและทัน สมัย รู้วิธีสร้างแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงและ เชื่อถือได้ เพื่อการวัดผลและเกณฑ์การวัดคะแนนที่ เที่ยงตรง เที่ยงธรรมเพราะถึงแม้ครูจะมีความรู้ดี สอนดี สอนเก่ง แต่หากขาดวิธีการประเมินผลที่ดีที่ เที่ยงตรงอาจเกิดความ อยุติธรรมได้เช่นกัน

R (Research) หมายถึง ครูต้องมีความ สามารถทางด้านวิจัย ทั้งวิจัยเบื้องต้นและเชิงลึก ต้องรู้จักสังเกต ตั้งสมมติฐาน การเก็บข้อมูล เพื่อนำ ข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของผู้เรียน เช่น วิจัยเพื่อทราบกิจกรรมเสริมที่เด็กต้องการ วิจัยเรื่อง จริยธรรมของครู เป็นต้น

S (Service) หมายถึง ครูต้องเป็นผู้ให้ บริการทางการศึกษา และบริการด้านวิชาการ และด้านอื่นๆ แก่สังคมทุกด้านอย่างเต็มความ สามารถ เช่น บริการให้คำปรึกษาแก่ลูกศิษย์แนะนำ การศึกษานอกระบบ บริการวิชาการแก่สังคม บริการด้านพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เขียนบทความ ทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ เป็นต้น

บรรณานุกรม

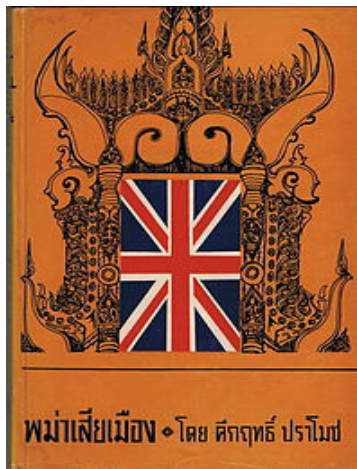
ประทีป นัตรสูกางค์, ภัทริยา กิจเจริญ และครุณี ภู่ขาว, 2556. จริยธรรมในวิชาชีพอาจารย์. สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- พิทักษ์ ไทรงาม. 2551. ฉลาดคิดอย่างผู้นำโลก. กรุงเทพมหานคร: เลมอนกรีน.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. 2551. ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พร สรผาสุก, ผลาดร สุวรรณโพธิ์, และอุดม รัตนอัมพรโสภณ. 2555. คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูมีอาชีพในทัศนะของครูและนักศึกษาวิทยาลัยครูคังไซ แขวงเชียงขวาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารศึกษาศาสตร์ 23 (2):169 – 179.
- ภาวิช ทองโรจน์. 2551. 10 อาการที่ต้องผ่าตัดใหญ่การศึกษาไทย. (ออนไลน์). จาก : <http://www.charuaypontorranin.com>
- เมธี ปิลันธนานนท์. 2550. มาตรฐานวิชาชีพครู. สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- วิชัย ปิติเจริญธรรม. 2550. การทำงานเชิงรุกปลูกไฟในตัวคุณ. กรุงเทพมหานคร: บิ๊กแบงก์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2554. ความก้าวหน้าอุดมศึกษาไทย: นโยบายการผลิตรายตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551 – 2565). อนุสารอุดมศึกษา 37 (392): 9 – 13.
- Baggini, J. 2005. What professionalism means for teachers today. *Education Review* 18(2):5 – 11.
- De Bono, E. 1982. *Lateral Thinking: A Text Book of Creativity*. Haronds Wort: Penquine Book.
- Demirkasimoğlu, N. 2010. Defining “teacher Professionalism” from different perspectives. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 9:2047 – 2051.
- Fallona, C. 2000. Manner in Teaching: A study in observing and interpreting teachers’ moral virtues. *Teaching and Teacher Education* 16: 681– 695.
- Hargreaves, A. 2000. Four ages of professionalism and professional learning. *Teachers and Teaching: History and Practice* 6 (2): 151–182.
- Jormsri, P., Kunaviktikul, W., Ketefian, S. and Chaowalit, A. 2005. Moral competence in nursing practice. *Nursing Ethics* 12 (6): 582–594.
- Klaassen, C. A. 2002. Teacher pedagogical competence and sensibility. *Teaching and Teacher Education*, 18 (2): 151–158.
- OECD. 2013. *OECD Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills*, OECD Publishing.
- Tichenor, M.S., and Tichenor, J.M. 2004. Understanding teachers’ perspectives on professionalism. *Professional Educator* 27 (1/2):89–95.
- Wu, M.J. and Ling, S.C. 2011. Teachers’ professional growth: Study on professional (pedagogical) competency development of teachers in junior colleges/universities of technology. *The Journal of American Academy of Business* 16(2):197–208.

ประวัติศาสตร์เพื่อนบ้านอาเซียน ในวรรณกรรม เรื่อง พม่า เสียเมือง

อภินันท์ สิริรัตนจิตต์^{1*}

พม่าเสียเมืองเป็นผลงานวรรณกรรมชิ้นเอกอีกเรื่องหนึ่ง ของหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาษาไทยได้อย่างสละสลวย เพื่อเขียนเล่าความรู้เชิงประวัติศาสตร์เพื่อนบ้านอาเซียนอย่างพม่า ถึงแม้ผู้ประพันธ์จะออกตัวว่า พม่า เสียเมือง นี้ ได้ศึกษาจากบันทึกของชาวอังกฤษ โดยเขียนเล่าถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพม่าที่เสียเมืองให้ฝรั่งอังกฤษ มีวัตถุประสงค์การประพันธ์ขึ้น เพื่อความเพลิดเพลิน มิได้ตั้งใจให้เป็นตำราทางประวัติศาสตร์ แต่หนังสือเล่มนี้ ได้รับการยกย่องว่าเป็นหนังสือดี มีคุณค่า ที่ควรได้รับคำแนะนำสู่ผู้อ่าน ได้ศึกษาทั้งลักษณะการใช้ภาษาไทยที่ดีเด่นในการเขียนและเรื่องราวของเพื่อนบ้าน

รูปที่ 1. หน้าปกหนังสือ ฉบับพิมพ์ครั้งแรก
ที่มา: สารานุกรมเสรี วิกีพีเดีย

¹คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: aphinant@hu.ac.th)

เรื่องย่อ

ในพม่าเสียเมื่อนั้น ผู้ประพันธ์ได้เล่าถึงพระเจ้าสีป่อ ซึ่งชาวพม่าเรียกว่า ทิปอ ซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์สุดท้ายของพม่า ก่อนเสียเอกราชให้อังกฤษ และสาเหตุสำคัญของการเสียเอกราชนั้นมีสาเหตุจากสงครามใด แต่เป็นปัญหาเรื่องการสืบราชสมบัติ การเมืองภายในราชสำนัก และการปกครองที่ไร้คุณธรรม จนพบกับวาระสุดท้ายของพม่ายามนั้น คือ ราชสำนักพม่า ได้หนีไปคบฝรั่งเศส เพื่อคิดถ่วงดุลย์อำนาจกับอังกฤษ เพราะหวังว่าจะให้ฝรั่งเศสช่วยเหลือ แต่แล้วฝรั่งเศสมองว่า พม่า นั้นเป็นประเทศเล็ก คงจะไม่คุ้มค่า ที่ฝรั่งเศสจะให้การช่วยเหลือ เพื่อจะไปทำสงครามกับอังกฤษ จึงทำให้อังกฤษตัดสินใจยกทัพทหารขึ้นจากตอนใต้ของพม่า ขึ้นมาตีเมืองมณฑลและได้รับชัยชนะอย่างง่ายดาย ส่งผลให้อังกฤษทำการเนรเทศพระเจ้าสีป่อ กับพระนางศุภยลัต พระมเหสีไปยังอินเดีย และพระเจ้าสีป่อสวรรคตที่อินเดียในเวลาต่อมา ส่วนพระนางศุภยลัต ได้มีโอกาสย้ายกลับมาอยู่อย่างกึ่ง ซึ่งปัจจุบันมีสถูปอนุสรณ์ตั้งอยู่ใกล้เจดีย์ชเวดากอง

เสน่ห์ในการประพันธ์

ผู้ประพันธ์ได้เขียน “พม่าเสียเมือง” โดยการเล่าเรื่องพม่า เปรียบเทียบกับการเมืองสยาม ซึ่งเป็นการเพิ่มอรรถรสให้การอ่านมีความเพลิดเพลินขึ้น พร้อมกับให้ทรรศนะทางการเมืองของสยามตามปรากฏการณ์ในการเมืองพม่า อย่างน่าสนใจ ชวนให้ขบคิด

เรื่องราวพม่า เสียเมือง ปรากฏตามการย่อความ ดังนี้

พระราชวงศ์พม่า ซึ่งเสียเมือง ให้แก่อังกฤษ นั้น คือ พระราชวงศ์อลองพระ หรือที่บางแห่งเรียกว่า อลองพระยา (ลี้กฤทธิ์ ปราโมช, 2548: 8) ในสมัย

นั้น ปฐมกษัตริย์ของพม่า คือ พระเจ้าอลองพระ หรือที่พระราชพงศาวดารไทยเรียกว่า มางลอง เดิมทีเป็นนายบ้านชเวโบ มีอาชีพทำไร่ไถนา และมีตำแหน่งเป็นนายบ้าน ซึ่งถูกมอญเมืองโปรมและเมืองตองอุปกครองอยู่ ทำให้มังลอง ซึ่งเป็นพม่าคับแค้นใจ จึงรวบรวมสมัครพรรคพวก ชองสูมผู้คนแข็งข้อต่อมอญ สร้างกองทัพขึ้นและเข้าตีมอญ ก่อนปราบดาภิเษกตนเป็นพระเจ้าแผ่นดินเมืองพม่า ตั้งราชธานีขึ้นที่กรุงอังวะ

พระเจ้ามังลอง ได้เผยแผ่อาณาเขต ออกไปถึงแขวงมณีปุระ ติดกับประเทศอินเดียด้านตะวันออก ราวปี พ.ศ. 2260 ซึ่งอังกฤษได้เข้าครองอินเดียอยู่แล้ว นั้นทำให้ชายแดนของสองประเทศติดต่อกัน ต่อมาพระเจ้ามังลอง ได้เข้าตีเมืองไทยสมัยรัชการสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสุริยามรินทร์ แต่ก็ตีกรุงศรีอยุธยาไม่แตก จนมาตีกรุงศรีอยุธยาแตกเอาเมื่อในอีก 17 ปีต่อมา และพม่าได้ผลัดเปลี่ยนแผ่นดินไป อีกสองครั้งครา ความที่กล่าวถึงกรุงศรีอยุธยาของ ไทย ในตอนนั้น มีว่า *ในสมัยนั้น กรุงศรีอยุธยา มีชื่อเสียงไปทุกทิศ ว่าเป็นพระมหานครอันยิ่งใหญ่ คู่ควรแก่จักรพรรดิ เมื่อพม่าได้กรุงศรีอยุธยา พระเจ้าแผ่นดินพม่า ก็ย่อมเห็นว่า เป็นพระอิสริยยศอันยิ่งใหญ่ ไม่มีผู้ใดเสมอในโลก ตั้งแต่ตีกรุงศรีอยุธยาได้แล้ว ราชสำนักเมืองพม่า ก็เริ่มจะแสดงยศอย่างและความโอ้อำยิ่งขึ้นทุกที* (ลี้กฤทธิ์ ปราโมช, 2548: 9)

พระเจ้ามังลอง ทรงเป็นผู้ก่อตั้งชาติพม่า โดยมีชัยชนะเหนือมอญและรวมประเทศพม่าเข้าเป็นอันเดียวกัน ด้วยความเก่งกาจนี้ จึงทำให้เกิดความเสียจริต จากความยิ่งใหญ่ในความหยิ่งโสมิ ความเก่งกาจของตน ส่งผลให้เกิดการสงครามกับอังกฤษในที่สุดเมื่อปี พ.ศ. 2367 และพระเจ้าแผ่นดินพม่า ซึ่งสืบราชสันตติวงศ์ต่อมาอีกหลายพระองค์ หรือเกือบจะเรียกได้ว่า ทุกพระองค์ต่อจากพระเจ้า

มาลง ได้เสียจริตจากความหลงในอำนาจและ
ความยศ ว่า ตนมีความยิ่งใหญ่เหนือใคร และมา
ปรากฏชัดยิ่งในยุคสมัยพระเจ้าสีป่อ พระเจ้าแผ่นดิน
องค์สุดท้ายปลายราชวงศ์ล่องพระนี้ สอดคล้องกับ
ภาษิตอังกฤษ อยู่บทหนึ่ง ซึ่งพอจะแปลเป็นไทย ได้ใจ
ความว่า “ *ประชาชนเป็นอย่างไร รัฐบาลก็เป็น
อย่างนั้น*” (*A People deserves its own government*)
ซึ่งจะเป็นความจริงเพียงครั้งเดียว แต่ถ้าจะพูดให้
ครบ ต้องพูดต่อไป ว่า *รัฐบาลเป็นอย่างไร ก็ได้
ประชาชนอย่างนั้น*” โดยเฉพาะถ้ารัฐบาลเป็นผู้ร้าย
ฆ่าคน ประชาชนก็จะฆ่ากันมาก ถ้ารัฐบาลคดโกง
ทุจริตประพฤติตนเป็นโจร โจรผู้ร้ายก็จะชุกชุมใน
บ้านเมือง (กติกุทธิ ปราโมช, 2548: 83)

ในยุคสมัยรัชการพระเจ้าสีป่อ ซึ่งได้สำเร็จ
ไทยและประหารชีวิตเจ้านายขุนนางในวัง ได้แพร่
สะพัดออกไปทั่วประเทศ ทำให้โจรผู้ร้ายได้ใจ เทียบ
ฆ่าฟันผู้คนและปล้นสะดมราษฎรให้ได้รับความ
เดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า นอกกรุงมณฑลเย้ออก
ไปในสมัยนั้นเรียกได้ว่า บ้านเมืองไม่มีชื่อมีแป
ขุนนางที่ปกครองหัวเมืองริศนาทาเร้นและกดขี่
ราษฎรเอาตามใจ จนราษฎรยากจนและหนีออกไป
อยู่ป่า แล้วช่องสมกันเป็นโจรเที่ยวปล้นราษฎรตาม
หมู่บ้านต่าง ๆ ให้ได้รับความเดือดร้อนเพิ่มเติมขึ้น
ไปอีก ซึ่งพระเจ้าสีป่อ พระองค์นี้ได้รับการสถาปนา
ขึ้นปกครองพม่า จากความช่วยเหลือของอดีตพระ
มหศรีร็อง (อเลนันตอ) และขุนนางผู้ใหญ่ที่ฝึกไฟ
ด้วย รวมทั้งขุนนางส่วนใหญ่ ที่มองเห็นโอกาส ว่า
พระเจ้าสีป่อ นั้น มีความอ่อนแอ เพราะอาศัยอยู่ใน
เพศบรรพชิตหลายพรรษา กอปรกับความต้องการ
ครองอำนาจในแผ่นดินของมเหสีร็อง (อเลนันตอ)
ที่เห็นว่าพระเจ้ามินดง ผู้ปกครองแผ่นดินขณะนั้น
อยู่ในวัยชราและทรงพระประชวร จึงร่วมวางแผน
กันก่อการยึดอำนาจให้กับพระเจ้าสีป่อ และพระราช

ธิดาองค์เล็กของพระมเหสีร็อง (อเลนันตอ) ให้ได้
ปกครองแผ่นดินพม่า จากพฤติการณ์ดังกล่าว ผู้
ประพันธ์ จึงกล่าววาทะกรรมเชิงเปรียบเทียบกับ
การเมืองสยาม ว่า *คนที่อ่อนแอ ถ้าหากตกไปอยู่ใน
กลุ่มคนโลกแล้ว ก็มักจะได้เป็นท้าวพระยามหา
กษัตริย์ หรือนายกรัฐมนตรีเอาง่าย ๆ* (กติกุทธิ
ปราโมช, 2548: 51)

เมื่อพระเจ้าสีป่อ ปกครองพม่า ด้วยกับพระ
มเหสี คือ พระนางสุภยลัต พระราชธิดาองค์เล็ก ใน
พระมเหสีร็อง (อเลนันตอ) จึงได้คิดทำการสำเร็จ
ไทยเจ้านายและขุนนาง ที่คิดว่าจะเป็นปฏิปักษ์แบบ
“ตัดไม้ไม่ไว้หน่อ” ต่างแต่วิธีการสำเร็จไทยเจ้านาย
และขุนนางนี้ มีอัครมหาเสนาบดีของพม่า (กินหวุ่น
หมิ่นก็) ไม่เห็นด้วย เพราะเกรงว่า อังกฤษ ซึ่ง
ปกครองอินเดียอยู่ใกล้กับพม่าในช่วงนั้น จะใช้เหตุ
นี้ กล่าวอ้างเหตุแห่งการสงคราม เพื่อเข้ายึดครอง
พม่า แต่เมื่อเสนาบดีและขุนนางส่วนใหญ่ ไม่เห็น
ด้วยกับอัครมหาเสนาบดี รวมทั้งทูลต่อพระเจ้าสีป่อ
ว่า นี่เป็นกิจการปกครองภายในของพม่า อังกฤษไม่
ควรเข้ามายุ่งเกี่ยว จึงมีพระราชโองการเห็นชอบตาม
ความเห็นของเสนาบดีต่าง ๆ ผนวกกับความเห็นของ
พระมเหสีของพระองค์ ให้ดำเนินการสำเร็จไทย ซึ่ง
ในเหตุการณ์นั้นได้มีการสำเร็จไทยเจ้านายทั้งหญิง
และชายเป็นจำนวนมาก ไม่เว้นเด็กและผู้สูงอายุ ใน
ที่นี้ไม่ขอเล่าถึงวิธีการและบรรยากาศอันทารุณใน
การสำเร็จไทย หลังจากประชาชนส่วนใหญ่ ทราบ
ถึงการสำเร็จไทยเจ้านาย ที่มีอย่างโหดเหี้ยม ต่าง
วิพากษ์วิจารณ์ไปนานา ฝ่ายพระเจ้าสีป่อ เมื่อไม่ได้
บริหารกิจการแผ่นดินใน ราชกิจเพราะถูกชักจูงจาก
ผลแห่งความเป็นคนอ่อนแอ จึงต้องใช้จ่ายเงินใน
ท้องพระคลัง จนร่อยหลอ ลงไปเป็นอันมาก จึงเริ่ม
ให้มีการใช้วิธีการขึ้นภาษีอากร โดยเฉพาะภาษีอากร
สินค้าขาออก เพื่อหาเงิน เข้าพระคลัง และเมื่อหมด

หนทางจริงๆ แล้ว จึงใช้วิธีการออกหวยเบอร์ ด้วยการขึ้นำของขุนนางต่างๆ ด้วยถ้อยทูลเสนอ เป็นต้นว่า *ราษฎรพม่านั้น ชอบเล่นการพนันอยู่แล้ว ขุนนางกราบบังคมทูลว่า ถ้าทรงเป็นเจ้ามือการพนันเสียเอง ก็จะหาพระราชทรัพย์ได้มาก ไม่มีวันที่จะขาดแคลนอีก* (ศึกฤทธิ์ ปราโมช, 2548: 93)

จากเหตุการณ์ดังกล่าว เมื่อขุนนางต่างชี้ช่องให้พระเจ้าสีป่อ จึงมีหวยเบอร์ในพม่า ซึ่งเริ่มออกจำหน่ายในปี พ.ศ. 2422 พอได้มีการออกจำหน่ายหวยเบอร์ ชาวพม่า ก็ไม่เป็นอันทำมาหากิน ทุกคนล้วนอยากเป็นเศรษฐีกันง่าย ๆ ด้วยเพราะหวยพม่านั้น มีทั้งหวยใหญ่และหวยเล็ก สำหรับหวยเล็กนั้นรัฐบาลพม่ามิได้จำหน่ายเอง แต่ออกใบอนุญาตขายให้ราษฎร ซึ่งใครเป็นเจ้าของหวย ก็ไปขอใบอนุญาตแล้วเสียค่าธรรมเนียมแก่ราชการ ส่วนหวยใหญ่นั้นขายเป็นจำนวนมาก และออกเดือนละครั้ง มีรางวัลรองๆ ลงมาหลายรางวัล สลากใบหนึ่งขายใบละ 5 รูปี คนที่ถูกหวยใหญ่รัฐบาล นั้นจะต้องมารับเงินประจำเดือนจากขุนนางในพิธีร้องตองใหญ่โต และได้รับการยกย่องว่าเป็น “เจ้าคุณเศรษฐี” แล้วมีการแห่โฆษณาประชาสัมพันธ์ไปทั่วเมือง เพื่อโฆษณาหวยรัฐบาลไปในตัว เมื่อคนในกรุงมณฑล สนุกกับการเล่นหวย จนกระทั่งต้องขายที่นา แก้วแหวนเงินทอง รวมทั้งการนำลูกสาว และเมียไปแทงหวย จนเจ้ามือหวยไม่รับเพราะมีจำนวนมากขึ้น ในช่วงนั้นจึงเกิดมีโสเภณีมากขึ้น มีคดีอุจฉกรรจ์ ปล้นฆ่าชิงทรัพย์เป็นเงาตามตัว ชาวบ้านขายนา ขายไร่ วันพระวันเจ้า ก็ไม่มีผู้คนไปเข้าวัด เพราะไปชุมนุมกันที่โรงหวยเมื่อวัดเริ่มร้าง และเป็นวัดร้าง ทางราชการก็จะเข้าไปตั้ง โรงหวยแทน หลังจากที่พระเจ้าสีป่อเห็นว่า มีพระราชทรัพย์มากขึ้น ก็ดีพระทัย ทรงสอดส่องให้ออกหวยนี้ อยู่เป็นพิเศษเหนือราชการอื่น และมีพระราชดำรัสว่า “จะทำมาหากินอะไร อย่าง

อื่นไปทำไม มีทางทำมาหากินที่ไหนบ้าง ที่ต้องลงทุนเพียงห้ารูปี แล้วได้เงินคืนถึงหมื่นรูปี ภายในเดือนเดียว” เพราะความหลงในลาภยศและความฟุ่มเฟือยจากการมีตำแหน่งและอำนาจ ย่อมเป็นที่มาของความเสียหายใหญ่หลวง หลังจากที่พระราชทรัพย์จากหวยเบอร์ได้ถูกใช้ไปอย่างสิ้นเปลือง พระเจ้าสีป่อ ก็ทรงปรึกษากับขุนนาง ถึงภายในกรต่าง ๆ ที่เก็บในอัตราสูง จนไม่อาจเพิ่มขึ้นได้อีกแล้ว จึงเลื้อทางออกอีกทางหนึ่งคือ การคบฝรั่ง ซึ่งหนทางนี้ไม่ล้าสมัยไป เพราะทุกวันนี้ยังใช้กันอยู่

เมื่อเปิดโอกาสเพื่อหาเงินมาก ๆ จากฝรั่ง ก็จำเป็นต้องให้มีการสัมปทานกิจการต่างๆ ในประเทศ เช่นป่าไม้ เหมืองแร่ และอื่นๆ เมื่อฝรั่งเข้ามา ก็ย่อมไม่มามีเปล่าเท่านั้น แต่คิดจะเอาผลประโยชน์กลับไปประเทศไปด้วย หนึ่งในฝรั่ง ซึ่งมีบทบาทต่อพม่า มากที่สุดคนหนึ่ง คือกงสุลฝรั่งเศส เมอร์ติเออร์ ฮาส (Haas) ที่เข้ามาให้สัญญากับพม่าว่า ฝรั่งเศส จะช่วยเหลือทางการเงินและการทหาร จะทำให้พม่าได้รับประโยชน์มากมาย นี่จึงเป็นสัญญาความขมใจของพม่า ว่า ตนเองมีฝรั่งเศสเป็นแรงหนุนสำหรับการต่อกรกับอังกฤษแต่หารู้ไม่ว่า ฝรั่งเศสช่วงนั้น ก็ตกเป็นเบี้ยล่างของอังกฤษอยู่ด้วยเงื่อนใจเหตุขนวนความแตกหักระหว่างพม่าในสมัยพระเจ้าสีป่อ กับอังกฤษ อยู่ที่กรณีพิพาท คดีที่ทางการพม่าเรียกปรับเงินชดเชยและยึดไม้จากห้างบอมเบย์ ของอังกฤษ ซึ่งได้สัมปทานไม้สักไว้ โดยทางการพม่าได้กล่าวอ้างว่า อังกฤษ โดยห้างบอมเบย์ได้ชักลากไม้ไปแปดหมื่นทอน แต่เสียภาษีหลวง ถูกต้องเพียงสามหมื่นสองพันทอนเท่านั้น ทางการพม่าจึงบอกให้ห้างบอมเบย์ของอังกฤษ ต้องชดใช้เงินให้แก่ทางการพม่าถึงหนึ่งล้านหนึ่งแสนรูปี และสั่งปรับให้ห้างบอมเบย์ ฐานเสียภาษีหลวงอีกเป็นเท่าตัวรวมทั้งจ่ายสินไหม ให้เจ้าพนักงานป่าไม้พม่าเป็น

เงินอีกสามหมื่นสามพันปอนด์ ประจวบกับขณะนั้น นายฮาส ทราบความในคดีเข้า ก็เสนอว่า ถ้าห้าม บอมเบย์ เลิกกิจการจากการเสียดำปรับนี้ ขอให้ทาง ฝรั่งเศสเข้ามาถวายผลประโยชน์นี้ แก่พระเจ้าสีป่อ ซึ่งจะให้มากกว่าอังกฤษอีกหลายเท่า หลังจากนั้น ข้าหลวงใหญ่อังกฤษ มีการขอคัดผ่อน ให้มีการตั้ง อนุญาโตตุลาการคนกลาง ซึ่งขาดในคำตัดสินของ พม่า ว่าถ้าอังกฤษผิดจริง ก็จะยินดียินยอมใช้คำปรับตาม นั้น แต่ฝ่ายทางการพม่า ได้รับข้อความจากอังกฤษ ก็ไม่ได้สนใจ แต่ได้สั่งให้ยึดแพ และซุง ของห้าง บอมเบย์ไว้ทั้งหมด และประกาศว่า จะไม่ให้ห้าง บอมเบย์ สัมปทานไม้สักจากป่าฉางยานอีกต่อไป จนกว่าอังกฤษจะเสียดำปรับทั้งหมด จากเหตุการณ์ ที่พม่าไม่ทราบความเป็นไปต่อเงื่อนไขที่นายฮาส เสนอต่อพม่านั้น เป็นสิ่งที่ทางการฝรั่งเศส ซึ่งตกเป็น เบียดเบียนอังกฤษในสมัยนั้น บอกต่อรัฐบาลอังกฤษ ว่า รัฐบาลฝรั่งเศส ถือเป็นมติไม่ยอมรับการกระทำใด จากนายฮาส เพราะในตอนท้าย รัฐบาลฝรั่งเศส กล่าวว่า จะไม่ยอมทำสงครามกับอังกฤษ ด้วยสาเหตุเรื่อง เมืองพม่า ที่ฝรั่งเศสเห็นว่าเป็นเหตุเล็ก หลังจากนั้น นายฮาส ก็ได้เข้าเฝ้าและกราบบังคมทูล ต่อพระเจ้า สีป่อ ว่าฝรั่งเศสเคารพนับถือในพม่า จึงทำให้พระเจ้า สีป่อ ยิ่งตระหนง ว่า ตนมีฝรั่งเศสถือท้าย ในการต่อสู้ กับอังกฤษ แต่ภายหลังนั้น ไม่พบว่า นายฮาส ได้หาย ไปจากพม่า เพราะเหตุใด แต่พระเจ้าสีป่อ ยังเชื่อว่า ฝรั่งเศสจะมาช่วยเมื่อมีเหตุ หลังจากตอบโต้หนังสือ กันไปมา ระหว่างพม่ากับอังกฤษ ทางกรมพม่าจึง ยืนยันว่า อังกฤษไม่มีสิทธิ์ มาก้าวล้ำในกิจการของ ประเทศที่เป็นเอกราชจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2428 ช่วง เทศกาลออกพรรษา หน่วยงานทำบุญทอดกฐิน ทางกรมอังกฤษ จึงส่งหนังสือ เตือนพม่า บอกว่า ให้ ปฏิบัติตามข้อเสนอของอังกฤษ โดยต้องไม่มีเงื่อนไข ใจความว่า ให้พม่า ต้อนรับทูตอุปราช ของอังกฤษ

จากอินเดีย และจะกระทำสิ่งใด ๆ ต่อห้างบอมเบย์ได้ ก็ต่อเมื่อทูตอุปราชไปถึง รวมทั้งให้ดูแลต้อนรับทูต อุปราชอย่างสมเกียรติ และประกาศิตส่งท้ายว่า จะ ไม่ยอมรับข้อเสนอและการต่อรองใดๆ จากพม่าอีก

เมื่อนำความจากสารที่อังกฤษส่งถึงเข้าที่ห้อง พระโรง พระเจ้าสีป่อ พระมเหสี และขุนนางพม่า ต่างเห็นพ้องกันว่า พม่าในขณะนั้น เป็นมหา อาณาจักร ที่มีอาจให้ใครมาเหยียบย่ำได้ จึงลงความ เห็นว่า ไม่ยอมรับข้อเสนอและเงื่อนไขใด ๆ จาก อังกฤษ ถ้าหากอังกฤษจะทำสงคราม ขุนนางทั้งปวง ก็พร้อมจะทำสงครามสู้รบกับอังกฤษ มีแต่อักรมหา เสนาบดี (กินห่วนหมิ่นกี) บอกว่า ให้ยอมรับเงื่อนไข ต่าง ๆ ของอังกฤษแต่โดยดี เพราะพม่าไม่มีทางจะสู้ รบกับอังกฤษได้ ขึ้นสู้ไปเห็นจะเป็นอันตรายต่อพม่า อย่างมิอาจคาดคะเนได้ แต่ถึงกระนั้น ความคิดเห็น ของอักรมหาเสนาบดี กลับถูกหัวเราะเยาะ และ พระนางศุภยลัต พระมเหสีในพระเจ้าสีป่อ ก็ดรัส ขึ้นด้วยพระสุรเสียงเกรี้ยวกราด ว่า อักรมหาเสนาบดี (กินห่วนหมิ่นกี) เป็นคนแก่เต่า สติปัญญาเลอะเลือน หูตาก็มีดมัว เห็นหนูเป็นราชสีห์ เป็นคนจู้ฉลาด ตาขาว เกรงกลัวฝรั่งอังกฤษ ควรกลับไปอยู่บ้านซ่อง นุ่งผ้าถุงสตรี อย่างมานั่งให้รำคาญตารำคาญใจแก่ผู้ อื่นเลย แต่อักรมหาเสนาบดี (กินห่วนหมิ่นกี) ก็มีได้ เกรงต่ออาญา ยังทูลย้าว่า ขอให้ยอมรับเงื่อนไขของ อังกฤษ เพื่อรักษาพระราชวงศ์และบัลลังก์เพื่อผ่อน หนักให้เป็นเบา หลังจากนั้นพม่าจึงส่งสารไปให้ อังกฤษ ใจความย้าว่า อังกฤษต้องจ่ายค่าปรับจากห้ างบอมเบย์ตามคำพิพากษาของพม่า ส่วนเรื่องการ ต้อนรับทูตอุปราชนั้น เป็นสิ่งที่พม่ากระทำการอยู่ เป็นประเพณีแล้ว จึงขอยืนยันความตามนี้ หลังจาก นั้นทางการพม่า ได้ออกประกาศแจ้งประชาชน ว่า ฝรั่งอังกฤษ คิดทำลายพระพุทธศาสนาและหมิ่น พระบรมเดชา นุภาพ ประจวบว่าจะมาทำสงครามกับ

พม่า จึงขอเตรียมการให้ประชาชนได้อยู่ในความสงบ
อย่าพากันทิ้งบ้านเรือน แต่ให้ปฏิบัติกิจการต่างๆ
ตามปกติ ทว่า ปราบกฏการณ์หลังจากการประกาศ มี
การเกณฑ์ทหารเข้ามาคุ้มครองหัวเมืองต่างๆ และ
กรุงมณฑล พม่าเป็นจำนวนมาก

ส่วนอังกฤษ เมื่อยื่นคำขาดต่อพม่าแล้ว และ
ทราบการตอบโต้ของพม่า จึงส่งนายพลตรี เพรน
เดอร์กาสต์ (Major General Predergart V.C.,C.B)
เป็นแม่ทัพ ตั้งกองทัพอู่ที่เมืองเสียดเหมียว บนฝั่ง
แม่น้ำอิรวดี ตรงรอยต่อพม่าเหนือกับพม่าใต้ โดย
อังกฤษได้ทำสงครามยึดหัวเมืองต่างๆ ของพม่า จน
เข้าถึงกรุงมณฑล จนในที่สุด พระเจ้าสีป้อ ต้องเรียก
ประชุมขุนนางต่างๆ และเรียกตัวอัครมหาเสนาบดี
(กินห่วนหมิ่นก็) กลับมา ช่วยคิดแก้ไขสถานการณ์
แต่ก็สายเกินไป เพราะเสียงปืนใหญ่ที่อังกฤษยิงเมือง
เมียงยาน ดังสนั่นถึงกรุงมณฑล พวกขุนนางต่าง
หวาดกลัว ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมมี
เพียงอัครมหาเสนาบดี (กินห่วนหมิ่นก็) บอกให้ยอม
แพ้อังกฤษแต่โดยดี เพื่อจะได้รักษาพระราชวงศ์และ
พระชนม์ชีพไว้ และวันสุดท้ายของรัตนบูรระอังวะ
นั้น ก็มาถึง เมื่อเรือรบของอังกฤษเข้ายึดเมือง ทอยย
เข้าสู่กรุงมณฑลและพระราชวัง จนกระทั่งพระเจ้า
สีป้อ ได้ตรัสมอบพระองค์ ราชสมบัติทั้งปวง และ
พระนครมณฑล แก่พันโทสเลเด นายทหารอังกฤษ
และร้องขอเวลาเตรียมเสด็จออกนอกพระนคร แต่
นายพันโทสเลเด กล่าวว่า ตนเองไม่มีอำนาจและ
ฐานะที่จะอนุญาตให้ร้องขอสิ่งใดในเวลานี้ เป็น
เพราะอำนาจนั้นเป็นของแม่ทัพเพียงผู้เดียว จึงทำให้
พระเจ้าสีป้อและบริวาร ตกเป็นนักโทษของอังกฤษ

บรรณานุกรม

คึกฤทธิ์ ปราโมช. 2548. พม่าเสียเมือง. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.

วิกิพีเดีย, สารานุกรมเสรี. 2556. พม่าเสียเมือง. (ออนไลน์). จาก: th.wikipedia.org/wiki/พม่าเสียเมือง.

(วันที่ค้นข้อมูล : 27 กันยายน 2556).

ที่ต้องต่อความอภัยศ รุ้สึกถูกเหยียบย่ำพระราช
หฤทัยและกรุงรัตนบูรระอังวะ หรือพม่าในสมัยนั้น
ซึ่งเคยรุ่งเรืองด้วยเดช ด้วยอำนาจ และศฤงคารทั้ง
ปวง ก็มาจบพระประวัติและสิ้นชีวิตด้วยประกาศสั้นๆ
ของอุปราชอินเดีย ลงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2428

จากเรื่องเล่า พม่าเสียเมือง ผู้เขียนเห็นว่า พม่า
ในขณะนั้นที่เสียเมืองให้กับฝรั่งเศสอังกฤษ ต่างจากพม่า
ในฐานะเป็นเพื่อนบ้านอาเซียนของไทยในปัจจุบัน
เพราะสิ่งหนึ่งที่เรารู้ได้ คือพม่า มีเหตุการณ์ทาง
ประวัติศาสตร์ ที่ได้นำเป็นบทเรียนทางการเมืองการ
ปกครองประเทศ ซึ่งเหตุการณ์สมัยนั้น สามารถ
สะท้อนภาพการเมืองการปกครองของไทยได้ ดังนั้น
บทเรียนเหล่านี้ จึงน่าจะใช้เป็นบทเรียนสำหรับ
ประเทศไทย

พม่า เสียเมือง ผลงานชิ้นเอกเล่มนี้ มีความ
โดดเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ไพเราะสละสลวย
รวมทั้งการเรียบเรียงเนื้อหาจากบันทึกของชาว
อังกฤษ ตามข้อความตอนต้น ซึ่งผู้ประพันธ์ได้กล่าว
ไว้ จึงเป็นหนังสือควรแนะนำสำหรับการอ่าน เพื่อ
เรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อนบ้านอาเซียน ใกล้ตัวอย่าง
พม่าและเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยจากวรรณกรรม
ที่มีคุณค่าและผลลัพธ์จากการอ่านซึ่งได้ตกเป็นผลึก
ความคิดแก่ผู้เขียน ทำให้คิดเห็นได้ว่า ด้วยเหตุที่โลก
นั้นกลม ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก อาจเกิดขึ้นเวียน
วน ซ้ำไป ซ้ำมาคล้ายกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
ที่เกิดขึ้นในอดีต มาเกิดขึ้นซ้ำในปัจจุบัน และอาจเกิด
ขึ้นอีกในอนาคตอีก ต่างแต่เงื่อนไข ของเวลา บุคคล
และสถานที่ เท่านั้นที่เปลี่ยนแปลงไป แต่เนื้อหาใน
เหตุการณ์นั้น อาจคล้ายคลึงกันได้อีก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารหาดใหญ่วิชาการ เป็นวารสารที่จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ รวมทั้งสถาบันและหน่วยงานอื่น ๆ ทั่วประเทศ โดยเน้นสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งจัดพิมพ์เป็นราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ : ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม) ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบเชิงวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิที่กองบรรณาธิการเรียนเชิญ จำนวน 2-3 ราย บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารฯ จำนวน 2 เล่ม พร้อมทั้งสำเนาบทความ (reprint) จำนวน 5 ชุด

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

(1) บทความวิจัย (Research Paper) เป็นผลงานที่เตรียมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ผู้เขียนหรือกลุ่มผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตนเอง

(2) บทความวิชาการชนิดอื่นๆ (Technical Paper) เป็นผลงานที่เขียนจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยแยกเป็นบทความปริทัศน์ (Review Article) ซึ่งเรียบเรียงจากการตรวจเอกสารวิชาการในสาขานั้น ๆ และบทความพิเศษ (Special Article) ซึ่งเสนอความรู้ทั่วไปในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้เรียบเรียง หรือสังเคราะห์จากการอ่านเอกสาร หนังสือ บทความวิจัย หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อย่างทั่วถึง และมีความทันสมัย

การเตรียมต้นฉบับบทความ

รับตีพิมพ์ผลงานทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ต้นฉบับพิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 15 พิกัด 1 คอลัมน์ในกระดาษ ขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว เว้นขอบซ้าย ขอบขวา ขอบบน และขอบล่าง 1.25 นิ้ว ใช้ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1.5 พร้อมระบุหมายเลขหน้า และบรรทัด ความยาวของเรื่อง พร้อมตารางและภาพประกอบไม่เกิน 15 หน้า ซึ่งรายละเอียดในบทความประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง (Title) กะทัดรัด ไม่ยาวจนเกินไป
2. ชื่อผู้เขียน (Authors) ชื่อเต็ม-นามสกุลเต็ม ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ของผู้เขียนครบทุกคน พร้อมระบุตำแหน่งและที่อยู่ สำหรับผู้เขียนที่ให้การติดต่อให้ใส่ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร และ E-mail address และใส่เครื่องหมายดอกจันกำกับด้วย
3. ชื่อเรื่องย่อ (Running head) กำหนดชื่อเรื่องย่อเพื่อเป็นหัวเรื่องแต่ละหน้าของบทความที่พิมพ์
4. บทคัดย่อ (Abstract) จะปรากฏนำหน้าตัวเรื่อง มีความยาวไม่เกิน 250 คำ บทคัดย่อประกอบด้วยคำนำอย่างสั้น ๆ ไม่เกิน 2 บรรทัด ตามด้วยวัตถุประสงค์หลัก วิธีการวิจัยโดยย่อ ๆ ผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และผลสรุป บทคัดย่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การเขียนบทคัดย่อไม่ให้หัวข้อและย่อหน้าโดยไม่มีจำเป็น และไม่ใช้เอกสารอ้างอิง
5. คำสำคัญ (Keywords) ให้มีคำสำคัญเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

6. เนื้อเรื่อง (Text) ใช้หัวข้อดังนี้

(1) บทนำ (Introduction) เพื่ออธิบายถึงความสำคัญของปัญหาการวิจัย รวมถึงการตรวจเอกสาร (Literature review) เพื่ออ้างอิงในเรื่องเดียวกันที่ทำมาแล้ว พร้อมวัตถุประสงค์ไว้ในตอนสุดท้ายของบทนำ การตรวจเอกสารหลายๆ เล่ม เขียนแบบเชื่อมความให้อ่านต่อเนื่องกันให้ได้ความหมาย ใช้ระบบนามปี (name-year system) เช่น สมรรัตน์ แก้วนิล (2547) พบว่าปัจจุบันนี้เกษตรกรมีอัตราการเป็นหนี้เพิ่มขึ้น และเกษตรกรที่ทำนามีอัตราการเป็นหนี้สูงกว่าเกษตรกรที่ทำสวน สอนง โกศลวัฒน์ (2548) แสดงความเห็นว่าการให้เกษตรกรมีอาชีพเสริม มีส่วนทำให้การเป็นหนี้ลดลง บทความแต่ละเรื่องที่ใช้ไม่ต้องแสดงรายละเอียดมากเกินไปจนความจำเป็น และหากมีผู้เขียน 2 คน ให้ลงชื่อผู้เขียนทั้ง 2 คน เช่น วันเพ็ญ ฉัตรอรุณ และสุวรรณ มณี (2546) และหากมีผู้เขียนมากกว่า 2 คน ให้ลงชื่อผู้เขียนคนแรกตามด้วยคำว่า “คณะ” เช่น วันเพ็ญ ฉัตรอรุณ และคณะ (2554) หากเป็นเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ มีผู้เขียน 2 คน เช่น Fick and Miller (1997) ผู้เขียนมากกว่า 2 คน เช่น Burton และคณะ (1997) หรือ Burton *et al.* (1997)

(2) วัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นการเขียนเพื่อแสดงว่าทำการวิจัยเพื่ออะไรในบทความวิจัยทางสังคมศาสตร์นิยมเขียนเป็นข้อ ๆ ข้อละ 1 ประเด็นปัญหา ในบทความวิจัยทางวิทยาศาสตร์มักบรรยายอย่างสั้น ๆ ไว้ในส่วนตัวของบทนำ

(3) กรอบแนวคิดของการวิจัย (ถ้ามี) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยทฤษฎีหรืองานวิจัยในอดีต แสดงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์สำหรับตัวแปรหรือปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา เพื่อนำไปตรวจสอบการวิจัยครั้งนี้ ส่วนนี้ไม่จำเป็นในบทความวิจัยทางวิทยาศาสตร์

(4) วิธีการทดลองหรือวิธีการวิจัย (Research Method) อธิบายวิธีการวิจัย เครื่องมือวิจัย เขียนแบบเรียงความ ย่อหน้าเมื่อจบแต่ละหมวด แสดงวิธีการทางสถิติที่ใช้ พยายามลดการเขียนเป็นข้อ ๆ

(5) ผลการวิจัย (Results) เขียนแบบเรียงความ เสนอผลการทดลองอย่างชัดเจน ตรงประเด็น ควรมีรูปภาพ และ/หรือตารางประกอบ การเสนอผลในตารางและรูปภาพต้องไม่ซ้ำซ้อนกัน

(5.1) รูปภาพและกราฟ ในการส่งต้นฉบับให้แยกออกจากเนื้อเรื่อง โดยให้มี 1 รูปต่อ 1 หน้า คำบรรยายอยู่ใต้รูป บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs ที่ความละเอียด 300 dpi ขึ้นไปเท่านั้น ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ (original) ไม่รับภาพประกอบบทความที่เป็นการถ่ายสำเนาหรือสแกนจากต้นฉบับ เนื่องจากจะมีผลต่อคุณภาพในการพิมพ์ และจะพิมพ์ภาพสีเมื่อจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เช่น แสดงสีของดอกไม้ เป็นต้น ในกรณีที่เป็นรูปลายเส้นให้วาดโดยใช้หมึกสีดำที่มีเส้นคมชัด หมายเลขรูปภาพและกราฟให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพและกราฟ

(5.2) ตารางแยกออกจากเนื้อเรื่อง โดยให้มี 1 ตารางต่อ 1 หน้า หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายอยู่ด้านบนของตาราง รายละเอียดประเภทตารางอยู่ที่เชิงอรรถ (footnote)

(6) การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการอภิปรายผลการวิจัยเพื่อให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตาม เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อเสนอแนะแนวทางที่จะให้ประโยชน์ หาข้อยุติในผลการวิจัย ฯลฯ ควรอ้างอิงทฤษฎีหรือการทดลองของผู้อื่นประกอบ

(7) บทสรุป (Conclusion) สรุปประเด็นและสาระสำคัญของงานวิจัย

(8) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) อาจมีหรือไม่ก็ได้ (เขียนอย่างสั้น ๆ)

(9) เอกสารอ้างอิง (References) ถ้ามีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้เรียงภาษาไทยขึ้นก่อน ในแต่ละกลุ่มเรียงตามลำดับตัวอักษร บทความที่มีผู้เขียนหลายคน ให้ใส่ชื่อทุกคน วิธีการเขียนตามตัวอย่าง ดังนี้ :

หนังสือ

ธงชัย สันติวงศ์ และชัยยศ สันติวงศ์. 2548. พฤติกรรมบุคคลในองค์กร. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง จำกัด.
Furedi, F., and Federic, C. 1996. Population and Development : A Critical Introduction. New York : St Martin Press.

บทความวิจัยจากวารสาร

สุนทรีย์ สุวิปกิจ. 2522. ปัจจัยที่ทำให้สตรียอมรับการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ. วารสารสังคมศาสตร์การแพทย์ 2 : 71-77.

Callwell, J. 1996. Demograph and social science. Population Studies 50 : 305-333.

Banker, R.D., Charnes, A. and Coper, W.W. 1984. Some model for estimating technical and scale in efficiency in data environment analysis. Management Science 30 : 1078-1092.

(บทความวิจัยที่มีชื่อผู้เขียนหลายคน ให้แสดงชื่อผู้เขียนให้ครบทุกคน)

บทความจากรายงานการสัมมนา

พีระศักดิ์ ศรีนิเวศน์. 2538. งานปรับปรุงพันธุ์ถั่วเขียวของประเทศไทย. ในรายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ งานวิจัยถั่วเขียว ครั้งที่ 6. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี หน้า : 72-83.

วิทยานิพนธ์

อุษา เผื่อนกลาง. 2542. การปรับปรุงพันธุ์ถั่วเขียวโดยใช้องค์ประกอบผลผลิตและลักษณะทางลำต้น. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี นครราชสีมา.

ข้อมูลสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่. ชื่อเรื่อง (ออนไลน์/On line) ได้จาก : <http://www.>

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับ 2 ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลไฟล์ word และ pdf และหนังสือนำส่งถึงบรรณาธิการ วารสารหาดใหญ่วิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ 125/502 ถนนพลพิชัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 และขอให้เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการระดับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวน 4 ท่าน เพื่อประเมินบทความ

ใบสมัครสมาชิก วารสารหาดใหญ่วิชาการ
HATYAI ACADEMIC JOURNAL

เลขที่สมาชิก.....
เลขที่ใบเสร็จรับเงิน.....
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารหาดใหญ่วิชาการ

ข้าพเจ้า(นาย, นาง, นางสาว).....นามสกุล.....

มีความประสงค์

- สมัครเป็นสมาชิกวารสารหาดใหญ่วิชาการ.....ปี (1 ปี 2 ฉบับ 100 บาท)
- ต่ออายุสมาชิก..... ปี (1 ปี 2 ฉบับ 100 บาท)

ที่อยู่(สำหรับจัดส่งวารสาร).....
.....
.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

มือถือ.....E-mail:

ออกใบเสร็จในนาม ชื่อ.....
ที่อยู่.....
.....
.....

เงื่อนไขการชำระเงิน : โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราษฎร์อุทิศ ประเภทออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 961-0-01258-2 พร้อมสำเนาใบโอนเงินไปยังกองบรรณาธิการจัดการ ทางโทรสาร 074-424776

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

กรุณาส่งใบสมัครที่ : บรรณาธิการวารสารหาดใหญ่วิชาการ ศูนย์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110 โทรศัพท์ 074-200300 ต่อ 216 หรือ 074-424776
โทรสาร 074-424776 E-mail : huniversity_journal@hotmail.com

